

**Teknologian ja leppoistamisen yhteensopivuus – Älypuhelimien käyttö
hitaan luontomatkailun kontekstissa**

Heta Pekkarinen

Pro gradu -tutkielma

Turun yliopisto

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

Digitaalinen kulttuuri

Lokakuu 2016

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa matkailijoiden asenteita älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkailuilla. Miten oma ja muiden älypuhelimien käyttö koetaan, kun kontekstina on hidas luontomatka? Miten älypuhelimia yleensä käytetään ja miten sitä käytetään hitailla luontomatkailuilla? Miten hidas luontomatka vaikuttaa älypuhelimien käyttöön?

Tutkimus toteutettiin verkkokyselynä. Sosiaalisen median käyttö matkalla jakoi voimakkaasti mielipiteitä, joten vastaajat jaettiin neljään ryhmään. Tämä tehtiin suodattamalla vastaukset ”Mihin käyttäisit älypuhelimia hitaalla luontomatkalla”- monivalintakysymyksen ”Sosiaalisen median selaamiseen”-vastausten kautta. Näin saatiin neljä ryhmää: so-mettajat (27/135), suvaitsevat (38/135), rajoittajat (30/135) ja kieltäytyvät (25/135). Tutkimuksessa käytettiin sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia menetelmiä, kuten sisällön analyysiä ja ristiintaulukointia. Aineistoa on tarkasteltu myös fakta- ja näytenäkökulmasta.

Vastaaajaryhmät suhtautuvat erilaisilla älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkailuilla. So-mettajat käyttävät todennäköisimmin älypuhelimia matkalla kaikissa yhteyksissä ja suhtautuvat sen käyttöön positiivisimmin. Kieltäytyvät käyttävät älypuhelimia kaikista vähiten ja suhtautuvat niiden käyttöön negatiivisesti. Jotkut vastaajista kokivat, että älypuhelin vaikeuttaa fyysistä ja psyykkistä läsnäoloa ja matkasta nauttimista. Toisten mielestä se ei tee matkasta hektistä eikä sen käyttö ole ristiriidassa hitaan luontomatkailun ideologian kanssa.

Pääasiassa älypuhelimien käyttö vähenee matkalla, mutta hidas luontomatka voi jopa lisätä älypuhelimien käyttöä valokuvaamisen ja sosiaalisen median päivittämisen osalta. Puhelin on lisäksi tärkeä turvaväline. Suhtautumisessa käyttöön on eroja sen mukaan, mihin älypuhelimia hitaalla luontomatkalla käytettäisiin. Älypuhelimien käyttäminen matkalla tiedonhakuun, valokuvaamiseen ja suunnistamiseen on hyväksytympää, kuin sen käyttäminen esimerkiksi pelien pelaamiseen tai sosiaalisen median selaamiseen. Tutkimuksen mukaan älypuhelimien käyttö matkalla tulisi myös rajoittaa tiettyihin hetkiin eikä se saa olla äänekkästä. Negatiivinen suhtautuminen älypuhelimien käyttöön matkalla näkyi selkeiden ilmausten lisäksi vastaajien käyttämissä sanavalinnoissa.

Avainsanat: Hidas luontomatkailu, leppoistaminen, hidas matkailu, älypuhelimet, älypuhelimien käyttö

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Tutkimusaihe ja -kysymys.....	1
1.2 Tutkimusmenetelmät	4
1.2.1 Kyselylomakkeen laatiminen	8
1.2.2 Tutkimusprosessin eteneminen ja aineiston analysointimenetelmät	10
1.3 Aiempi tutkimus	13
1.4 Käsitteiden määrittely.....	17
2. VASTAAJIEN TYYPITTELYÄ - somettajat, suvaitsevat, rajoittajat ja kieltäytyjät.....	27
2.1 Vastaajaryhmien muodostaminen älypuhelimien käyttöön liittyvän asennoitumisen mukaan	27
2.2 Vastaajajoukon kuvailu	41
3. ÄLYPUHELIMEN KÄYTTÖ JA ASENNOITUMINEN SIIHEN - hitaalla luontomatkalla ja yleensä.....	49
3.1 Älypuhelimien omistus ja älypuhelimien käyttö yleensä sekä hitaalla luontomatkalla	54
3.2 Älypuhelin viihdekeskuksena.....	57
3.3 Älypuhelin välineenä.....	64
3.4 Älypuhelin yhteydenpitovälineenä.....	70
4. LOPUKSI.....	75
4.1 Loppupäätelmät	75
4.2 Tutkimusprosessin arviointi	79
4.3 Tulevaisuuden tutkimus – jatkotutkimusaiheet.....	84

LÄHTEET

LIITTEET

Lista taulukoista ja kuvioista

Tutkimuksen kaikki taulukot ja kuviot on luotu kerätystä aineistosta.

Taulukko 1. Asennoituminen omaan ja muiden älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkailloilla vastaajaryhmittäin.

Kuvio 1. Vastaajien jakautuminen ikäluokittain eri vastaajaryhmissä.

Kuvio 2. Vastaajien jakautuminen ikäluokittain prosentuaalisesti eri vastaajaryhmissä.

Kuvio 3. Älypuhelimien omistus vastaajaryhmittäin.

Kuvio 4. Käyttäisin älypuheliminta hitaalla luontomatkallani -kysymyksen vastaukset vastaajaryhmittäin.

Kuvio 5. Sosiaalisen median käyttö älypuhelimella yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuvio 6. Sosiaalisen median käyttö älypuhelimella matkalla vastaajaryhmittäin.

Kuvio 7. Sosiaalisen median käyttö älypuhelimella matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuvio 8. Älypuhelimien käyttö tallennusvälineenä matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuvio 9. Tiedonhaku internetistä ja karttapalvelun käyttö älypuhelimella matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuvio 10. QR-koodien ja NFC:n käyttö älypuhelimella matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuvio 11. Älypuhelin yhteydenpitovälineenä matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimusaihe ja -kysymys

”Monet meistä haluavat yhä nopeampia tietokoneita, mutta haluamme myös elää tasapainoisemmin – elämää, jonka nopeuden määritämme itse sen sijaan, että elämäntah-
timme riippuisi sellaisten järjestelmien logiikasta, joihin emme pysty itse vaikutta-
maan.”¹

Yllä olevassa lainauksessa viitataan downshiftaamiseen (downshifting, slow life) eli suo-
malaisittain leppoistamiseen, joka on nähty vastaiskuna kiireelle, infoähkylle, metelille ja
jatkuvalle saatavissa olemiselle². Hitaan ideologian toteuttajat pyrkivät seesteiseen, stres-
sittömään ja tasapainoiseen elämäntapaan³. Hitaus ei aina tarkoita kirjaimellisesti hidasta
vaan oman elämän hallintaa ja tietoisuutta siitä sekä oman rytmin kuuntelemista⁴.

Merkkejä trendistä oli nähtävissä jo 1980-luvulla, kun slow food -liike alkoi Italiassa.
Liike tarjosi vastapainoa pikaruokakulttuurille ja sen tarkoituksena oli elvyttää rapistu-
massa ollutta ruoka- ja viinikulttuuria. Slow food sisältää hitaan ruuan nautiskelun lisäksi
ajatuksia raaka-aineiden hitaasta, laadukkaasta ja ainakin osin itse kasvatetusta lähituot-
annosta sekä ruuan valmistamisesta leppoisasti yhdessä.⁵ Ilmiö on levinnyt ruokailusta
muuhunkin toimintaan - esimerkiksi kaupunkisuunnitteluun (slow cities), taiteeseen
(slow art day) ja asumiseen (slow housing). Slow cities -kaupunkien liikennejärjestelyt ja
arkkitehtoniset ratkaisut tarjoavat rauhallisen, nautinnollisen kaupunkiympäristön. Huh-
tikuussa 2010 vietettiin kansainvälistä hitaan taiteen päivää. Taulujen määrää rajoitettiin
näyttelyissä, jolloin jokaisella teoksella oli aikaa avautua katsojalle.⁶ Slow housing -
asunnot taas tukevat stressittömyyttä, rauhoittumista ja hiljentymistä⁷.

Myös matkailussa on pyritty vastaamaan tähän trendiin. Matkailussa käytetään käsitteitä
kuten slow travel, cittaslow ja slow adventure. Cittaslow-kaupunkien asiakaslupaus mat-

¹ Heinonen & Halonen 2007, 46–47.

² Halonen 2010, 15. ks. myös Chhetri et al. 2009a, 52.

³ Heinonen & Halonen 2007, 47.

⁴ Heinonen & Halonen 2007, 47. ks. myös Kopomaa 2008, 5–9.

⁵ Halonen 2010, 15–18; Markwell, Fullagar & Wilson 2012, 395.

⁶ Halonen 2010, 15–18.

⁷ Heinonen & Halonen 2007, 48–49.

kailijoille on, että ne ovat miellyttäviä ja niiden keskeinen erottautumiskeino on houkuttella matkailijoita viipymään tapahtumissa kauemmin⁸. Hitaassa matkailussa (slow travel) matkailija tutustuu kiireettömästi matkakohteisiin, jolloin matkakokemus on laadullisesti parempi. Hitaassa matkailussa on myös tärkeää ympäristötietoisuus ja paikallisuus.⁹ Ajatustapa näkyy myös Suomessa, ja hidasta matkailua on pyritty konseptoimaan myös projekteissa. Koillismaalla käynnistyi vuonna 2015 hanke SAINT: Slow Adventure in Northern Territories, jonka tavoitteena on kehittää slow adventure matkailua alueella. Slow adventure (hidas luontomatkailu) on hankkeen puitteissa määritelty kiireettömäksi ja elämykselliseksi luontomatkailuksi, jossa liikutaan luonnossa lihasvoimin pitkiäkin aikoja. Keskeisenä elementtinä voi tällöin olla luonnon tai eläinten tarkkailu, paikalliseen kulttuuriin tutustuminen, villiruoka tai muutoin luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutusten hyödyntäminen. Ideana on ympäristöön sulautuminen, uppoutuminen, leppoistaminen ja ”luontoilu”.¹⁰

Varleyn ja Semplen mukaan modernia yhteiskuntaa kuvaa pyrkimys ajansäästöön, nopeus, ajallinen katkonaisuus ja jakautuminen kahden tilan välillä teknologian kautta¹¹. Nämä näyttävät melko vastakkaisina hitaalle ideologialle. Vaikka teknologia monilta osin luo puitteet liikkuvaan ja hajautettuun olemiseen ja näin ollen osaltaan aiheuttaa tunteita oman elämän kontrollin menetyksestä ja kiirettä, voidaan teknologia nähdä myös leppoistamisen mahdollistajana¹². Koillismaalla käynnistyneessä hankkeessa on esitelty ideoita teknologiaa hyödyntävien markkinointimallien pilotoinnista sekä GPS-sovelluksilla toteutettavista itseohjautuvista retkistä¹³. Näin herääkin ajatus, miten leppoistajat itse kokevat teknologian yhdistämisen hitaaseen luontomatkailuun? Näkevätkö he teknologian vastakkaisena hitaalle ideologialle vai onko siitä tullut elintärkeä jokapäiväinen arjen jakaja myös lomilla?

Teknologian ja älypuhelinien käytöstä matkailussa on löydettävissä useita kansainvälisiä ja kansallisia tutkimuksia. Usein tutkimukset kuitenkin keskittyvät teknologian käyttöön matkailumarkkinoinnissa tai mobiilikäyttäytymiseen yleisessä matkailun kontekstissa.¹⁴ Myös leppoistamista ilmiönä on tutkittu vielä Suomessa verrattain vähän.¹⁵ Kun palveluja

⁸ Halonen 2010, 15–18.

⁹ Lumsdon & McGrath 2010, 265–273.

¹⁰ Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

¹¹ Varley & Semple 2015, 75–76.

¹² Esimerkiksi etäopiskelu verkon kautta tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden työskennellä joustavasti omien aikataulujen mukaan. Kopomaa 2008, 101.

¹³ Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

¹⁴ ks. 1.3 Aiempi tutkimus.

¹⁵ ks. 1.3 Aiempi tutkimus.

halutaan suunnata hitaille luontomatkailijoille kuten SAINT-hankkeessa, olisi tiedettävä myös heidän asenteensa koskien teknologiaa juuri kyseisessä kontekstissa eli hitailla luontomatkoilla. Joskus tuotteita suunnitellaan teknologian uutuuden viehätysten sokaisemina, pohtimatta tarkemmin vastaavatko toteutettavat tuotteet kuluttajien tarpeita. Koillismaalla käynnistyneen SAINT: Slow Adventure in Northern Territories -hankkeen innoittamana tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena on tutkia sitä, miten hitaat luontomatkailijat kokevat älypuhelimien käytön hitailla luontomatkoillaan.

Olin aluksi ajatellut tutkia myös älypuhelimien käyttöä ennen matkaa ja matkan jälkeen, koska älypuhelimien kautta voidaan muun muassa markkinoida matkoja tai pyytää asiakkaita täyttämään asiakaspalautelomake. Matkailijat myös kertovat matkoistaan sosiaalisessa mediassa ennen matkaa tai julkaisevat kuvia matkan jälkeen.¹⁶ Kyselyn vastaajat tekevät kuitenkin lähinnä omatoimimatkoja, jolloin useiden ennen matkaa ja matkan jälkeen tapahtuvien toimintojen tarkastelussa ei olisi ollut mieltä, koska ne liittyivät suurimaksi osaksi matkailuurityksiin. Kyselyn vastauksiin tutustuessani huomasin myös, että olisi hedelmällisintä keskittyä vain matkaan ja käsitellä sitä syvällisemmin. Matkan aikana älypuhelimien käyttö muuttuu ja oma sekä muiden puhelimen käyttö matkalla herättää paljon ajatuksia. Älypuhelimien käytöllä matkan aikana on myös suuri merkitys matkakokemukseen.

Erilaisilla konteksteilla voi olla vaikutusta mobiilikäyttäytymiseen. Tämän tutkimuksen perusteella saadaan uutta tietoa matkailijoiden mobiilikäyttäytymisestä hitailla luontomatkoilla, jolloin voidaan tarvittaessa luoda paremmin heidän tarpeitaan vastaavia palveluita. Samalla tutkimus tarjoaa näkökulmia mobiilikäyttäytymiseen arjesta poikkeavassa tilanteessa. Tutkimuksen keskiössä on vastaajan kokemus ja tunteet, siitä miten älypuhelin vaikuttaa matkakokemukseen ja miten teknologiaan suhtaudutaan lomalla. Tutkimuskysymykset muotoutuivat näin lopulliseen muotoonsa: Miten oma ja muiden älypuhelimien käyttö koetaan, kun kontekstina on hidas luontomatkas? Miten älypuheliminta yleensä käytetään ja miten sitä käytetään hitailla luontomatkoilla? Miten hidas luontomatkas vaikuttaa älypuhelimien käyttöön?

¹⁶ Emek 2014, 3.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmät koostuvat niistä tavoista ja käytännöistä, joilla havaintoja kerätään tutkimuksen aiheena olevasta asiasta. Menetelmän valintaa ohjaa se, minkälaista tietoa etsitään ja keneltä tai mistä sitä etsitään.¹⁷ Koska halusin saada tietoa hitaasta luontomatkailusta kiinnostuneilta henkilöiltä nimenomaan heidän omista kokemuksistaan ja lähtökohdistaan käsin, päädyin toteuttamaan tutkimuksen verkkokyselyä. Tuomen ja Sarajärven mukaan haastattelun ja kyselyn suurimpana erona on tiedonantajan toiminta tiedonkeruuvaiheessa: verkkokyselyn vastaaja vastaa kysymyksiin kirjallisesti ja strukturoidussa haastattelussa haastateltava vastaa samoihin kysymyksiin suullisesti¹⁸. Koska internetissä julkaistavalla kyselyllä on myös mahdollista tavoittaa laajempi joukko vastaajia ja kerätä enemmän vastauksia lyhyessä ajassa, päädyin haastattelujen sijaan verkkokyselyyn. Verkkokyselyn kautta on myös mahdollista saavuttaa nopeasti ja edullisesti vastaajia eri puolelta Suomea.

Pekka Leimu on todennut, että verkkokysely menetelmänä sopii erityisesti silloin, kun halutaan kartoittaa jotain ilmiötä. Kartoittamisella Leimu viittaa yleiskäsitykseen jonkun ilmiön peruspiirteistä ja moninaisuudesta.¹⁹ Tutkimukseni ydin on nimenomaan hitaiden luontomatkailijoiden ajatusten kartoittaminen liittyen hitaan luontomatkailun ja älypuhelimien yhteen sopivuuteen. Koska aiheesta ei ole tehty aiemmin tutkimusta²⁰, on hyvä lähteä liikkeelle keräämällä perustietoa ilmiön olemuksesta. Tällöin tutkimus on myös aineistolähtöinen.²¹ Ennen kyselylomakkeen laatimista tutustuin leppoistamisen ideologiaan ja hitaan luontomatkailun määritelmiin, joiden pohjalta sain käsityksen ilmiöstä ja laadin oman määritelmäni hitaasta luontomatkailusta kyselylomakkeen ingressiin. Verkkokyselyitä käytetään myös hypoteesien yleistettävyyden testaamiseen ja todentamaan ilmiöiden levinneisyyttä²². Tämä ei kuitenkaan ollut tässä tutkimuksessa tavoitteena, joten tausta-aineiston pohjalta ei pyritty muodostamaan hypoteeseja, joita testattiin vaan lähinnä pyrittiin saavuttamaan esiymmärrys ilmiöstä.

Rajasin tutkimusjoukon suomalaisiin tai suomea puhuviin hitaisiin luontomatkailijoihin, vaikka Suomisen mukaan verkkokysely tutkimusmenetelmänä loisikin mahdollisuuden

¹⁷ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 183–186.

¹⁸ Tuomi & Sarajärvi 2002, 73.

¹⁹ Leimu 2005, 77.

²⁰ ks. 1.3 Aiempi tutkimus.

²¹ Eskola & Suoranta, 19.

²² Suominen 2016, 125.

myös kansainvälisen tutkimuksen toteuttamiseen²³. Hitaita luontomatkkoja tekevät suomalaisten matkailijoiden lisäksi myös ulkomaalaiset matkailijat. Tutkijana minun on kuitenkin helpompi analysoida tuloksia ja havaita sanavalinnoista johtuvia nyanssieroja vastauksissa, kun kaikki vastaukset ovat suomeksi. Lisäksi eri kansalaisuuksien välillä voi olla eroja älypuhelimien käytössä, jolloin on helpompaa tutkia yhtä kansalaisuutta kerrallaan, ellei kysymyksessä ole nimenomaan vertailevatutkimus.

Internet vastausalustana rajaa vastaajajoukkoa²⁴. Räsänen ja Sarpilan mukaan tietopalvelujen tai sosiaalisen median²⁵ käyttäjiä ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista lähestyä muulla tavoin kuin verkon välityksellä²⁶. Tutkimuksessa haluan tavoittaa vastaajia, jotka käyttävät älypuhelimia ja sosiaalista mediaa, joten vastausalustan valinta on perusteltu. Tutkimuksen teko tapa rajaa pois ne henkilöt, jotka eivät osaa tai halua käyttää internetiä syystä tai toisesta, vaikka he saattaisivat olla muutoin tutkimuksen kohderyhmää.

Otosperusteisissa verkkokyselytutkimuksissa määritellään kehikkoperusjoukko, josta poimitaan valittua menetelmää käyttäen perusjoukkoa edustava otos²⁷. Tutkimukseni osalta ei ole kuitenkaan mahdollista määritellä kehikkoperusjoukkoa, joten tutkimuksen aineisto on niin sanottu harkinnanvarainen näyte²⁸. Suomisen mukaan verkkokyselynä toteutetussa harkinnanvaraisessa näytteessä, vastaajajoukko on usein itsevalikoituva²⁹. Tällöin vastaajiin ei oteta yhteyttä henkilökohtaisesti vaan kyselyä mainostetaan kohderyhmälle. Osallistujat päättävät vastata kyselyyn joko sen mielekkyyden tai mainonnan vuoksi.³⁰ Oman tutkimukseni osalta ei ole mahdollista kattavasti määritellä koko kohderyhmää tavoitettavaa kanavaa, mutta on mahdollista jakaa kyselyä kanavissa, jotka oletettavasti mahdollisimman hyvin tavoittavat kohderyhmän edustajia. Suomisen mukaan harkinnanvaraisissa näytteissä tutkija on tehnyt kohteiden valinnan oman harkintansa mukaan, yleensä niin että hän pyrkii näin saamaan kattavan ja monipuolisen vastaajajoukon

²³ Suominen 2016, 120.

²⁴ Miettinen & Vehkalahti 2013, 84.

²⁵ Sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan internetin palveluita ja sovelluksia, joissa yhdistyy käyttäjien välinen kommunikaatio ja oma sisällöntuotanto. Esimerkiksi Facebook, Twitter, blogit, Snapchat, Instagram ja YouTube ovat tällaisia palveluita.

²⁶ Räsänen & Sarpila 2013, 68.

²⁷ Miettinen & Vehkalahti 2013, 86–87. ks. myös Suominen 2015, 12.

²⁸ Suominen 2016, 127. Vrt. Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–87.

²⁹ Suominen 2016, 127.

³⁰ Miettinen & Vehkalahti 2013, 88.

kyselylle. Kyselyyn voidaan tavoitella vastaajia esimerkiksi sähköpostilistojen, keskustelupalstojen tai erilaisten palvelujen ja sivustojen kautta. Nämä päätökset vaikuttavat vastaajajoukon muodostumiseen.³¹

Itse lomakkeen laatimisen ohella jakokanavien päättäminen ja kyselyn saattaminen julkaistavaksi valituissa kanavissa osoittautui haasteelliseksi. Koska halusin tavoittaa vastaajiksi nimenomaan hitaasta luontomatkailusta kiinnostuneita henkilöitä tai sitä harrastavia henkilöitä, en halunnut jakaa kyselyä omalla Facebook-sivullani. Facebook-ystäväni eivät edusta hitaan luontomatkailun harrastajia ja toisaalta ikäjakauma määrittäisi melko suppeaksi. Miettisen ja Vehkalahden mukaan omalla Facebook-sivulla tapahtuva mainonta ei ole tasapuolista eikä tarpeeksi laajaa³².

Kartoitin myös erilaisia keskustelupalstoja, mutta katsomillani sivustoilla ei käyty keskustelua aktiivisesti. Matkailuun liittyvät sivustot keskittyivät lähinnä ulkomaan matkoihin tai aurinkolomiin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Otin yhteyttä myös SAINT: Slow Adventure in Northern Territories -hankkeen projektipäällikköön ja kysyin, jos he voisivat julkaista kyselyn hankkeessa mukana olevan yhdeksän yrityksen Facebook-sivuilla³³. Asian käsittely ja päätöksen tekeminen hankkeen ja yritysten kesken kesti kuitenkin niin kauan, että lopulta en voinut enää odottaa tämän jakelukanavan varmistumista, joten se jäi pois. Olin myös tähän mennessä jo saanut tarpeeksi vastauksia sivustoilta, jotka esittelen seuraavaksi.

Valitsin Facebook-palvelun kyselyn jakokanavaksi, koska tilastokeskuksen mukaan 95 % yhteisöpalvelujen käyttäjistä kertoi seuranneensa sitä vuonna 2014³⁴. Ajattelin tavoitavani sitä kautta eniten vastaajia. Se sopii myös käyttötapojen puolesta kyselyn levityskanavaksi, koska ryhmissä ja sivustoilla on helppo jakaa kyselyä valikoidulle kohderyhmälle. Facebook-palvelusta etsin leppoistamiseen sekä luontomatkailuun liittyviä sivustoja, joiden aktiivisuuden, kohderyhmän sopivuuden sekä seuraajamäärien vertailun jälkeen päädyin ottamaan yhteyttä Retkipaikka- ja Hidasta elämää -sivustoihin. Jätin pois esimerkiksi lintujen bongaukseen tai luontovalokuvaukseen keskittyneitä sivustoja, koska niissä vastaajaryhmä olisi profiloitunut liikaa yhden harrastuksen kautta. Retkipaikka ja Hidasta elämää -sivustojen kautta arvelin saavuttavani parhaiten hitaasta luontomatkailusta kiinnostuneita henkilöitä.

³¹ Suominen 2016, 127–128.

³² Mieltinen & Vehkalahti 2013, 97–98.

³³ Hankkeessa on mukana kaiken kaikkiaan 10 yritystä, mutta yhdellä näistä ei ole Facebook-sivuja.

³⁴ Tilastokeskus 2014, 17.

Retkipaikka on verkkosivuston kuvauksen mukaan Suomen suosituin outdoor- ja luontomatkailublogi, jonka takana on 55 hengen valtakunnallinen tekijäverkosto ³⁵. Retkipaikalla on Facebook-palvelussa kaksi sivustoa: Retkipaikka -sivu ja Retkipaikka - luontoseikkailijoiden ja retkeilijöiden kohtaamispaikka -ryhmä, joista jälkimmäisen sisältö koostuu pääasiassa seuraajien jakamasta materiaalista ja ensimmäinen blogiyhteisön virallisesta materiaalista. Jaoin kyselyn omalla profiilillani Retkipaikka - luontoseikkailijoiden ja retkeilijöiden kohtaamispaikka -ryhmässä ja virallisen ryhmän ylläpitäjät jakoiivat sen myös Retkipaikka -sivulla. Seuraajia virallisella sivulla oli kyselyn jakamisen aikoihin yli 15 000 ja Retkipaikka - luontoseikkailijoiden ja retkeilijöiden kohtaamispaikka -ryhmään kuului yli 11 000 henkilöä. Neljä henkilöä myös jakoi verkkokyselytutkimukseni linkin viralliselta sivulta omassa profiilissaan. ³⁶

Hidasta elämää on sivuston kuvauksen mukaan hyvinvoinninkanava, jonka sisällöntuottajina toimivat kokonaisvaltaista hyvinvointia lisäävät asiantuntijat ja bloggarit ³⁷. Otin yhteyttä Hidasta elämää -sivuston perustajaan Pekka Niemiseen ja kysyin, voisivatko he julkaista verkkokyselyni Facebook-sivuillaan. Kyselyn julkaiseminen sellaisenaan osoitautui ongelmalliseksi älypuhelimien käyttöön liittyvien kysymysten vuoksi. Pekka Niemisen mukaan hidasta matkailu ja älypuhelin ovat perustavalla tavalla ristiriidassa, koska hitaan matkailun idea on päästä irti teknologiasta ja pitää vapaata myös älypuhelimesta. Tämän vuoksi hän katsoi, että vastaajien olisi hankala ymmärtää, miksi tutkimusta tehdään, jos tutkimuksen tarkoitus ei ole kehittää hidasta matkailua sen arvoja kunnioittaen. ³⁸

Tässä vaiheessa pohdin kyselyn muokkaamista sivustolle sopivaksi ja kartoitin muita blogeja ja sivustoja, jotka käsittelevät hidastamista ja leppoistamista, mutta lähes kaikki vartenotettavat kanavat olivat yhteydessä Hidasta elämää -sivustoon. Keskustelin asiasta opiskelutoverini Jani Wahlmanin kanssa. Hän kirjoittaa Hidasta elämää -sivustolle blogia Vakaalla maalla ³⁹. Jani ehdotti, että hän voisi kirjoittaa blogikirjoituksen hitaasta matkailusta, jonka yhteydessä verkkokyselylomakkeen linkki julkaistaisiin. Tämä sopi Hidasta elämää -sivuston ylläpitäjille, joten lopulta kysely julkaistiin Janin blogikirjoituksen

³⁵ Retkipaikan verkkosivu 2015: *Tehdään yhteistyötä!*

³⁶ Retkipaikka - luontoseikkailijoiden kohtaamispaikka Facebook-ryhmä 2015 ja Retkipaikka Facebook-sivu 2015.

³⁷ Nieminen & Wikström 2015: Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kanava.

³⁸ Niemisen sähköpostiviesti 15.11.2015.

³⁹ Wahlman 2015: Vakaalla maalla -blogi.

(ks. Liite 2) yhteydessä ja blogikirjoitus jaettiin myöhemmin myös Hidasta elämää Facebook-sivulla. Hidasta elämää Facebook-sivustolla oli lokakuussa 2015 85 000 tykkääjää ja tammikuussa 2016 tykkääjien määrä oli noussut jo yli 98 000, mikä osaltaan myös kertoo leppoistamisen trendin kasvusta.⁴⁰ Hidasta elämää -sivuston mukaan sivustolla vieraillee keskimäärin 150 000 eri lukijaa viikossa⁴¹. Jani Wahlmanin blogikirjoitusta ”Hitaasti matkaten saat enemmän” oli jaettu 24 kertaa ennen kyselyn sulkemista⁴².

Halusin pitää eri kanavien kautta saadut vastaukset erillään, joten kyselylomake jaettiin ensin toisella sivustolla ja muutaman viikon päästä toisella. Tein näin koska olin ajatellut vertailla eri sivustoilta saatuja vastauksia keskenään. Suomisen mukaan suurin osa vastaajista vastaa kyselyyn heti sen julkaisemisen jälkeen⁴³, joten en katsonut tarpeelliseksi pitää kyselyä avoinna kovin kauan. Retkipaikka Facebook-sivustoilla kysely julkaistiin 25.11.2015–2.12.2015 ja Hidasta elämää -verkkosivulla blogikirjoitus ilmestyi 3.12.2015. Hidasta elämää Facebook-sivuilla blogikirjoitus jaettiin 7.12.2015 ja verkko-kysely oli vastattavissa 13.12.2015 asti.

1.2.1 Kyselylomakkeen laatiminen

Eskolan ja Suorannan mukaan laadullisessa tutkimuksessa hypoteesittomuus tarkoittaa, sitä, että tutkijalla ei ole lukkoon lyötyjä ennako-olettamuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksesta. Toki on aina otettava huomioon, että havaintomme ovat latautuneita aikaisemmillä havainnoillamme. Onkin siis tärkeää, että tutkijan tutkimuskohteesta muodostamat ennako-oletukset tiedostetaan ja näin otetaan huomioon.⁴⁴ Kyselylomakkeiden laatimista käsittelevissä metodioppaissa muistutetaan myös, että kysymykset eivät saa olla johdattelevia⁴⁵. Tunnistamalla omat ennako-oletuksensa voi minimoida riskin asettaa johdattelevia kysymyksiä. Pohdin omia ennako-oletuksiani aiheesta, joihin vaikutti merkittävästi Varleyn ja Semplen artikkeli, jossa älypuhelin ei katsota kuuluvan hitaaseen luontomatkailuun⁴⁶. Pyrin näin tunnistamaan omat ennako-oletukseni ja olemaan luomatta johdattelevia kysymyksiä. Osassa kysymyksistä näkyi kuitenkin, että matkailijan oletettiin käyttävän matkailupalveluyrityksen palveluita. Tätä yritettiin kiertää

⁴⁰ Hidasta elämää Facebook-sivu 2015.

⁴¹ Nieminen & Wikström 2015: Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kanava.

⁴² Hidasta elämää Facebook-sivu 2015.

⁴³ Suominen 2016, 85.

⁴⁴ Eskola & Suoranta 1998, 19–20.

⁴⁵ Valli 2015, 102.

⁴⁶ Varley & Semple 2015.

asettamalla kysymykset muotoon: jos käyttäisit matkailupalveluyrityksen palveluita käyttäisitkö tätä palvelua.

Ahvenjärven mukaan tutkimuksen onnistumisen kannalta, vastaajan on hyvä tietää ainakin suuntaa-antavasti tutkijan mielenkiinnon kohteista ja tutkimusaiheesta ⁴⁷. Päätin valita kuitenkin tähän tutkimukseen fenomenografisen tutkimusotteen, jossa on tarkoituksena nostaa esiin informanttien erilaiset tavat käsittää ja ymmärtää tutkittavaa aihetta ⁴⁸. Tämän vuoksi tutkimuksen ingressissä ei kerrottu tutkimuksen käsittelevän älypuhelimien käyttöä ja vastaajien kokemuksia siitä hitaan luontomatkailun kontekstissa. Ingressissä kerrottiin vain tutkimuksen käsittelevän hidasta luontomatkailua ja määriteltiin tämä mahdollisesti uusi käsite vastaajille (ks. Liite 1). Myös Facebook-julkaisuissa kyselyyn pyydettiin vastaajiksi hitaasta luontomatkailusta kiinnostuneita henkilöitä. Kumpaakin sivua voivat seurata myös sellaiset henkilöt, jotka ovat kiinnostuneita luontomatkailusta, mutta eivät hitaasta luontomatkailusta (Retkipaikka-sivustot) tai toisaalta leppoistamisesta, mutta eivät luontomatkailusta (Hidasta elämää -sivusto). Tästä syystä oli mielestäni tärkeää painottaa, että vastaajiksi haluttiin ainoastaan hitaasta luontomatkailusta kiinnostuneita henkilöitä.

Fenomenografisen tutkimusotteen vuoksi tutkimuksen ensimmäisellä sivulla oli yksi pakotettu kysymys, jotta ennen vastaamista ei olisi mahdollista nähdä seuraavan sivun kysymyksiä. Ensimmäisen sivun avoin kysymys testasi, liittävätkö vastaajat teknologiaa hitaaseen luontomatkansa, jos heitä ei ole vielä johdateltu aiheeseen. Tämän vuoksi oli tärkeää, etteivät vastaajat nähneet etukäteen älypuhelimiin liittyviä kysymyksiä, koska ne olisivat mahdollisesti johdatelleet kirjoittamaan niistä. En halunnut kuitenkaan pakottaa tarinamuotoista kysymystä, koska monet vastaajat olisivat voineet kokea sen ärsyttävänä. Sen sijaan yksi monivalintakysymyksistä oli asetettu pakolliseksi.

Kyselomakkeen ensimmäisellä sivulla oli lähinnä taustakysymyksiä, joilla kartoitettiin millaisia hitaita luontomatkvoja vastaajat harrastavat sekä hitaan luontomatkailun motiiveja. Mukana oli myös muutamia kysymyksiä, jotka testasivat muutoin vastaajan kiinnostuneisuutta hidastamisesta. Kyselylomakkeen toinen osio käsitteli vastaajien älypuhelimien käyttöä yleensä sekä hitailla luontomatkkoilla. Lomakkeen loppuun oli asetettu taustakysymyksiä. Olin ajatellut ensin tarkastella sekä älypuhelimien että tablettien käyt-

⁴⁷ Ahvenjärvi 2015, 9.

⁴⁸ Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

töä matkalla. Huomasin kyselylomaketta suunnitellessa, että niiden käyttö voi olla erilaista ja kahden erilaisen laitteen käytön tarkastelu rinnakkain olisi tehnyt kyselylomakkeesta liian raskaan. Täten päätin kyselylomakkeen laatimisvaiheessa jättää tabletin tarkastelun ulkopuolelle. Kyselylomakkeen luokitusten ja vastausvaihtoehtojen määrittelyssä on käytetty apuna tilastokeskuksen luokituksia ⁴⁹, maailman matkailujärjestön UNWTO:n Global Report on Adventure Tourism -raporttia ⁵⁰, Matkailun edistämiskeskuksen raporttia; Kansainvälinen luontomatkailututkimus 2010 ⁵¹, Anne Kleemolan pro gradu-tutkielmaa ”Elämyksiä etsimässä. Seikkailumatkailun terminologinen käsiteanalyysi” ⁵² sekä Metsähallituksen Torronsuon ja Pyhä-Luoston kansallispuisto kävijätutkimuksia vuosilta 2009–2010 ⁵³.

Lähetin kyselylomakkeen 12 testivastaajalle, joista kuusi vastasi. Tämän jälkeen tein lomakkeeseen pieniä muutoksia, kuten muokkasin lauserakenteita ja korjasin muutamia teknisiä seikkoja ennen kyselyn julkaisemista. Julkaisin kyselyn 25.11.2015 Retkipaikka-sivustoilla ja Hidasta elämää -verkkosivulla blogikirjoituksen yhteydessä 3.12.2015. Kyselylomake laadittiin Webropol kyselylomakesovelluksella ⁵⁴.

1.2.2 Tutkimusprosessin eteneminen ja aineiston analysointimenetelmät

Tutkimusprosessin aikana tutkimuskysymykset ja tutkimuksen painopistealueet täsmen-tyivät. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 135 vastaajaa. Koska Retkipaikka-sivustoilta vastaajia kertyi 114 kpl ja blogikirjoituksen kautta 21 kpl, en nähnyt esimerkiksi enää mielekkäänä vertailla Retkipaikka -sivustoilta ja Hidasta elämää -sivustolta saatuja vastauksia keskenään. Varsinaisen aineiston tarkastelun aloitin käyttämällä lähilukua aineiston analysointimenetelmänä. Kainin mukaan lähiluvulla voidaan pyrkiä hahmottamaan tekstiä joko kokonaisuutena tai löytämään valittuja elementtejä tekstistä. ⁵⁵ Tässä vaiheessa pyrin lähinnä muodostamaan kokonaiskuvaa vastausten perusteella suhtautumisesta älypuhelimien käyttöön matkalla ja siitä, onko vastauksissa nähtävissä selkeästi vastakkaisia näkökulmia edustavia ryhmiä. Jo tässä vaiheessa huomasin, että matkailijat tekisivät pääasiassa omatoimimatkoja, jolloin päätin jättää matkailupalvelujen tarjoajiin

⁴⁹ Tilastokeskus 2015a: Luokitukset.

⁵⁰ World Tourism Organization (UNWTO) 2014.

⁵¹ Matkailun edistämiskeskus 2010.

⁵² Kleemola 2014.

⁵³ Mäenpää 2011; Nyman 2012.

⁵⁴ Palvelun osoite: webropol.fi

⁵⁵ Kain 1998.

liittyvän älypuhelimien käytön käsittelyn ulkopuolelle. Samalla päätin rajata käsittelyn pelkästään matkaan. Näin pystyisin käsittelemään suhtautumista älypuhelimien käyttöön hitaalla luontomatalla laajemmin ja tarkemmin. Samalla luovuin fenomenografisesta lähestymistavasta, jossa olisin analysoinut vain vastauksia, jotka sain ensimmäiseen avoimeen kysymykseen, jossa pyydettiin kuvailemaan todellisen tai kuvitteellisen hitaan luontomatkan vaiheita. Luovuin tästä, koska kovinkaan moni vastaajista ei liittänyt älypuhelinia tai teknologiaa hitaaseen luontomatkaansa ennen aiheeseen johdattelua⁵⁶. Lisäksi koin muiden vastausten käsittelyn hedelmällisemmäksi.

Systemaattisen vastausten lukemisen lisäksi jaottelin avoimia vastauksia Excelissä värikoodien avulla matkailijan omaan älypuhelimien käyttöön liittyvän suhtautumisen mukaan. Tätä tehdessäni huomasin, että vastaajien suhtautuminen sosiaalisen median käyttämiseen matkalla jakoi mielipiteitä. Tämän havainnon perusteella suodatin aineiston Webropolissa kysymyksen ”Mihin käyttäisit älypuhelinia hitaalla luontomatallasi” alakysymyksen ”Sosiaalisen median selaamiseen” kautta. Loin näin neljä vastaajaryhmää: somettajat (n=27), suvaitsevat (n=38), rajoittajat (n=30) ja kieltäytyvät (n=25). Ryhmät on nimetty sen mukaan, kuinka he asennoituvat omaan ja muiden älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatoilla ja millaista käyttöä he sallivat matkan aikana. Ryhmät ja niiden erityispiirteet on kuvattu tarkemmin ensimmäisessä luvussa. Tämän menettelytavan myötä aineistosta jäi pois 15 vastausta⁵⁷, jolloin analysoidun aineiston koko on 120 vastausta. Aineistoa analysoidessa käsittelen aina joko tätä vastaajajoukkoa (n=120) kokonaisuutena tai luomiani vastaajaryhmiä.

⁵⁶ Kysymykseen oli vastannut 105 vastaajaa 135:stä. Vain kolme vastaajaa mainitsi vastauksessaan puhelimen, jonka he kertoivat laittavansa äänettömälle tai kiinni. Internetin kautta kertoi etsivänsä tietoa, tekevänsä varauksen tai jättävänsä palautetta 38 vastaajaa. 23 vastaajaa kertoi valokuvaavansa matkalla, mutta he eivät yksilöineet tapahtuiko valokuvaus älypuhelimella vai kameralla. 32 vastaajaa kertoi lisäksi jakavansa matkastaan valokuvia ja tunnelmia sosiaalisessa mediassa pääasiassa matkan jälkeen. Yksi vastaaja kertoi yrittävänsä pärjätä matkalla ilman internetiä ja kaksi vastaajaa kertoi kirjoittavansa blogia matkasta. Kaksi vastaajaa kertoi käyttävänsä karttapalveluita.

⁵⁷ Näistä 15 vastaajasta 8 ilmoitti, etteivät he omista älypuhelinia. Siitä huolimatta lukuun ottamatta kahta vastaajaa kaikki olivat kertoneet käyttävänsä älypuhelinia joka päivä. Näistä 15 vastaajasta vain kaksi oli vastannut joihinkin monivalintakysymyksiin ”Miten käyttäisit älypuhelinia matkallasi?”. Avoimissa vastauksissa 4 vastaajaa kertoi ärsyyntyvänsä muiden älypuhelimien käytöstä tai he eivät pitäisi siitä (3PoN36, 9PoM61, 13PoN34, 14PoN67) tai se oli jopa tyhmää (9PoM61). Kahden vastaajaan mielestä se oli jokaisen oma asia (2PoN51, 7PoN66) ja kolmen vastaajan mielestä sitä saa käyttää sopivassa suhteessa (7PoN66, 12PoN50, 16PoN60). Yhden vastaajan mielestä hidas luontomatka-älypuhelin eivät sovi yhteen (3PoN36). Vain yksi vastaajista käyttäisi älypuhelinia niin kuin muutoinkin (2PoN51). Kolme vastaajaa käyttäisi puhelinta vain hätätilanteessa tai tarvittaessa (7PoN66, 11PoN53, 1PoN60). Yksi vastaajista ei käyttäisi älypuhelinia, koska haluaa olla rauhassa (11PoN53) ja toisen vastaajan mielestä se hidastaa matkasta nauttimista (12PoN15). Näistä 15 vastaajasta 11 oli yli 50-vuotiaita ja neljä alle 40-vuotiaita.

Rajattuani näkökulmaa ja muodostettuani vastaajaryhmät koodasin kaikki vastaukset ryhmittäin. Koodausta suunnitellessani pohdin, että johtaako perinteinen ikä- ja sukupuoli-koodaus kiinnittämään liikaa huomiota näihin tekijöihin tutkimusraporttia lukiessa. Jo tässä vaiheessa olin huomannut, että ikä ei ole selittävä tekijä asennoitumisessa älypuhelimien käyttöön. Kuitenkin, jos iän jättää näkyviin se myös osoittaa, että kaiken ikäiset voivat kuulua eri ryhmiin ja heillä voi olla myös teknologiavastaisia tai -myönteisiä ajatuksia iästä huolimatta. Tästä syystä päätin lopulta sisällyttää koodaukseen myös iän. Koska naisvastaajat ovat aineistossa yliedustettuina, en ole nähnyt mielekkääksi vertailla naisten ja miesten vastauksia keskenään. Pidin kuitenkin sukupuolen myös mukana koodauksessa, että avoimia vastauksia tarkastellessa voi nähdä onko vastaaja mies vai nainen.

Koodauksessa on käytetty seuraavia lyhennelmiä: sukupuoli N-nainen, M-mies, Mu-Muu ja ryhmä So-Somettaja, Su-Suvaitseva, Ra-Rajoittaja, Ki-Kieltäytyjä. Lisäksi olen käyttänyt pois jätetyistä 15 vastaajasta lyhennettä Po, kun olen esitellyt vastausten sisältöä sivun 11 alaviitteessä. Vastaajille on annettu myös juokseva järjestysnumero oman ryhmän sisällä (1So, 2So ja 1Ra, 2Ra). Ikä oli kysytty verkkokyselyssä syntymävuotena ja olen myös luonut ikähaarukat analyysivaiheessa, mutta koodauksissa olen muuttanut iän ikävuosiksi, koska se on mielestäni lukijalle nopeampi ja helpompi hahmottaa. Koodeissa tiedot ovat seuraavassa järjestyksessä: järjestysnumero, ryhmä, sukupuoli, ikä.

Suomisen mukaan lomakemuoto ei tee automaattisesti tutkimuksesta joko laadullista tai määrällistä ⁵⁸. Tutkimukseni käsittääkin piirteitä sekä laadullisesta että määrällisestä tutkimuksesta. Aineistonanalysoinnissa olen käyttänyt laadullisista tutkimusmenetelmistä muun muassa sisällön erittelyä ⁵⁹. Kvantitatiivisista menetelmistä olen käyttänyt ristiintaulukointia, jossa tutkitaan muuttujien jakautumista ja niiden välisiä riippuvuuksia ⁶⁰. Näin olen kuvannut älypuhelimien käyttöä ja asenteita siihen vastaajaryhmittäin. Sisällyttämällä kuvioita tutkimusraporttiin olen havainnollistanut tiettyjen vastausvaihtoehtojen yleisyyttä vastaajaryhmittäin. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan kuviot ovatkin käyttökelpoisia, kun halutaan havainnollistaa lukujen vertailuja tai suhteita ⁶¹. Kaikki työssä esitetyt kuviot on luotu verkkokyselyllä kerätyn Webropol-aineiston pohjalta.

Avoimia vastauksia analysoidessani olen käyttänyt sisällön erittelyä, jossa kuvataan kvantitatiivisesti tekstin sisältöä. Mittaus tapahtuu frekvenssi- tai volyyminmittauksena,

⁵⁸ Suominen 2016, 124.

⁵⁹ Koppa 2015: Lähiluku; Eskola & Suoranta, 186–195.

⁶⁰ KvantiMOTV 2004: Ristiintaulukointi.

⁶¹ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 297.

jossa lasketaan kuinka monta kertaa jostakin asiasta on kirjoitettu tai kuinka usein jotain termiä on käytetty.⁶² Olen tehnyt sisällön erittelyä niin vastaajaryhmittäin kuin koko aineistosta. Sisällön erittelyä on tehty aineistolähtöisesti ensin tutustumalla aineistoon ja etsimällä samankaltaisia ilmauksia, joista on muodostettu luokkia ja tämän jälkeen laskettu vastausten määrän esiintymistä eri luokissa⁶³.

Aineistoa on tarkasteltu myös niin fakta- kuin näytenäkökulmasta. Toisaalta vastaukset nähdään fakthanäkökulman mukaisesti väittäminä todellisuudesta tai todellisuuden heijastumina.⁶⁴ Kun vastauksia tarkastellaan väittäminä todellisuudesta, on hyvä pitää mielessä, että informantit voivat muun muassa kaunistella vastauksia ja toimia todellisuudessa toisin. Esimerkiksi vastaaja voi sanoa vähentävänsä älypuhelimien käyttöä matkalla, koska katsovat tällaisen käyttäytymisen sosiaalisesti hyväksyttäväksi, vaikkei näin tosiasiallisesti kävisi tai he voivat vastata kysymyksiin niin kuin arvelevat, että niihin halutaan vastattavan. Alasuutarin mukaan fakthanäkökulmassa ihmisten erityisellä tavalla kertoa asioista ei ole merkitystä, muutoin kuin siltä osin miten se vaikuttaa annettujen tietojen totuudenmukaisuuteen. Sen vuoksi tässä tutkimuksessa on käytetty myös näytenäkökulmaa. Tällöin vastauksia tarkastellaan tutkittavan todellisuuden osana ja kiinnitetään huomiota myös siihen miten asioista kerrotaan.⁶⁵ Tässä tutkimuksessa tutkittavien tietynlaisista kielen käyttöä on pidetty esimerkiksi merkinä negatiivisesta suhtautumisesta älypuhelimien käyttöön.

1.3 Aiempi tutkimus

Suomalaisen matkailututkimuksen kentällä on viime vuosina tutkittu teknologian, digitaalisten innovaatioiden ja ilmiöiden sekä matkailun yhdistämistä eri näkökulmista⁶⁶. Usein tutkimuksissa on lähestytty aihetta yritysten liiketoiminnan kannalta ja pyritty tarjoamaan eväitä toiminnan kehittämiseen. Esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston matkailun opetus- ja tutkimuslaitoksen sekä Savonia ammattikorkeakoulun tekemässä tutkimuk-

⁶² Eskola & Suoranta 1998, 186.

⁶³ Tuomi & Sarajärvi 2009, 109.

⁶⁴ Alasuutari 2011, 114.

⁶⁵ Alasuutari 2011, 93, 114–117.

⁶⁶ Esimerkiksi Aittokoski 2013, Pasanen & Konu 201, Pesonen & Horster 2012, Mikkonen & Pesonen 2012 ja Leppäniemi 2008. Lisää eMatkailuun liittyviä tutkimuksia matkailu.org-sivustolta. [Matkailu.org](http://matkailu.org) on matkailualan tutkimustiedon verkkopalvelu, jota ylläpitää Itä-Suomen yliopiston Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos sekä Lapin yliopiston matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. ([Matkailu.org](http://matkailu.org) 2016: etusivu.)

sessä Juho Pesonen ja kumppanit ovat kartoittaneet esteitä sosiaalisen median omaksumiseen suomalaisissa matkailuyrityksissä ⁶⁷. Lapin yliopiston matkailututkimuksen yksikössä teknologian ja matkailun yhdistäminen tutkimuksessa on kiehtonut verrattain vähän viime vuosina, sillä vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja ja väitöskirjoja on julkaistu ainoastaan verkkopalveluista työelämälähtöisyyden välineenä matkailualan korkeakouluopetuksessa ⁶⁸ ja digitalisoidusta matkavalokuvauksesta ⁶⁹. Sen sijaan Lapin yliopiston Pro gradu -tutkielmien tekijöitä teknologian ja matkailun yhdistäminen on kiinnostanut hieman enemmän. Vuosina 2016 sekä 2015 on valmistunut muun muassa hotellien vastaanoton itsepalveluteknologiaa ⁷⁰, matkailutyöntekijöiden asennoitumista sosiaalisen median hyödyntämiseen työtehtävissään ⁷¹ sekä nettisivujen käyttäjien tyytyväisyyttä ⁷² käsitelleet pro gradu -tutkielmat. ⁷³ Toki muissakin kuin varsinaisissa matkailuun keskittyneissä koulutusohjelmissa on tehty matkailuun liittyviä pro graduja ja opinnäytteitä. Lähimpänä omaa tutkimusaiheittani on lähinnä Helsingin yliopistossa Alekski Leppälän matkailumaantieteen oppiaineeseen vuonna 2014 tekemä pro gradu reppureissaajien tietotekniikan käytöstä ja asenteista sen käyttöön matkalla ⁷⁴. Tutkimuksessa ilmeni, että reppureissaajille älypuhelin oli tärkeä teknologia ⁷⁵. Olen vertaillut hitaiden luontomatkailijoiden ja reppureissaajien älypuhelimien käyttöä ja asennoitumista siihen soveltuvien osin.

Kansainväliseltä kentältä löytyy jo useampia tutkimuksia, jotka lähestyvät aihetta edes osittain samasta näkökulmasta - älypuhelimien käytön tai ei käytön sekä käyttökokemuksen kautta matkailussa. Naomi ja Peter Whiten tutkimus Home and Away, Tourists in a Connected World tutkii, miten matkapuhelimet ovat muuttaneet yhteydenpitoa ja toisaalta yhteyden kokemista kotiin matkan aikana ⁷⁶. Mehmet Emek sekä Paris ja kumppanit lähestyvät aihetta toisesta näkökulmasta. Millaista on olla lomalla tavoittamattomissa ilman yhteyttä verkkoon. Ovatko digidieetti-lomat jopa tulevaisuuden trendi addiktoituille älypuhelimien käyttäjille? ⁷⁷ Wangin, Xiangin ja Fesenmaierin tutkimus Smartphone Use in Everyday Life and Travel taas keskittyy siihen, miten me siirrämme

⁶⁷ Pesonen et al. 2014.

⁶⁸ Harju-Myllyaho & Jutila 2015.

⁶⁹ Stewart, Ilola & Lüthje 2014.

⁷⁰ Mäkinen 2015.

⁷¹ Hultamo 2014.

⁷² Sunday 2015.

⁷³ LUC Matkailu 2016, Julkaisut.

⁷⁴ Leppälä 2014.

⁷⁵ Leppälä 2014.

⁷⁶ White & White 2007.

⁷⁷ Emek 2014; Paris et al. 2015.

arkipäivän älypuhelimien käyttötapojamme matkalle ⁷⁸. Nämäkään tutkimukset eivät kuitenkaan käsittele älypuhelimien käyttöä hitaan luontomatkailun kontekstissa.

Hitaan luontomatkailun kattokäsitteestä hitaasta matkailusta on Suomessa tehty tutkimuksia lähinnä ammattikorkeakoulussa ⁷⁹, lukuun ottamatta Katri Tihilän pro gradu -tutkielmaa *Taking it Slow on the Trans-Mongolian railway - or not? A case study on slow travel and tourist experience* ⁸⁰. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää onko Trans-Mongolian junamatkailijoilla hitaan matkailun ulottuvuuksiin liittyviä motivaatioita ja miten junamatkakokemus kokonaisuudessaan liittyy hitaan matkailun määritelmään ⁸¹.

Markwellin ja kumppanien mukaan hidastamisen matkailussa on akateemisessa keskustelussa nostanut esiin ensimmäisen kerran jo Krippendorf vuonna 1987 ⁸². Hidas matkailu (slow travel, slow tourism) on kuitenkin verrattain uusi käsite ja sitä on kansainväliselläkin kentällä tutkittu lähinnä viimeisen 30 vuoden aikana ⁸³. Näistäkin tutkimuksista ja julkaisuista suurin osa keskittyy edelleen käsitteen määrittelyyn ⁸⁴, kuten esimerkiksi Dickinsonin ja Lumdsonin sekä Lumdsonin ja McGrathin julkaisut 2010-luvulla ⁸⁵. Markwell ja kumppanit arvelevat, että ensimmäinen varsinainen julkaisu hitaasta matkailusta akateemisessa kontekstissa oli Rafael Matoksen luku *Can Slow Tourism Bring New Life to Alpine Regions* teoksessa *The Tourism and Leisure Industry: Shaping the Future*, joka julkaistiin 2004 ⁸⁶. Tunnetuista matkailun tutkijoista esimerkiksi Colin Michael Hall on esittänyt myös ajatuksia hitaasta matkailusta yhtenä vaihtoehtona kehittää kestävämpää matkailua ⁸⁷. Yllä esitettyjen aiheiden lisäksi hitaasta matkailusta on viime aikoina tehty tutkimuksia ja kirjoitettu artikkeleita myös ideologian merkityksestä erilaisissa matkailun muodoissa, kuten junamatkailussa ⁸⁸, hitaan matkailijan määrittelemiseksi ⁸⁹ sekä käsitteen soveltamisesta erilaisiin matkailun muotoihin kuten maalaismatkailuun ⁹⁰ tai hitaaseen luontomatkailuun ⁹¹.

⁷⁸ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014.

⁷⁹ Esimerkiksi Soininen 2011, Lehtinen 2012 ja Svärd 2013.

⁸⁰ Tihilä 2015.

⁸¹ Tihilä 2015

⁸² Markwell, Fullagar & Wilson 2012, 394.

⁸³ Noor, Nair & Mura 2014, 1.

⁸⁴ Noor, Nair & Mura 2014, 1.

⁸⁵ Lumdson & McGrath 2010; Dickinson & Lumdson 2010.

⁸⁶ Markwell, Fullagar & Wilson 2012, 396.

⁸⁷ Hall 2007. ks. myös Dickinson, Lumdson & Robbins 2011.

⁸⁸ Tihilä 2015; Noor, Nair & Mura 2014.

⁸⁹ Yurtseven & Kaya 2011.

⁹⁰ Noor, Nair & Mura 2015.

⁹¹ Varley & Semple 2015, 73–90.

Hitaan luontomatkailun (slow adventure ⁹²) käsitettä on tietävästi käyttänyt ensimmäisen kerran Tristan Semple vuonna 2013 teoksessa *Adventure Tourism: Meaning, Experience and Learning* ⁹³. Peter Varley ja Tristan Semple jatkavat käsitteen määrittelyä artikkelissaan *Nordic Slow Adventure: Explorations in Time and Nature* ⁹⁴. Muita pelkästään hidasta luontomatkailua käsitteleviä tutkimuksia ei ole vielä ilmestynyt. Peter Varley on mukana myös *Slow Adventure in Nordic Territories (SAINT)* hankkeessa, johon kuuluu kaiken kaikkiaan 10 maata. Varley toimii *Higlands and Islands* yliopiston johtajana ja hänen viimeaikaisia tutkimuksellisia mielenkiinnon kohteitaan ovat olleet hidas luontomatkailu sekä slow-ideologia. ⁹⁵ Tristan Semple toimii samaisen yliopiston luennoitsijana seikkailumatkailun liikkeenjohdon oppiaineessa ⁹⁶. Perustan hitaan luontomatkailun määritelmäni pitkälti Varleyn ja Semplen määritelmälle sekä Koillismaan SAINT-hankkeen kuvaukselle ⁹⁷.

Vaikka Varleyn ja Semplen hitaan luontomatkailun käsitettä määrittelevä artikkeli ei siinä paneudu paljonkaan vielä teknologia näkökulmaan hitaassa luontomatkailussa, on artikkelissa kuitenkin muutamia mielenkiintoisia aiheeseen liittyviä viittauksia. He muun muassa pohtivat, että hitaaseen luontomatkiaan kuuluu väistämättä myös teknologia, koska nykyään matkat on mahdollista varata vain niin sanottua nopeaa teknologiaa käyttäen. He kuvaavat hypermodernia yhteiskuntaa, jossa ihmiset ovat monessa paikassa yhtä aikaa laitteiden välityksellä yli fyysisten rajojen. Samalla koemme ajan jatkuvasti loppuvan tai tarvetta ajan säästöön. Heidän mukaansa aikaamme värittävät globalisaatio, viestintäteknologia, viihdeteollisuuden ja sosiaalisen median kasvu sekä nopeuden ihannoiti. ⁹⁸ Hidas luontomatkailu on tähän vastailmiö. Varley ja Semple esittävät myös artikkelissaan Gelterin näkemyksen ”ulkoilmaelämästä” diginatiiveille mahdollisuutena palata ihmisen juurille luontoon, jonka Varley ja Semple ovat nähneet osana myös hitaan luontomatkailun ydintä ⁹⁹.

Tutkimuksen aihetta sivuavat myös hitaaseen ideologiaan liittyvät tutkimukset ja julkaisut. Markwellin mukaan koko ilmiön menestys Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa perustuu Carl Honorén teoksen *In Praise of Slowness – Challenging the Cult of Speed* (2004)

⁹² ks. 1.4 Käsitteiden määrittelyä.

⁹³ Taylor, Varley & Johnson 2013.

⁹⁴ Varley & Semple 2015.

⁹⁵ University of Higlands and Islands 2015a: Dr. Peter Varley; University of Higlands and Islands 2015b: Dr. Peter Varley.

⁹⁶ Taylor, Varley & Johnson 2013.

⁹⁷ Varley & Semple 2015; Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

⁹⁸ Varley & Semple 2015, 75–76, 79.

⁹⁹ Varley & Semple 2015, 82.

menestykseen ¹⁰⁰. Hitaaseen ideologiaan kuuluvia leppoistamisen, kohtuullistamisen ja yksinkertaistamisen ilmiöitä ovat tutkineet myös esimerkiksi Chhetri ja kumppanit ¹⁰¹, Etzioni ¹⁰², Hamilton ja Mail ¹⁰³, Juniu ¹⁰⁴ sekä Maniates ¹⁰⁵. Suomessa aihetta on tutkittu vielä verrattain vähän ¹⁰⁶. Kaupunkitutkija Timo Kopomaa on kirjoittanut aiheesta pamfletin leppoistamisen tekniikat ¹⁰⁷ ja aiheesta on tehty viisi pro gradu-tutkielmaa. Tutkimukset on tehty sosiologian (2), sosiaalipolitiikan, sosiaalipsykologian ja kuluttajaekonomian oppiaineisiin ja ne tarkastelevat lähinnä ilmiötä elämäntapana ja sitä miten ja millaisena se näyttäytyy tutkimuksen kohteena olevassa aineistossa. ¹⁰⁸ Aiheeseen on löydettävissä myös muita sivuavia tutkimuksia kuten Jaakko Suomisen teknologiasta kieltäytymistä käsittelevä artikkeli kuinka kieltäytyä koneista ja Outi Ampujan hiljaisuutta ja Suomen luontoa käsittelevä artikkeli ¹⁰⁹.

1.4 Käsitteiden määrittely

Leppoistaminen

Kopomaa kuvaa leppoistamista (slow life tai downshifting¹¹⁰) ylikierroksilla käyvässä yhteiskunnassa hitauden varmistamiseksi ja suojelemiseksi, johon etsimme yksilöllisiä ja yhteisiä ratkaisuja. Leppoistaminen on jatkuvan saavutettavuuden sijaan ympäristön ja elämän hallittavuutta, jossa tunnistetaan rentoutumisen välttämättömyys. Toisaalta se on myös oman olemassa olon lunastamista ja oman tempon löytämistä. Kyse on myös elämän laatustandardista ja onnellisuuspolitiikasta. Hidastaminen on tempon vaihtamista leppoiseksi. Kyse on myös yhtäläillä samaan aikaan hidastamisesta ja lisäämisestä. ¹¹¹ Lisäämisessä ikään kuin keskitytään käsillä olevaan ja tunnistetaan sen arvo.

Hidastamisen ja leppoistamisen kanssa rinnakkain kulkee kehityssuuntana pyrkimys elämän kohtuullistamiseen. Halosen mukaan kohtuullistamisessa korostuu elintapojen ja

¹⁰⁰ Markwell, Fullagar & Wilson 2012, 394.

¹⁰¹ Chhetri, Stimson & Western 2009b; Chhetri et al. 2009a.

¹⁰² Etzioni 1998.

¹⁰³ Hamilton & Mail, 2003.

¹⁰⁴ Juniu 2000.

¹⁰⁵ Maniates 2002.

¹⁰⁶ ks. myös Partanen 2011. YLE Uutiset.

¹⁰⁷ Kopomaa 2008.

¹⁰⁸ Kuosmanen 2010; Salmela 2014; Kirsi 2011; Pasanen 2013; Näkki 2006.

¹⁰⁹ Suominen 2008; Ampuja 2014.

¹¹⁰ ks. Halonen 2010, 15. Salmelan mukaan Julia Schor on lanseerannut downshiftaus-termin osaksi kohtuullistamisilmiötä ja kiinnittänyt huomiota downshiftaamisessa työaikaan, tulotasoon ja vapaaehtoisuuteen. Salmelan mukaan Schor ei liitä termiin henkisiä tai hengellisiä ulottuvuuksia. (Salmela 2014, 15.)

¹¹¹ Kopomaa 2008, 5–9.

omistuksien uudelleenarviointi.¹¹² Salmela taas totesi pro gradu -tutkielmansa loppupäätelmänä, että suomalaisessa kohtuullistamisessa hänen aineistossaan on painottunut kuluuskäytäntöjen sijaan työn ja vapaa-ajan suhteen tarkastelu¹¹³. Kopomaa ei ole teoksessaan esittänyt, että leppoistamisen ehdoton toteutuminen vaatisi työnteon vähentämisen ja sitä myötä kulutuksen vähentämisen. Kuitenkin hän on nostanut esiin esimerkiksi suomalaisessa yhteiskunnassa vuorotteluvapaan ennakoivana ja edellä käyvänä käytäntönä leppoistamisesta ja ehdottanut myös yhdeksi leppoistamisen huoneentaulun säännöistä kulutuksen vähentämistä noin puolella. Kopomaa on käyttänyt kohtuullistamisen sijaan termiä vapaaehtoinen vaatimattomuus (voluntary simplicity, VS)¹¹⁴, jolla hän viittaa ihmisen pyrkimykseen rajoittaa kulutusta. Tähän tilanteeseen päädytään nimenomaan vähentyneen työnteon ja vähentyneiden tulojen ristipaineessa.¹¹⁵

Nelsonin, Rademacherin ja Paekin mukaan leppoistaminen (downshifting) voidaan jakaa kahteen pääkategoriaan: työelämän tai kulutuksen vähentämiseen¹¹⁶. Myös muut ulkomaiset tutkijat ovat määritelleet ilmiössä erilaisia vahvuusasteita tai kategorioita, joissa termit esiintyvät eri tavoin. Esimerkiksi Ezioni näkee, että vapaaehtoisessa vaatimattomuudessa (voluntary simplicity) on kolme lajia, jossa downshiftaus on vapaaehtoisen vaatimattomuuden yksi alalaji ja kaksi muuta alalajia ovat vahva yksinkertaistaminen ja holistinen yksinkertaistaminen. Ezionen mukaan downshifitajat ovat hyvin toimeentulevia henkilöitä, jotka tekevät myönnytyksiä kulutusvalinnoissaan eläen kuitenkin melko rikasta ja kulutusorientoinutta elämää. Vahvat yksinkertaistajat luopuvat korkeatuloisista stressaavista työpaikoistaan, sosiaalisesta asemastaan ja vähentävät kulutustaan. Yksinkertaistajat elävät säästöillään tai tekevät osa-aikatyötä. Holistiset yksinkertaistajat muuttavat eniten koko elämänsä vapaaehtoisen vaatimattomuuden periaatteiden mukaan. He usein muuttavat asuinpaikkaansa ja asennoituvat negatiivisesti kuluttamiseen. Muutokset näkyvät vahvasti jokapäiväisessä elämässä.¹¹⁷

¹¹² Halonen 2010, 16.

¹¹³ Salmela 2014, 2.

¹¹⁴ ks. myös Näkki 2006 suomalaisessa tutkimuksessa. Käsitettä on tietävästi käyttänyt ensimmäisen kerran amerikkalainen filosofi Richard Gregg, joka julkaisi esseen nimellä ”The Value of Voluntary Simplicity” vuonna 1936. Gregg pitää vapaaehtoista yksinkertaisuutta elämäntapana, johon liittyy ulkoinen ja sisäinen yksinkertaisuus. Yksinkertaisuus merkitsee keskittymistä olennaiseen niin tavaranhankinnassa kuin henkisissä arvoissa. (Gregg 1936.) Termiä on kehittänyt 70-luvun loppupuolelta eteenpäin Duane Elgin ja Arnold Mitchell. He painottavat kokonaisvaltaista elämäntapaa, missä kuluttaminen, ekologia, perhe-elämä, autenttinen minuus ja henkinen kasvu ovat tasapainossa. He eivät tuo esiin työelämä kriittikkä ja heidän VS:ssä ei ole kysymys köyhyydestä tai askeesista vaan elämästä joka on ulkoisesti yksinkertaista, mutta sisäisesti rikasta. (Elgin & Mitchell 1977.)

¹¹⁵ Kopomaa 2008, 111, 120, 5–125.

¹¹⁶ Nelson, Rademacher & Paek 2007, 151.

¹¹⁷ Doherto & Ezioni 2003, 8–11.

Ulkomaisessa kirjallisuudessa esiintyy yllä esiteltyjen termien lisäksi seuraavia rinnakkaiskäsitteitä, joita käytetään myös osittain synonyymeina, kuten simple living (yksinkertainen eläminen), simplifying (yksinkertaistaminen) ja downsizing (vähentäminen) ¹¹⁸. Lisäksi varsinkin Australialaisessa tutkimuskirjallisuudessa on käytetty termiä sea change, joka sisältää muuton maalle tai rannikolle, pois kaupungista ¹¹⁹. Salmela on käyttänyt kohtuullistamista suomennoksena sekä downshifting että voluntary simplicity -termille ¹²⁰. Pasanen taas on tyytynyt käyttämään ja taivuttamaan suomalaisten kielioppisääntöjen mukaan downshifting-termiä puhuen downshifistaajista ja downshifistaamisesta ¹²¹. Suomalaisessa keskustelussa Halonen on lukenut lisäksi leppoistamisen kanssa rinnakkaiseksi ilmiöksi kotoilun¹²² ja Salmela kohtuullistamisen rinnakkaisilmiöiksi leppoistamisen¹²³, joutilaisuuden, köyhäilyn, hidastamisen sekä degrowth-ilmiön ¹²⁴. Tässä yhteydessä ei ole mielestäni tarkoituksen mukaista keskittyä tämän enempää siihen, kuinka tutkijat ovat käyttäneet termejä, millä painopisteillä tai sisällöillä. Lukija voi halutessaan tutustua esimerkiksi Salmelan jäsentelyyn terminologiasta ¹²⁵. On kuitenkin tärkeää tiedostaa, että ilmiön käsittelyyn on liittynyt paljon rinnakkaisia käsitteitä ja rinnakkaisilmiöitä, joissa on painotettu hieman eri näkökulmia ¹²⁶.

Tässä tutkimuksessa puhutaan leppoistamisesta ja hidastamisesta, koska termit ottavat mielestäni kohtuullistamista ja muita termejä paremmin huomioon myös sisäisen kokemuksen, omarytmisyyden ja tempon hidastamisen (aineettomuuden) sulkematta pois mahdollisuutta työnteon vähentämiseen ja kulutuksen kohtuullistamiseen (aineellisuus).

¹¹⁸ Maniates 2002, 199.

¹¹⁹ Salmela 2014, 18; Pasanen 2013, 24; Hamilton & Mail 2003.

¹²⁰ Salmela 2014.

¹²¹ Pasanen 2013.

¹²² Kotoilu on kotona puuhailua. Usein kotoilu kielii varallisuudesta – kotoilijalla on varaa käyttää aikaa itsetekemiseen. Kotoilulle ominaista on myös tuunaaminen. (Halonen 2010, 15–16.)

¹²³ Salmela on kuvannut leppoistamista ja hidastamista lähinnä Kopomaan (2008) teoksen kautta huomioiden Kopomaan viittauksia myös kulutuksen ja työnteon vähentämiseen.

¹²⁴ Salmela 2014, 9–13. Salmela on perustanut rinnakkaiskäsitteiden kuvauksen Alexander von Schönburgin, Tom Hodgkinsonin, Tim Jacksonin ja Serge Latouchen sekä Carl Honorén ajatuksiin. Joutilaisuudessa korostuu arjen tekemättömyys (Hodgkinson 2006). Köyhäily on toimintaa, jolla pyritään esimerkiksi työttömyyden aikana säilyttämään mielekäs elämäntyyli. Ajatus ei sisällä suurempia henkisiä tai yhteiskunnallisia päämääriä. (von Schönburg 2007.) Hidastaminen on Carl Honorén näkemysten mukaan kokonaisvaltaisempi elämäntapa, joka vaikuttaa useisiin elämän osa-alueisiin. Hidastaminen kuvaa olemisen tapoja ja elämänfilosofiaa. (Honoré 2006.) Degrowth-ilmiö taas lähtee maailmanlaajuisesta ekologisen ja sosiaalisen tilanteen kestävämmästä, johon toimenpiteenä nähdään talouskasvun tavoitteesta kokonaan luopuminen (Latouche 2010).

¹²⁵ Salmela 2014, 9–16.

¹²⁶ Pasanen 2013, 24.

Mielestäni leppoistaminen ei ole myöskään niin arvolutautunut terminä kuin kohtuullistaminen. Kopomaan viittaukset omarytmisyyteen ¹²⁷ nähdään tässä yksilön valinnan mahdollisuutena kullekin yksilöllisestä leppoistamisesta. Näin ollen leppoistaminen voi olla eriasteista ja sisältää työnteon ja kulutuksen omaehtoisen vähentämisen tai esiintyä enemmän vaikka pyrkimyksenä hidastaa vapaa-ajalla ja viettää laadukkaampaa vapaa-aikaa. Esimerkiksi yksilön elämäntilanne vaikuttaa siihen, millaiset leppoistamisen keinot ovat kullekin mahdollisia ¹²⁸. Syyt leppoistamisen taustalla voivat yhtäläillä olla moninaisia, kuten ekologisuus, perhekeskeisyys, hyvinvointi tai eettisyys ¹²⁹. Näen, että yllä esitettyjen piirteiden rinnalla leppoistamisessa voi esiintyä myös pyrkimystä omavaraisuuteen, kestävään ja ympäristöystävälliseen kulutukseen, kierrätykseen, eettisiin kulutusvalintoihin tai tavaroiden vähentämiseen ¹³⁰, jotka liitetään perinteisemmin kohtuullistamiseen. Tässä tutkimuksessa leppoistaminen ja hidastaminen nähdään ikään kuin saateenvarjokäsitteenä muille käsitteille tarkemmin määrittelemättä eri alakategorioita ja niiden sisältöjä suomalaisessa kulttuurissa. Tällaisen kategorisoinnin pohjalle tarvittaisiin enemmän tutkimusta ilmiön esiintymismuodoista Suomessa.

Hidas matkailu ja hidas luontomatkailu

Leppoistaminen näkyy yhteiskunnassa paitsi yksilöiden valinnoissa ja käyttäytymisessä myös tälle segmentille tuotteistettuina ja markkinoituina tuotteina ¹³¹, kuten hitaaseen matkailuun keskittyvien palveluiden ja hitaan matkailun kaltaisen matkailun lisääntymisenä. Hitaan matkailun näen kattokäsitteenä, jonka yksi muoto on hidas luontomatkailu. Lumsdon ja McGrath ovat haastatelleet matkailun tutkijoita kootakseen hitaan matkailun kuvauksen. Tutkijoiden kesken vallitsee yhteisymmärrys siitä, että hidasta matkailua on parempi kuvata ryhmänä samankaltaisia ajatuksia kuin vedenpitävänä määritelmänä tiettytyyppiselle matkailulle. Hitaassa matkailussa on kuitenkin olennaista hitaus, matkakokemus ja ympäristötietoisuus. Hitaus ilmenee suhteessa ajankokemukseen ja tapaan tehdä asioita. Tällöin tehdään esimerkiksi asioita kiirehtimättä tai ”chillataan”¹³² eli oleillaan rauhallisesti. ¹³³ Alison Caffyn mukaan hitaita matkailutuotteita tarjoava yritys voi

¹²⁷ Kopomaa 2008, 6.

¹²⁸ Huneken 2005, 547.

¹²⁹ ks. lisää erilaisista kohtuullistamisen tavoista Kuosmanen 2010.

¹³⁰ ks. Salmela 2014. Myös Kopomaa näkee leppoistamisen suorastaan välttämättömänä yhteiskunnan taloudellisen ja kulttuurisen menestyksen sekä entistä kestävämmän kehityksen kannalta. (Kopomaa 2008.)

¹³¹ Kopomaa 2008, 6; Halonen 2010, 15.

¹³² Urbanin sanakirjan mukaan chillaminen tarkoittaa hengailua eli oleilua rauhallisesti. Urbanisanakirja.com 2016: haku sanalla chillata.

¹³³ Lumsdon & McGrath 2010, 265–273.

esimerkiksi korostaa hitaita matkustustapoja¹³⁴ kuten julkista liikennettä, tarjota hidastamista pidempi kestoisina pakettimatkoina tai tarjota hitaita aktiviteetteja kuten kävelemistä tai pyöräilemistä. Suoranaiseen pysähtymiseen tai maisemaan uppoutumiseen voi myös tarjota mahdollisuuksia esimerkiksi näköalapaikoilla.¹³⁵

Lumsdonin ja McGrathin mukaan hitaassa matkailussa matkakokemus tarkoittaa sitä, että myös itse matkustaminen tai matka kohteeseen on merkittävä eikä matkaa tehdä vain päämäärään pääsemiseksi. Myös tässä yhteydessä puhuttiin erilaisista matkustamisen tavoista ja lentämisen sijaan suosittaisiin esimerkiksi junaa. Hitaasti matkustettaessa kokemukset esimerkiksi paikallisesta kulttuurista jäävät vähemmän pinnallisiksi, kun on aikaa viipyä ja keskittyä kohtaamiseen. Hitaasti matkatessa ehditään aistia paikan tuntu (sense of place). Rentoutuminen ja rikas kokemus on tärkeämpää kuin nopeus.¹³⁶ Tällöin voidaan esimerkiksi valita useamman nähtävyyden sijaan vain yksi. Caffynin mielestä matkailuyritysten tulisi hitaassa matkailussa panostaa paikallisen kulttuurin, tapojen tai ruokailutottumusten korostamiseen¹³⁷.

Kolmas kokonaisuus, joka liittyi tutkijoiden mukaan hitaaseen matkailuun, oli ympäristötietoisuus. Tutkijoiden mukaan hidas luontomatkailu oli yhteydessä vähä hiilidioksiidiin matkailumuotoihin ja vähäisempään energian kulutukseen matkailussa. Hitailuilla matkoilla on näin ollen vähemmän negatiivisia ympäristövaikutuksia. Ympäristötietoisuus ei kuitenkaan ollut päällimmäinen syy hitaaseen matkailuun vaan halu kokea paikkoja rikkaammalla tavalla ja käyttää oma aika laadukkaasti nauttien paikallisuudesta.¹³⁸ Kopomaa ja Caffyn liittivät tähän lisäksi eettisyyden, jonka mukaan hitaat matkailijat kiinnittävät huomiota siihen, että matkailun hyödyt ja haitat jakautuisivat oikeudenmukaisesti¹³⁹.

Gardner on myös listannut hitaan matkailun periaatteita, jotka ovat hyvin samantapaisia Lumsdonin ja McGrathin tutkimuksen tulosten kanssa. Gardnerin mukaan hidas matkailu on mielentila. Matkailijoiden tulisi matkustaa hitaasti ja välttää lentokoneita ja suosia sen sijaan lauttoja, paikallisia busseja tai hitaita junia. Nopeus tuhoaa yhteyden maisemaan, josta nauttiminen on osa hidasta matkaa – itse matka on siis tärkeä päämäärän lisäksi.

¹³⁴ ks. myös Kopomaa 2008, 64.

¹³⁵ Caffyn 2012, 79.

¹³⁶ Lumsdon & McGrath 2010, 272–273; Kopomaa 2008, 64.

¹³⁷ Caffyn 2012, 79.

¹³⁸ Lumsdon & McGrath 2010, 273.

¹³⁹ Kopomaa 2008, 64; Caffyn 2012, 80.

Paikallisuus on tärkeää ja yhteys paikallisiin ihmisiin tekee lomasta paremman. Hidastamalla pystyy keskittymään hetkestä nauttimiseen ja tarttumaan yllättäviinkin mahdollisuuksiin (myöhästynyt juna voi luoda esimerkiksi uuden mahdollisuuden). Myös Gardnerin mukaan eettisyys ja paikallisten yhteisöjen arvostaminen on tärkeää hitaassa matkailussa.¹⁴⁰

Hitaan matkailun tavoin hitaassa luontomatkailussa on myös olennaista hitaus ja matkakokemus¹⁴¹. Hidas luontomatkailu on kiireetöntä, pitkäkestoista, intensiivistä, sisältää uppoutumista ja ympäristöön sulautumista sekä luonnonkokemista¹⁴². Hitaasta matkailusta poiketen hitaassa luontomatkailussa on määritelty ympäristö, jossa toiminta tapahtuu. Hitaassa luontomatkailussa luonnonympäristö nähdään joissakin kuvauksissa jopa villinä luontona, ja sen kunnioittaminen on tärkeää¹⁴³.

Varley ja Semple ovat määritelleet hitaan luontomatkailun ajan- (time), luonnon- (nature), kulun- (passage) ja mukavuuden- (comfort) käsitteiden kautta. Aika-käsitteellä he tarkoittavat sitä, että matkailija kokee vuorokauden aikojen ja myös esimerkiksi nousuveden vaihtumisen, jolloin matkalla aika koetaan intensiivisenä luonnon oman rytmin kautta. Toisaalta aika-elementti edustaa myös olemisen muotoa kohteessa – matkailuun käytetään aikaa. Varleyn ja Semplen mukaan jopa siinä määrin, että matkalla saatetaan hieman kyllästyä ja kokea näin jotain uutta ja löytää luontoyhteys. Luonto-käsite viittaa luonnonympäristöön ja kulun termillä he kuvaavat toisaalta ihmisen henkistä matkaa, mutta myös sitä, että matka tehdään todella luonnon läpi siihen tutustuen eikä vain luonnon yli päämääränä tietty kohde. Mukavuus-käsitteellä he taas kuvaavat sitä, kuinka hitaalla luontomatkalla päästään käsiksi ihmisen perimmäiseen olemukseen ja hien sekä rakkuloiden jälkeen matkailija saavuttaa kuitenkin hyvänolon tunteen ja lohdun.¹⁴⁴

Virkkunen on nostanut esiin myös oppimisen ja itsensä kehittämisen osana hitaan luontomatkailun olemusta. Tosin ne nähdään yhtenä mahdollisena piirteenä joillakin matkoilla, ei välttämättömänä hitaaseen luontomatkailuun aina sisältyvänä asiana.¹⁴⁵ Virkkunen näkee hitaan luontomatkailun nimenomaan lihasvoimin tapahtuvana matkailuna,

¹⁴⁰ Gardner 2009, 12.

¹⁴¹ Lumsdon & McGrath 2010, 265–273.

¹⁴² Varley & Semple 2015; Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

¹⁴³ Varley & Semple 2015; Virkkunen 2015, 6. Hankeidean esittely.

¹⁴⁴ Varley & Semple 2015, 82–86. ks. myös Virkkunen 2015, 6. Hankeidean esittely.

¹⁴⁵ Virkkunen 2015, 7. Hankeidean esittely.

jolloin vaihtoehtona patikoimiselle tai vaikkapa hiihdolle nähdään esimerkiksi ratsastaminen tai husky-safari ¹⁴⁶. Matkailuyritysten järjestämällä matkoilla tärkeää on tuotesisältöjen kokonaisvaltaisuus ja sisältöihin voi liittyä niin luonnon hyvinvointi- ja terveystuotteiden hyödyntämistä, villiruuan valmistusta, eläinten ja luonnon tarkkailua kuin paikalliseen kulttuuriin tutustumista. Matkat voidaan toteuttaa opastettuina tai omatoimisesti. ¹⁴⁷ Varley ja Semple ovat myös korostaneet hidasta luontomatkaa mahdollisuutena tutustua omaan historiaan ja diginatiiveille mahdollisuutena palata ihmisen juurille – luontoon ¹⁴⁸. Hitaan luontomatkailemisen käsitettä määrittelevissä lähteissä ei ole nostettu ollenkaan esiin matkojen eettisyyttä tai ympäristöystävällisyyttä ¹⁴⁹, jotka ovat kuitenkin osa hidasta matkailua ¹⁵⁰.

Varley ja Semple erottavat hitaan luontomatkailemisen ”nopeasta” luontomatkailemisesta nimenomaan matkan pitkäkestoisuuden vuoksi. He eivät näe hidasta luontomatkailemista aktiviteettina, jolle voidaan poiketa muulta lomalta yhdeksi päiväksi vaan matkalla todella viivytetään jopa kyllästymiseen asti ja hitaus on juuri koko matkan idea. ¹⁵¹ SAINT-hankkeen hanke-esittelyssä hidasta luontomatkailemista on taas mielestäni lähestytty kaupallisemmasta näkökulmasta, jossa matkan aika perspektiivi on määritelty sanomalla, että hidas luontomatka ei ole puolen päivän retki ¹⁵². Jolloin se mielestäni voi olla mitä tahansa, jonka kesto on yli puolen päivän. Hankkeessa määriteltyyn aika käsitteeseen, vaikuttaa varmasti tuotteiden markkinoitavuus ja se, että ilmiötä tarkastellaan yritysten liiketoimintana – lyhyemmät ja näin ollen edullisemmat paketit ovat helpompia myydä. Hanke-esittelyssä on kuitenkin myös kuvattu Varleyn ja Semplen tavoin luonnon kokeminen luonnon omassa aikaskaalassa: ”experiencing nature in its timeframe, its seasons, its weathers and its variations.” ¹⁵³ Varley ja Semple ovat kuvanneet myös hidasta luontomatkailemista melko rankkanakin kokemuksena, joka sisältää kyllästymisen, nälän, hien ja rakkulat. ¹⁵⁴ SAINT-hanke-esittelyssä viittauksia taas aktiviteettien fyysiseen vaativuuteen ei ole ¹⁵⁵.

¹⁴⁶ Virkkunen 2015, 5. Hankeidean esittely.

¹⁴⁷ Virkkunen 2015, 5, 7. Hankeidean esittely.

¹⁴⁸ Varley & Semple 2015, 82.

¹⁴⁹ Virkkunen 2015. Hankeidean esittely; Varley & Semple 2015.

¹⁵⁰ Lumsdon & McGrath 2010, 273; Kopomaa 2008, 64; Caffyn 2010, 80.

¹⁵¹ Varley & Semple 2015.

¹⁵² Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

¹⁵³ Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

¹⁵⁴ Varley & Semple 2015.

¹⁵⁵ Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

Tässä tutkimuksessa on yllä kuvattuja elementtejä yhdistelemällä luotu hitaan luontomatkailun kuvaus, jossa hidas luontomatkailu on määritelty kiireettömäksi ja elämykselliseksi matkailuksi, jossa liikutaan suurimmaksi osaksi vähän rakennetussa luonnonympäristössä lihasvoimin. Matka voi olla kestoltaan yhden päivän tai useampia päiviä ja sisältää yöpymistä matkakohteessa. Matka voi sisältää myös muita elementtejä ja hidas luontomatkailu voi olla esimerkiksi vain yhtenä päivänä toteutettava aktiviteetti.¹⁵⁶ Hitaan luontomatkan tavoitteena on ympäristöön sulautuminen ja uppoutuminen, luonnon rauhasta nauttiminen ja luonnon kokeminen. Matkan keskeisenä elementtinä voi olla luonnon tai eläinten tarkkailu, paikalliseen kulttuuriin tutustuminen, villiruoka tai luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutusten hyödyntäminen. Hidasta luontomatkailua ovat esimerkiksi patikointi, melonta, luontovalokuvaus, kalastus, sauvakävely tai villiruuan valmistus. Hitaat luontomatkat suuntautuvat matkailijan tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle¹⁵⁷.

Hitaan luontomatkailun terminologiaa

Toistaiseksi käsitteelle *slow adventure* ei ole ollut yksiselitteistä yleisesti käytettyä suomennosta. Koillismaan SAINT-hankkeen esittelyssäkin käytetään englanninkielistä termiä¹⁵⁸. Nähdäkseni *slow adventure* -termille on kolme mahdollista suomennosta; hidas elämysmatkailu, hidas seikkailumatkailu tai hidas luontomatkailu. *Slow adventure* -matkat sisällöltään voidaan luokitella kaikkiin näihin. Kleemolan mukaan elämysmatkailu on matkailua, jonka tarkoitus on tuottaa matkailijalle elämyksiä. Termin suora englanninkielinen vastine olisi *experience tourism*, vaikka sitä käytetään myös *adventure tourism* -termin käännöksenä. Termin elämysmatkailu käyttäminen on siinä mielessä hieman ongelmallista, että varsinkin kaikki teemamatkailijat haluavat loppuen lopuksi matkoiltaan elämyksiä, jolloin elämysmatkailu terminä voisi sisältää kaikki teemamatkailun eri muodot.¹⁵⁹ Suomenkielisellä matkailututkimuksen sivustolla matkailu.org ei käytetä termiä elämysmatkailu. Se ei siis ole vakiintunut tutkimuksessa. Sen sijaan puhutaan elämyksien

¹⁵⁶ Määritelmässä on päädytty siihen, ettei hidastaminen vaadi välttämättä Varleyn ja Semplen kuvaamaa todella pitkäkestoista matkaa vaan hidas luontomatkailu on tutkijan mukaan mahdollista myös lyhyempi kestoisella matkalla. Koska alkuperäinen tarkoitus oli jakaa tutkimusta myös SAINT-hankkeessa mukana olevien matkailuyritysten sivuilla, haluttiin mukana pitää myös kaupallinen näkökulma, jolloin matkaa olisi voinut markkinoida yhden päivän aktiviteettina.

¹⁵⁷ Matkailun yleisten määritelmien mukaan kyse on matkasta, kun toiminta toteutetaan matkailijan tavanomaisen elinpiirin ulkopuolella. (Tilastokeskus 2016: suomalaisten matkailu, käsitteet ja määritelmät.)

¹⁵⁸ Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

¹⁵⁹ Kleemola 2004: Teemamatkailusanasto.

tuottamisesta, elämyksellisyydestä ja elämystaloudesta, mutta varsinaista elämysmatkailu-termin käyttöä ei esiinny.¹⁶⁰

Vaasan yliopiston viestintätieteiden laitokselle Anne Kleemolan laatimassa teemamatkailusanastossa seikkailumatkailu on luokiteltu teemamatkailuksi, joka kohdistuu ainutlaatuiseen luontoon tai kulttuuriin, monipuoliseen toimintaan tai äärimmäistoimintaan ja jossa asiakkaiden päämotiivi on kokea matkallaan jotain ainutlaatuista, eksoottista tai haastavaa. Seikkailumatkailu on jaettu vielä kahteen ryhmään sen mukaan onko se kovaa vai pehmeää, jolla viitataan aktiviteetin vaativuustasoon (fyysinen vaativuus) ja riskialttiuteen. Kovan seikkailumatkailun ollessa fyysisesti vaativaa ja riskialtista, pehmeä seikkailumatkailu on taas vähemmän vaativaa, ei niin riskialtista ja se sopiikin sen vuoksi koko perheelle.¹⁶¹ World Tourism Organization (UNTWO) on käyttänyt kansainvälisessä seikkailumatkailu raportissaan Adventure Travel Aid Associationin (ATTA) määritelmää seikkailumatkailusta, jonka mukaan seikkailumatka sisältää ainakin kaksi elementtiä seuraavista: fyysinen aktiivisuus, luonnon ympäristö tai syventyminen kulttuuriin¹⁶². Kuten Anne Kleemola myös ATTA on jakanut seikkailumatkailun pehmeisiin ja koviin aktiviteetteihin¹⁶³.

Anne Kleemolan pro gradu -tutkielman mukaan seikkailumatkailu-termillä on lisäksi sisällöllisiä eroja maittain¹⁶⁴. Myös Verhelän mukaan suurin osa Suomen kaupallisesta seikkailumatkailusta on ohjelmapalveluita, joissa kyse on lähinnä pieniriskisestä virkistysseikkailusta. Tällöin vain osa kansainvälisesti seikkailumatkailu otsikon alla tarjolla olevista tuotteista vastaa suomalaisten matkailumarkkinoiden palveluja.¹⁶⁵ Varleyn ja Semplen artikkelissa perinteistä seikkailumatkailua kuvataan katastrofin ja seikkailun välimaastossa tapahtuvaksi aktiviteetiksi¹⁶⁶. Tämä määritelmä sopii yksiin Kleemolan kovan seikkailumatkailun määritelmän kanssa, jossa seikkailuun nimenomaan sisältyy riski sekä fyysistä ponnistelua¹⁶⁷. Koska slow adventure ei välttämättä sisällä kaikkia näitä tekijöitä, antaa hidas seikkailumatkailu suomennos käsitteen sisällöstä mielestäni väärän kuvan. Lisäksi suomenkielessä seikkailu-termi, oli se sitten kovaa tai pehmeää seikkailua,

¹⁶⁰ Matkailu.org 2016: haku sanalla elämysmatkailu.

¹⁶¹ Kleemola 2004: Teemamatkailusanasto.

¹⁶² UNWTO 2014.

¹⁶³ UNWTO 2014; Kleemola 2004: Teemamatkailusanasto.

¹⁶⁴ Kleemola 2014, 46.

¹⁶⁵ Verhelä 2008, 28.

¹⁶⁶ Varley & Semple 2015, 77.

¹⁶⁷ Kleemola 2004, Teemamatkailusanasto.

sisältää myös jännittävyyden ulottuvuuden, joka ei ole välttämättä sovi yhteen slow adventuren määritelmän kanssa.

Matkailun edistämiskeskuksen (MEK) raportissa on viitattu Jokisen määritelmään luontomatkailusta, jossa luontomatkailulla tarkoitetaan matkailutoimintaa, joka tapahtuu ratkaisevin osin vähän rakennetussa luonnonympäristössä. Luontoelämyksillä sekä luonnossa tapahtuvalla toiminnalla on keskeinen merkitys matkailutapahtuman sisällölle.¹⁶⁸ MEK:n kansainvälisessä luontomatkailututkimuksessa on lisäksi nostettu esiin, että luontoympäristön lisäksi luontomatkailussa korostuvat turismi, ihmisen kokemus luonnosta sekä eettisyyteen liittyvät kysymykset¹⁶⁹. Koska luontomatkailuksi käsitetään laajasti kaikki luonnonympäristössä tapahtuva matkailu¹⁷⁰, sopisi se slow adventuren suomenokseksi. Luontomatkailu käsitteenä on laaja, joten se ei mielestäni rajaa liikaa matkan sisältöä tai matkalla tapahtuvia aktiviteettejä. Sanalla ei myöskään ole rinnakkaismerkityksiä kuten seikkailu-sanalla jännitys, jolloin se sopii mielestäni kuvaamaan parhaiten slow adventuren olemusta, vaikkei termi sinällään ole suora käänös slow adventure -sanalle. Mielestäni käänöksessä tulee kuitenkin ottaa huomioon eri kansallisuuksissa termiin liitettävät mielikuvat, jolloin hidas luontomatkailu kuvaa paremmin slow adventuren olemusta kuin hidas seikkailumatkailu. Käytän tästä edespäin slow adventuren suomenoksena hidas luontomatkailu -termiä.

¹⁶⁸ Matkailun edistämiskeskus 2014, 5.

¹⁶⁹ Matkailun edistämiskeskus 2010, 6.

¹⁷⁰ Matkailun edistämiskeskus 2010, 6.

2. VASTAAJIEN TYYPITTELYÄ - somettajat, suvaitsevat, rajoittajat ja kieltäytyjät

Tutkimuksessa olen muodostanut älypuhelimien käyttöön liittyvän suhtautumisen mukaan erilaisia vastaajaryhmiä. Olen kuvaillut vastaajajoukkoa kokonaisuutena osittain eri vastaajaryhmien kautta, joten perinteisestä esittämistavasta poiketen, olen päättänyt esitellä ennen vastaajajoukon yleistä kuvailua jo osan varsinaisista tutkimustuloksista. Tässä luvussa on tarkasteltu sitä, miten älypuhelimien käyttöön suhtaudutaan hitailla luontomatoilla eri vastaajaryhmissä. Samalla suhtautuminen selittää, eri vastaajaryhmien nimitykset. Vasta tämän jälkeen olen kuvaillut vastaajajoukkoa taustakysymysten kautta.

2.1 Vastaajaryhmien muodostaminen älypuhelimien käyttöön liittyvän asennoitumisen mukaan

Alla olevassa taulukossa 1. on esitetty kootusti eri vastaajaryhmien asennoitumista älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatoilla. Vastauksia on käsitelty tarkemmin vastaajaryhmittäin taulukon alla. Olen nimennyt eri vastaajaryhmät heidän älypuhelimien käyttöön liittyvän asennoitumisensa mukaan. Nimeämiseen on vaikuttanut se, millaista vastaajaryhmän jäsenten oma älypuhelimien käyttö on matkalla, miten he suhtautuvat muiden matkailijoiden älypuhelimien käyttöön ja miten he suhtautuvat erilaisiin älypuhelimien käyttötapoihin. Lisäksi jokaisen ryhmän osalta on määritelty Jaakko Suomisen artikkelista poimittu teknologiasta kieltäytymisen aste ¹⁷¹.

Jaakko Suomisen mukaan uusluddismi¹⁷² yhdistetään, milloin mihinkin koneiden käytön voimakkaaseen vastustamiseen – tyypillisesti tällä hetkellä informaatio- ja kommunikatioteknologiaan. Teknologiasta kieltäytyminen voi ilmetä useilla eri tavoilla. Se voi näkyä kieltäytymisenä jonkin teknologisen järjestelmän käytöstä, esimerkiksi tässä älypuhelimien. ¹⁷³ Wyatt on jakanut internetin ei-käyttäjät neljään ryhmään ei-käyttöön johtaneiden syiden perusteella. Ensimmäinen ryhmä ovat ei-käyttäjät. He eivät koe tarvitsevansa kieltäytymisen kohteena olevaa järjestelmää kuten internetiä. Hylkääjät (toinen ryhmä) ovat luopuneet käytöstä, koska se on tylsää tai kallista ja samat asiat voi tehdä myös ilman.

¹⁷¹ Suominen 2008, 169–188.

¹⁷² Britanniassa luddiitit vastustivat 1800-luvulla tuotannon tehostamista ja sitä, että työntekijöitä vähennettiin koneiden takia. Vastustus näkyi esimerkiksi koneiden rikkomisena. Luddiitteja johti todennäköisesti kuvitteellinen hahmo Ned Ludd. Uusluddismi-termiä käytetään kuvaamaan koneiden käytön vastustamista nykyaikana. (Suominen 2008, 169–170.)

¹⁷³ Suominen 2008, 169–173.

Ulos jätetyillä (kolmas ryhmä) ei ole mahdollisuutta käyttää internetiä rahatilanteensa tai asuinpaikkansa vuoksi. Viimeinen ryhmä ovat karkotetut tai poistetut, jotka haluaisivat käyttää internetiä, mutta heiltä on estetty sen käyttö, koska heillä ei ole siihen enää varaa tai he ovat esimerkiksi menettäneet instituutiossa käyttöoikeuden.¹⁷⁴

Teknologiasta kieltäytyminen voi olla myös lievempää. Suomisen mukaan osittaisessa kiellossa määritellään eettisten ja moraalisten periaatteiden kautta mikä teknologia on hyvää ja mikä huonoa. Esimerkiksi lestadiolaiset eivät hyväksy tv:n katselua, mutta he hyväksyvät internetin käytön. Teknologiasta kieltäytyminen voi näkyä myös vain yhden järjestelmän osan vastustamisena, kuten internetpelien tai keskustelupalstojen. Yhtälailla voidaan vastustaa tapaa, jolla teknologiaa tuodaan johonkin yksittäiseen yhteisöön. Teknologiasta kieltäytyminen voi näkyä myös käyttömäärän säännöstelynä, jolloin kiinnitetään huomiota sisällöllisiin valintoihin ja aikarajoihin.¹⁷⁵ Tämä on lievin muoto teknologiasta kieltäytymisessä.

Somettajat saavat nimensä siitä, että vaikka heidän älypuhelimien käyttönsä vähenisi matkalla, he käyttäisivät silti älypuhelinta vuorovaikutteisesti¹⁷⁶. Vuorovaikutteinen käyttö olisi heistä matkalla hyväksyttävää. Somettajilla ilmenee lähinnä käyttöajan rajoittamista. Suvaitsevilla oma älypuhelimien käyttö vähenisi melko paljon, mutta he suhtautuisivat edelleen muiden älypuhelimien käyttöön suvaitsevasti, kunhan se pysyisi kohtuullisena. Suvaitsevilla ilmenee käytön ajallisen rajoittamisen lisäksi myös joitain osin käyttötappojen rajoittamista. Rajoittajat rajoittaisivat oman älypuhelimien käyttönsä vain välttämättömiin tarpeisiin ja haluaisivat, että myös muut tekisivät niin. Tällöin puhelinta käytettäisiin myös ensisijaisesti laitteena - ei vuorovaikutteisesti. Jos muut käyttäisivät puhelinta turhaan, se häiritsisi rajoittajia. Kieltäytyjät taas jättäisivät mielellään koko puhelimen kotiin tai käyttäisivät sitä vasta äärimmäiseen tarpeeseen tai hätätilanteissa. Muiden älypuhelimien käyttö myös ärsyttäisi heitä merkittävästi. Rajoittajilla ja kieltäytyjillä teknologiasta kieltäytyminen näkyy useilla eri tavoin ja teknologian vastustus on voimakkaampaa kuin somettajilla ja suvaitsevilla. Vastaajaryhmiä on käsitelty tarkemmin taulukon jälkeen.

¹⁷⁴ Wyatt 2003, 77.

¹⁷⁵ Suominen 2008, 170–173.

¹⁷⁶ Olen käyttänyt termejä älypuhelin laitteena ja vuorovaikutteinen käyttö kuvaamaan älypuhelimien erilaisia käyttötappoja. Vuorovaikutteinen käyttö on sellaista, jossa älypuhelimien kautta kommunikoidaan muiden henkilöiden kanssa. Esimerkiksi sosiaalisen median käyttäminen, sähköpostit, puhelu ja tekstiviestien lähetykset on vuorovaikutteista käyttöä. Älypuhelinta käytetään laitteena tai välineenä silloin kun älypuhelimella käytetään jotain palvelua ilman vuorovaikutteisuuksia. Tällöin älypuhelinta käytetään vaikkapa herätyskellona, kamerana, suunnistukseen kompassin sijasta tai katsotaan sen kautta säätietoja.

Tutustuessani avoimiin vastauksiin huomasin, että vastaajien suhtautuminen varsinkin sosiaalisen median käyttöön matkalla ja erityisesti Facebook- uutissyötteen selaamiseen jakoi voimakkaasti mielipiteitä. Tämän havainnon perusteella suodatin aineiston Webropolissa kysymyksen ”Mihin käyttäisit älypuhelinta hitaalla luontomatkallasi” alakysymyksen ”Sosiaalisen median selaamiseen” kautta. Tarkasteltuani aineistoa näin huomasin, että vastaajien muutkin vastaukset tukivat tätä jakoa. Loin näin neljä vastaajaryhmää: somettajat (n=27), suvaitsevat (n=38), rajoittajat (n=30) ja kieltäytyjät (n=25). Kyselyssä oli yhteensä 135 vastaajaa. Tämän toimenpiteen vuoksi tarkastelusta karsiutuivat pois ne 15 vastausta, jotka eivät olleet vastanneet tähän kysymykseen. Alaviitteessä 57 sivulla 11 on lyhyesti kerrottu millaisia nämä poisjääneet 15 vastausta olivat.

	Somettajat	Suvaitsevat	Rajoittajat	Kieltäytyjät
Oma älypuhelimien käyttö matkalla	Vähensisi	Vähensisi tai olisi mahdollisimman vähäistä	Vain matkan kannalta oleelliseen toimintaan	Vain matkan kannalta oleelliseen toimintaan tai ei ollenkaan
Muiden älypuhelimien käyttö matkalla	Ei häiritseisi ollenkaan tai kohtuullinen käyttö ei häiritseisi	Ei häiritseisi ollenkaan tai kohtuullinen käyttö ei häiritseisi	Käyttö matkan kannalta oleelliseen hyväksyttävää, muiden älypuhelimien käyttö häiritsee	Muiden älypuhelimien käyttö ärsyttää / älypuhelimien käyttö ei kuulu matkalle
Mihin voi käyttää?	Älypuhelin laitteena ja vuorovaikutteinen käyttö	Älypuhelin laitteena, vuorovaikutteinen käyttö osin sallittua	Älypuhelin laitteena, hätätilanteissa	Älypuhelin laitteena (muutamainkin käyttötarkoituksiin), hätätilanteissa
Mihin ei saa käyttää?	Jatkuva, äänekäs käyttö	Jatkuva vuorovaikutteinen käyttö	Vuorovaikutteinen käyttö	Ei mielellään ollenkaan
Asenne älypuhelimien käyttöön matkalla	Positiivinen	Neutraali / positiivinen	Neutraali / Negatiivinen	Negatiivinen
Teknologiasta kieltäytymisen aste	Käyttöajan säännöstely	Käyttöajan ja käyttötapojen säännöstely	Käyttöajan ja tapojen säännöstely, Järjestelmän osan vastustaminen, vastustetaan teknologian tuontia yhteisöön	Ei-käyttäjiä, voimakas järjestelmän osan vastustaminen, vastustetaan teknologian tuontia yhteisöön

Taulukko 1. Asennoituminen omaan ja muiden älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkailuilla vastaajaryhmittäin.

Somettajat

Monivalintakysymyksen mukaan kaikki somettajat joko käyttäisivät varmasti (17/23) tai todennäköisesti (6/23) älypuhelinta matkallaan. Avovastauksissa noin puolet vastaajista kertoi, että käyttäisi puhelinta matkalla vähemmän (12/23). Teknologiasta kieltäytyminen näkyikin somettajilla lähinnä käytön ajallisen rajoittamisena¹⁷⁷. Eräs vastaajista on todennut, että ”toivoisin käyttäväni vähemmän”¹⁷⁸. Älypuhelimien liiallinen käyttö voidaan tiedostaa ja sen käyttöä haluttaisiin vähentää, mutta syystä tai toisesta se ei aina onnistu matkalla. Myös Aleksi Leppälän mukaan monet reppureissaajat kokivat käyttävänsä älypuhelinta matkoillaan liikaa, koska sen käyttö on jäänyt päälle arjesta¹⁷⁹. Tässä tutkimuksessa osa vastaajista koki älypuhelimien käytön normaalina¹⁸⁰ tai se oli heidän mielestään ”mukava lisä”¹⁸¹ ja he käyttäisivät sitä matkalla mielellään¹⁸². Eräs vastaajista on ilmaissut selkeästi, että hänen mielestään älypuhelimet eivät ole ristiriidassa hitaan luontomatkailun konseptin kanssa:

*”Jos tällä ajetaan takaa sitä, että älypuhelin ei jotenkin sovi hitaaseen luontomatkailuun, olen kyllä eri mieltä. Eihän se matkaa sen hektisemmäksi tee, jos toisinaan lähetän kuvan tai muun päivityksen someen, tai jos olen yhteydessä ystäviini matkan varrella puhelimen avulla. Eli en usko sen vaikuttavan.”*¹⁸³

Hitaasta matkailusta keskustellaan esimerkiksi Hidasta elämää -sivustolla ja yllä esitettyä mielipidettä voidaan tarkastella myös teknologian puolustamisena jossakin yhteisössä ja kontekstissa¹⁸⁴. Rajoittajilla ja kieltäytyjillä esiintyy päinvastoin älypuhelimien tuomisen vastustamista hitaan luontomatkailun kontekstiin.

Somettajista seitsemää vastaajaa (7/24) muiden matkailijoiden älypuhelimien käyttö ei häiritsisi matkalla ja he suhtautuivat siihen jopa myönteisesti, koska älypuhelimien katsotaan kuuluvan ”(...)nykyaikaan”¹⁸⁵ ja se on ”Osa luonnollista toimintaa”¹⁸⁶. Vastaajista vain kolme (3/24) on ilmoittanut, että muiden älypuhelimien käyttö häiritsisi heitä mat-

¹⁷⁷ Suominen 2008, 174.

¹⁷⁸ 11SoN50

¹⁷⁹ Leppälä 2014, 58–59. ks. myös Paris et al. 2015, 813.

¹⁸⁰ 12SoN51

¹⁸¹ 23SoN52

¹⁸² 20SoN66

¹⁸³ 8SoN58

¹⁸⁴ vrt. Suominen 2008, 173.

¹⁸⁵ 6SoN26

¹⁸⁶ 4SoM55

kalla tai he eivät haluaisi muiden käyttävän puhelinta. Yli puolet somettajista (13/24) hyväksyisi muiden älypuhelimien käytön, kunhan se olisi kohtuullista eikä häiritsisi muita matkailijoita. Pitkät kovaääniset puhelut¹⁸⁷, puhelimeen kailottaminen¹⁸⁸, jatkuva sosiaalisen median selaaminen¹⁸⁹ tai ylipäänsä se, jos puhelin on koko ajan kädessä¹⁹⁰, häiritsivät vastaajia. Kaksi vastaajaa (2/24) toivoi myös puhelimen olevan hiljaisella¹⁹¹ tai kiinni ainakin osan aikaa, koska ” (...)Pahinta on upeassa maisemassa luonnonäänien keskellä äkkiä kajahtava kännykän soittorämpytys...”¹⁹². Suomisen mukaan puhelimen käyttöön liittyviä pahimpia rikkeitä ovat olleet kautta aikojen liian pitkät puhelut ja edelleenkin ventovieraiden puhelut ja soittoäänit julkisissa tiloissa ärsyttävät usein¹⁹³.

Älypuhelin nähdään myös oivana apuna¹⁹⁴, koska sillä voi ”(...) ettiä tietoa tai kilauttaa kaverille ym.”¹⁹⁵. Vastaajat monesti ymmärtävät myös muiden älypuhelimien käyttöä: ”(...)Kuitenkin ymmärrän, että puhelinta halutaan ja on tarpeenkin käyttää, (...)”¹⁹⁶ ja toisaalta, jos käyttää itse älypuhelimia matkalla on myös suotava muille sen käyttö: ”(...) Kohtuullisen käytön esim. kuvaamiseen ja kuvien jakamiseen sosiaalisessa mediassa ymmärrän ja näin tekisin itsekin.”¹⁹⁷

Vaikka somettajat näyttävät monivalintakysymyksen vastausten perusteella käyttävän älypuhelimia eniten matkallaan on vastauksissa kuitenkin havaittavissa eri sävyjä, kun analysoidaan myös avoimia vastauksia. Suurin osa yrittäisi käyttää tai käyttäisi puhelinta vähemmän ja vain muutamat kokivat sen käytön luonnossakin normaaliksi osaksi toimintaa. Muiden puhelimen käyttö ei häiritsisi somettajia tai se hyväksyttäisiin, jos käyttö ei olisi liiallista, näkyvää ja äänekkästä.

Suvaitsevat

Monivalintakysymyksissä suvaitsevista noin puolet vastaajista sanoi varmasti käyttävänsä (15/32) älypuhelimia hitaalla luontomatalla ja puolet taas, että he ehkä käyttäisivät sitä (15/32). Avoimissa vastauksissa suvaitsevista yhdeksän (9/32) kertoi minivoivansa tai vähentävänsä reilusti puhelimen käyttöä matkalla. Eräs vastaaja kertoi suoranaisesti

¹⁸⁷ 5SoN28, 7SoN40, 8SoN58

¹⁸⁸ 8SoN58

¹⁸⁹ 7SoN40, 21SoN48

¹⁹⁰ 3SoN37, 8SoN58, 14SoN52

¹⁹¹ 16SoN50

¹⁹² 14SoN52

¹⁹³ Suominen 2008, 173–174.

¹⁹⁴ 25SoN35, 24SoN33, 21SoN48, 7SoN40

¹⁹⁵ 24SoN33

¹⁹⁶ 7SoN40

¹⁹⁷ 1SoN30

välttelevänsä puhelimen käyttöä¹⁹⁸. Yksitoista (11/32) vastaajaa ilmaisi käyttävänsä älypuhelinta vähemmän, jolloin käytön vähentäminen ei tunnu olevan niin suurta ja merkittävää kuin jos käyttöä minimoitaisiin. Vaikka yksi vastaajista käyttäisikin puhelinta itse vähemmän, hän silti koki sen käytön sinällään olevan ihan ”ok”¹⁹⁹ ja toinen kommentoi, ettei koe”(..) älypuhelimen käyttöä mitenkään haitalliseksi tms. hitaalla luontomatalla.”²⁰⁰. Kaksi vastaajaa (2/32) kertoi älypuhelimen käytön olevan muutoinkin vähäistä, jolloin matka ei vaikuttaisi käyttöön²⁰¹. Tällöin älypuhelimen käyttöön ei välttämättä suhtauduta negatiivisesti, mutta koska sen käyttö on muutoinkin vähäistä, se olisi vähäistä myös matkalla.

Useat suvaitsevista näkivät älypuhelimen tärkeänä välineenä (13/32). Vastauksista näkyy, että älypuhelinta pidetään niin tärkeänä, ettei sitä uskalleta jättää kotiin tai välttämättä edes sammuttaa matkalla²⁰². Eräs vastaaja kertoi kuitenkin sammuttavansa puhelimen välillä, että se toimisi koko matkan ajan²⁰³. Suvaitseville älypuhelin on tärkeä väline valokuvaamiseen²⁰⁴, tiedon etsimiseen²⁰⁵, yhteydenpitoon²⁰⁶, karttapalvelun käyttöön²⁰⁷ ja turvavälineenä²⁰⁸. Osa vastaajista hyväksyisi myös sosiaalisen median päivityksen matkan aikana²⁰⁹. Älypuhelimen merkitys yhteydenpitovälineenä on sen luomassa mahdollisuudessa ” (...)viestitellä/soitella kotiväelle olevansa kunnossa.”²¹⁰. Matkan aikana tarkistetaan myös sähköposti ja viestit²¹¹.

Suvaitsevien avoimissa vastauksissa mainittiin myös akun huono kestävyys sekä hankaluudet saada yhteyttä verkkoon (7/32). Yksi vastaajista kertoi pitävänsä tästä syystä puhelimen sammutettuna²¹². Eräs vastaajista olisi käyttänyt puhelinta enemmän esimerkiksi valokuvaukseen, jos akku kestäisi paremmin²¹³. Toisella vastaajalla oli mukana myös lisäakku²¹⁴. Samassa yhteydessä kuin vastaajat ovat kommentoineet akun kestävyyttä,

¹⁹⁸ 12SuMu32

¹⁹⁹ 8SuN56

²⁰⁰ 9SuN30

²⁰¹ 2SuN29, 13SuN45

²⁰² 6SuN38

²⁰³ 14SuM58

²⁰⁴ 1SuN27, 4SuM62, 9SuN30, 22SuN25, 25SuN55, 27SuN52, 38SuN52

²⁰⁵ 2SuN29, 22SuN25

²⁰⁶ 6SuN38, 16SuN59

²⁰⁷ 20SuM101, 22SuN25, 24SuN31

²⁰⁸ 2SuN29, 6SuN38, 14SuM58, 33SuN47

²⁰⁹ 1SuN27, 22SuN25, 25SuN55

²¹⁰ 16SuN59

²¹¹ 22SuN25

²¹² 14SuM58

²¹³ 9SuN30

²¹⁴ 30SuM38

eräs vastaajista on viitannut myös pidempiin matkoihin, joilla akku ei ainakaan riitä²¹⁵. Ainakin osa suvaitsevista tuntuu tekevän pidempiä matkoja, joilla joutuu vähentämään älypuhelimien käyttöä olosuhteiden pakosta. Muutoin puhelimen akku ei kestä välttämättömyyksiä toimintaan ja sen tuoma turva katoaa. Yksi vastaajista on kommentoinut, että ” Lyhyemmällä saatan lisäillä kuvia someen jo matkan aikana tai käyttää karttapalveluita.”²¹⁶. Todennäköisesti sosiaalisen median käyttö rajoittuu nimenomaan lyhyisiin matkoihin, koska silloin ei tarvitse huolehtia akun kestävyyydestä koko matkan ajalle. Puhelinta saatettaisiin käyttää enemmän, jos se teknisesti olisi mahdollista.

Avointen vastausten mukaan muiden matkailijoiden älypuhelimien kohtuullinen käyttö (12/28) ei häiritse tai sitten muiden puhelimen käyttö ei häiritse laisinkaan tai sillä ei ole merkitystä (11/28). Kohtuullinen käyttö ei ole kokoaikaista²¹⁷ ja se on hiljaista²¹⁸. Erään vastaajan mielestä, jos puhelinta pitää käyttää muuhun kuin kuvaamiseen, niin olisi suositeltavaa tehdä se sivummalla niin, ettei häiritse muita²¹⁹. Esimerkiksi valokuvaus²²⁰, tiedonhaku²²¹, viestit²²² tai puhelut²²³ ovat vastaajien mielestä hyväksyttäviä.

*” Ei saa liikaa näpytellä eikä puhua kovaäänisesti tuntikausia. Luontoon mennään juuri-kin pääsemään irti näistä. Jos menee vaan päiväretkelle niin puhelimeen ei tarvitse koskea lainkaan. Jos yöpyy niin tulee tarkistettua viestit ja sähköpostit.”*²²⁴

*” Normaalia, kunhan ei ole kovaäänistä niin, että pilaa muiden luontonautinnon.”*²²⁵

Vastaajat, jotka eivät häiriintyneet muiden älypuhelimien käytöstä kokivat sen käytön jopa ”luonnollisena”²²⁶ tai että, se on ”jokaisen oma asia”²²⁷. Kolmen vastaajan mielestä, olisi paha mennä kokonaan kieltämään, kun itsekin käyttäisi puhelinta²²⁸. Sosiaalisen median käyttö jakaa suvaitsevien mielipiteitä. Toisten mielestä sosiaalisen median vuorovaikutteinen käyttö on nimenomaan häiritsevää²²⁹ ja toinen on sitä mieltä, että ei haittaa, vaikka

²¹⁵ 29SuN64

²¹⁶ 22SuN25

²¹⁷ 1SuN27, 5SuN26, 6SuN38, 24SuN31

²¹⁸ 3SuN50, 24SuN31, 28SuN37

²¹⁹ 4SuM62

²²⁰ 4SuM62, 6SuN38, 25SuN55

²²¹ 22SuN25

²²² 24SuN31, 6SuN38

²²³ 6SuN38, 24SuN31

²²⁴ 24SuN31

²²⁵ 28SuN37

²²⁶ 21SuN41

²²⁷ 29SuN64, 38SuN52

²²⁸ 27SuN52, 33SuN47, 6SuN38

²²⁹ 1SuN27

matkakumppani silloin tällöin jakaisi kuvan tai pari sosiaalisessa mediassa ²³⁰. Kaikista tärkein puhelin on kuitenkin turvavälineenä²³¹. Suvaitsevat rajoittaisivat teknologian käyttöä pääasiassa matkalla ajallises sekä rajoittamalla myös joitakin käyttötapoja, kuten sosiaalisen median selaamista ²³².

Eräs suvaitsevista on todennu muiden älypuhelimien käytöstä, että ” Todennäköisesti ka-dehtisin muiden hienoja älypuhelimia;)” ²³³. Vaikka kommentti on esitetty pilke silmäkulmassa kirjaimellisesti hymiön kanssa, voi tässä olla silti jotain totuus pohjaa. Varley ja Semple ovat viitanneet hitaan luontomatkailun määritelmää tehdessään ”friluftsliv”-käsitteeseen ja sen filosofiaan. Nostaessaan käsitteen esiin, he ovat kuitenkin tuoneet esiin käsitteeseen liittyvän pinnallisuuden ja modernien teknologioiden ja varusteiden fetisoi-misen, jota he eivät katso osaksi hitaan luontomatkailun käsitettä. ²³⁴ Varleyn ja Semplen mukaan, vaikka hidas luontomatkailu on osaltaan edelleen riippuvainen teknologiasta esi-merkiksi siinä mielessä, että matkan varaaminen tapahtuu monesti käyttäen ”nopeaa tek-nologiaa”, niin matkalla on ajatus astua pois joka päiväisestä tehokkuudesta ja nopeu-desta. ²³⁵ Hitaan luontomatkailun käsite ei ole vielä vakiintunut käytössä, joten termien sisältöjä voidaan sekoittaa helposti puheessa.

Rajoittajat

Monivalintakysymysten mukaan rajoittajista vain seitsemän (7/25) varmasti käyttäisi pu-helinta matkalla. Puolet vastaajista (12/25) käyttäisivät ehkä ja kuusi vastaajaa (6/25) ei todennäköisesti käyttäisi älypuhelinta matkalla. Kukaan rajoittajista ei ole vastannut ”var-masti en käyttäisi”. Puhelinta siis mahdollisesti käytettäisiin, vaikka avointen vastausten mukaan puolella vastaajista käyttö vähenisi huomattavasti verrattuna arkeen (14/27). Kahdeksan vastaajaa (8/27) käyttäisi älypuhelinta tarvittaessa matkan kannalta välttämät-tömiin toimintoihin. Suvaitsevien tavoin ei ole enää mainittu esimerkiksi yhteydenpitoa tai sähköpostien tarkistamista älypuhelimien käyttötapoina matkan aikana. Puhelimen

²³⁰ 22SuN25

²³¹ 5SuN26, 31SuM30

²³² vrt. Suominen 2008, 173–174.

²³³ 8SuN56

²³⁴ Varley & Semple 2015, 78. ks. Buckley 2003, varustelusta seikkailumatkailussa matkailussa.

²³⁵ Varley & Semple 2015, 79,86.

käyttö on sallittua ja sitä käytettäisiin hätätapauksissa²³⁶, karttana²³⁷, kompassina²³⁸, sää-tietojen tarkistamiseen²³⁹, kuvaamiseen²⁴⁰, muistikirjana²⁴¹ ja tiedon hankintaan koskien matkaa²⁴². Lähes kaikki puhelimen vuorovaikutteinen käyttö on tällöin suljettu pois ja matkailija haluaa ikään kuin elää matkalla omassa maailmassaan ilman kosketusta muuhun maailmaan²⁴³. Puhelin voi olla tarpeellinen väline, mutta yhteydenpitoa toisiin ihmisiin ei koeta tarpeellisenä. Kun yhteyttä ei pidetä muuhun maailmaan, koetaan arjesta irrottautuminen ja hetkessä eläminen mahdolliseksi:

" Todellakin vaikuttaa - käyttö putoaa varmasti n. 90%. Minulle yksi tärkeimmistä asioista hitaalla luontomatalla on päästä irti arjesta (joudun työni vuoksi käyttämään paljon puhelinta puheluihin ja sähköposteihin) ja kaikesta nykyajan media tulvasta - päästä irti "muusta maailmasta" - olla hetki kaiken sen ulkopuolella.

Kuinka mahtavalta tuntukaan olla 11 pv putkeen keskellä Atlantin valtameren purjehtimassa, autuaan tietämättömänä mitä maailmassa tapahtuu -sinne ei Soneran kentätkään yllä ;)

Tommy Tabermannin sanoja lainaten " Välillä on lähdeittävä, jotta silmiin ja korviin mahtuisi taas. " ”²⁴⁴

" Puhelimen käyttö matkalla vaikuttaisi negatiivisesti hetkessä elämiseen ja luonnosta nauttimiseen. " ”²⁴⁵

Varleyn ja Semplen mukaan hitaaseen luontomatkailuun kuuluvat nimenomaan hetket, jolloin matkailija istuskelee kalliolla omassa ajatusmaailmassaan, jota eivät työpuhelut, tekstiviestit tai sähköpostit keskeytä, ympärillä vain villi luonto²⁴⁶.

Vastaajista seitsemän (7/27) on ilmoittanut, ettei pitäisi muiden matkailijoiden älypuhelin käyttöä. Suurin osa (18/27) on kuitenkin sitä mieltä, että puhelinta voi käyttää tarpeen vaatiessa matkan kannalta välttämättömiin toimiin, kunhan käyttö ei häiritse

²³⁶ 5RaN50, 15RaN28, 17RaN59, 19RaN29

²³⁷ 10RaM52, 11RaN36, 14RaN26

²³⁸ 10RaM52

²³⁹ 15RaN28

²⁴⁰ 11RaN36, 14RaN26

²⁴¹ 11RaN36

²⁴² 14RaN26

²⁴³ vrt. Varley & Semple 2015, 77–58.

²⁴⁴ 26RaN40

²⁴⁵ 28RaN36

²⁴⁶ Varley & Semple 2015, 77–78.

muita. Pelien pelaamiseen²⁴⁷, sosiaalisen median ”plärräämiseen”²⁴⁸, jatkuvaan sosiaalisen median päivittämiseen²⁴⁹, turhaan nettiselailuun²⁵⁰, jatkuvaan WhatsApp-viestien²⁵¹ lähetykseen²⁵² tai selfie-kuvien²⁵³ jatkuvaan ottamiseen puhelinta²⁵⁴ ei kuitenkaan haluttaisi käytettävän. Älypuhelimien käyttö on hyväksyttyä samoihin asioihin, joihin rajoittajat itsekin käyttäisivät älypuhelimia kuten kartan katsomiseen²⁵⁵, valokuvaamiseen²⁵⁶ tai matkaan liittyvien tietojen tarkistamiseen²⁵⁷. Yksi vastaaja sallisi kuitenkin muille matkaajille myös sijainnin päivityksen sosiaalisessa mediassa²⁵⁸ ja toinen välttämättömät puhelut ja viestit²⁵⁹.

Rajoittajien vastausten yhteydessä näkyy myös negatiivista suhtautumista älypuhelimien ja hitaan luontomatkan yhdistämiseen: ”Hitaan matkailun filosofiaan ei kuulu mielestäni älypuhelimien käyttö”²⁶⁰, ”Pidän tiettyjä luontokohteita kuin kirkkoa, eli on paikkoja ja tilanteita, joissa ei ole soveliaista näprätä kännykkää. (...)”²⁶¹ ja ”(...)Mielestäni luontoon ei lähdetä näyttölemään älypuhelimia”²⁶². Erään matkailijan mukaan älypuhelin tuo myös levottomuutta matkaan: ”Ei suotavaa, tuo levottomuutta ja nautinto matkasta vähenee, jos kännykät piippailee.”²⁶³. Kaksi vastaajaa on nostanut esiin, että puhelimen käyttöön on oikea aika ja paikka ja sitä voi käyttää esimerkiksi iltaisin²⁶⁴. Vastaajista enää kaksi koki, että puhelimen käyttö on jokaisen oma asia²⁶⁵. Vastaavasti suvaitsevista 11 oli tätä mieltä. Rajoittajat eivät halua itse käyttää puhelinta kuin tarpeen vaatiessa eivätkä pidä siitä, jos muuten käyttävät sitä liikaa tai muuhun kuin matkan kannalta välttämättömään toimintaan.

²⁴⁷ 6RaN21, 8RaM34, 12RaN50

²⁴⁸ 6RaN21

²⁴⁹ 8RaM34

²⁵⁰ 14RaN26, 20RaN23

²⁵¹ WhatsApp on pikaviestisovellus, jonka avulla voi lähettää ilmaiseksi viestejä, jakaa kuvia tai soittaa puheluita toisten käyttäjien kanssa. Sovelluksen voi halutessaan ladata älypuhelimien.

²⁵² 20RaN23

²⁵³ Selfie on itsestä otettu valokuva, joka otetaan usein joko älypuhelimella tai digitaalikameralla pitämällä laitetta käsivarren mitan päässä kuvattaessa.

²⁵⁴ 14RaN26

²⁵⁵ 7RaM31, 6RaN21

²⁵⁶ 26RaN40, 9RaN42, 2RaN49

²⁵⁷ 6RaN21

²⁵⁸ 26RaN40

²⁵⁹ 9RaN42, 14RaN26

²⁶⁰ 22RaM48

²⁶¹ 4RaM33

²⁶² 19RaN29

²⁶³ 21RaN54

²⁶⁴ 9RaN42, 7RaM31

²⁶⁵ 5RaN50, 3RaM46

Teknologiasta kieltäytyminen näkyy rajoittajien vastauksissa moninaisempana kuin so-
mettajien ja suvaitsevien. Rajoittajat eivät säännöstele pelkästään käyttöaikaa ja -tapoja
vaan he suoranaisesti vastustavat jotain järjestelmän osaa. Jaakko Suominen on kuvannut
artikkelissaan Mummo Ankkaa, joka hyväksyy teknologian käytön työntekoon, muttei
uutuuksista ”kohkaamista”.²⁶⁶ Samalla lailla rajoittajat hyväksyvät älypuhelimien käytön
matkan kannalta välttämättömään toimintaan, mutta eivät ymmärrä sen käyttöä ”huvi-
käyttöön” kuten nettiselailuun, pelien pelaamiseen tai sosiaalisen median selaamiseen.
Joissakin vastauksissa myös vastustetaan teknologian tuontia yhteisöön²⁶⁷.

Kieltäytyjät

Monivalintavastauksissa kieltäytyjistä kuusi (6/24) ilmoitti varmasti tai ehkä käyttävänsä
puhelinta matkalla. Enemmistö (18/24) ei käyttäisi puhelinta matkalla (todennäköisesti
en käyttäisi 10/24, varmasti en käyttäisi 8/24). Puhelinta kerrottiin käytettävän lähinnä
valokuvaamiseen²⁶⁸ tai hätätilanteissa²⁶⁹, jos sitä ylipäänsä johonkin käytetään. Myös
kieltäytyjistä kaksi vastaajaa (2/21) nosti esiin akun riittämättömyyden matkoilla²⁷⁰.
Avoimissa vastauksissa kolme (3/21) ilmoitti yksiselkoisesti älypuhelimien käytöstä: ”en
käytä.”²⁷¹. Lisäksi kolme vastaajaa kuvasi hieman lievemmin, ettei käytä puhelinta kuin
valokuvaamiseen²⁷² tai että ei käyttäisi, koska ei muutenkaan käytä paljon²⁷³. Vastauk-
sissa on voimakkaampia ilmaisuja käytön vähentämisestä kuin muissa ryhmissä:

” Vältän älypuhelimien käyttöä viimeiseen asti hitaalla luontomatalla.”²⁷⁴

Kaikissa vastaajaryhmissä suurin osa on vastannut avoimeen kysymykseen, miten heidän
käyttönsä muuttuisi ja jättäneet kommentoimatta avoimen kysymyksen toiseen osaan: ”
Miten kokisit älypuhelimien käyttösi hitaalla luontomatallasi?”. Kieltäytyjistä kuusi
(6/21) on kuitenkin ottanut tähän kantaan ja todennut, ettei älypuhelin sovi luontoon²⁷⁵
tai kuvannut muutoin, kuinka se häiritsisi heidän matkaansa:

” Rasittavaa, ainoastaan pakottava tarve saa käyttämään älytöntä puhelinta.”²⁷⁶

²⁶⁶ Suominen 2008, 173–180.

²⁶⁷ vrt. Suominen 2008, 173.

²⁶⁸ 5KiN26

²⁶⁹ 24KiN35, 13KiN24

²⁷⁰ 7KiN29, 11KiN52

²⁷¹ 21KiN36, 14KiN57, 8KiN32

²⁷² 9KiN63,

²⁷³ 24KiN35, 5KiN26

²⁷⁴ 1KiN24

²⁷⁵ 15KiN36, 21KiN36, 22KiN50

²⁷⁶ 18KiM58

”Haittaisi. Hölmöä roikku Suomessa luonnossa”²⁷⁷

Yllä olevasta kommentista on myös nähtävissä, että älypuhelinta on kommentoitu ”älytömäksi puhelimeksi”, joka osaltaan kuvastaa myös negatiivista suhtautumista koko laitteeseen. Kieltäytyjissä oli myös viisi henkeä (5/22), joilla ei ollut älypuhelinta laisinkaan. Se, etteivät kaikki vastaajat omista älypuhelimia, suhtautuvat niihin negatiivisesti ja mainitsevat puhelimille vain muutamia käyttötapoja voi kertoa siitä, että kieltäytyjien ryhmässä on henkilöitä, jotka eivät ole omaksuneet älypuhelimien käyttöä tai sen käyttö yleensäkin on vähäistä. Kaksi vastaajaa (2/21) kieltäytyjistä kertoi myös omistavansa ja pitävänsä matkoilla mukanaan ”peruspuhelinta”²⁷⁸. Lisäksi yksi vastaajista kertoi käyttävänsä matkoilla kompassia, ja lisäsi että, vaikka hänellä olisikin älypuhelin, hän ei silti käyttäisi sitä²⁷⁹.

Toisaalta myös kaksi vastaajaa on kertonut käyttävänsä älypuhelinta paljon arjessa, jolloin he eivät haluaisi käyttää laitetta niin paljon lomallaan²⁸⁰. Tällöin älypuhelin assosioidaan vahvasti arjen työkaluksi. Yksi tapa irrottautua arjesta on irrottautua älypuhelimien käyttörutiineista. Tutkimusten mukaan älypuhelin vaikeuttaa arjesta irrottautumista²⁸¹.

Lähes kaikki kieltäytyjistä suhtautuivat negatiivisesti muiden älypuhelimien käyttöön (20/22). Yksitoista (11/22) vastaajaa kertoi, että muiden älypuhelimien käyttö häiritsisi. Älypuhelinta käyttäviä matkustajia kuvattiin jopa pöljiksi²⁸². Kaksi vastaajaa myös sanoi, että ihmiset ovat liian riippuvaisia sosiaalisesta mediasta ja puhelimesta²⁸³. Kieltäytyjien kommentoissa esiintyy myös hyvin värikäs kirjo erilaisia älypuhelimien käyttöä kuvaavia negatiivisia sanoja (7/22). Älypuhelimien räplääminen²⁸⁴, rämplääminen²⁸⁵, räpeltäminen²⁸⁶, raplaaminen²⁸⁷ tai näprääminen²⁸⁸ ei ole suotavaa matkalla.

”Että pakkoko sitä on koko ajan räplätä. Kyllä luonnossa nyt voi ilmankin olla.”²⁸⁹

²⁷⁷ 25KiN54

²⁷⁸ 4KiN34, 7KiN29

²⁷⁹ 14KiN57

²⁸⁰ 7KiN29, 3KiM24

²⁸¹ ks. esimerkiksi Varley & Semple 2015, 78; Leppälä 2014, 2.

²⁸² 18KiM58

²⁸³ 6KiN27, 20KiM68

²⁸⁴ 12KiN28, 7KiN29, 3KiM24

²⁸⁵ 25KiN54

²⁸⁶ 14KiN57

²⁸⁷ 16KiN40

²⁸⁸ 4KiN34

²⁸⁹ 3KiM24

Vastaajat kertoivat myös ärsyyntyvänsä tai harmistuvansa muiden älypuhelimien käytöstä (7/22). Tunneilmaisu on voimakkaampi, jos verrataan siihen, miten rajoittajat kuvasivat älypuhelimien käyttöä sanomalla: häiritseisi tai se ei olisi suotavaa. Kieltäytyjien vastauksissa negatiivista tunneilmaisu on voitu vielä korostaa esimerkiksi kuvaamalla, kuinka paljon se ärsyttäisi: ”Se ärsyttäisi aika tavalla”²⁹⁰. Vain neljä (4/22) vastaajaa ei häiriintyisi muiden älypuhelimien käytöstä. Tosin kaksi näistä vastaajista kertoi, että heidän oma seurueensa ei käyttäisi puhelinta²⁹¹, eikä toinen vastaaja edes lähtisi sellaisen porukan kanssa matkalle²⁹². Kyseisen vastaajan mukaan tuntemattomat ihmiset saisivat kuitenkin käyttää älypuhelinta niin kuin haluaisivat²⁹³. Puhelimen käytön katsotaan olevan sallittua valokuvaamiseen²⁹⁴, karttapalvelujen käyttämiseen²⁹⁵, matkaan liittyvien asioiden hoitamiseen²⁹⁶, hätätilanteissa²⁹⁷ ja yhden vastaajan mielestä kerran tai pari päivässä yhteydenpitoon²⁹⁸ (4/21).

Kieltäytyjissä on joitakin ei-käyttäjiä, jotka eivät omista älypuhelimia. Vastauksista ei ilmene, miksi he ovat ei-käyttäjiä²⁹⁹. Suominen kuvaa artikkelissaan digiänkyriä, jotka hän on luokitellut järkeviksi uuden teknologian käyttäjiksi. He eivät suostu pakon edestä omaksumaan ratkaisua, jonka kokevat tekniseksi takapakiksi tai jo valmiiksi vanhentuneeksi.³⁰⁰ Toki siitä ovatko älypuhelimet vai ”peruspuhelimet” parempia voidaan olla montaa mieltä. Jos akun- ja iskunkestävyys hitaalla luontomatalla ovat oleellinen puhelimen ominaisuus, ovat uudet älypuhelimet silloin tässä suhteessa mahdollisesti huonompia verrattuna vanhaan teknologiaan. Siten joidenkin vastaajien voisi ajatella olevan Suomen kuvaamia digiänkyriä. Vastaajat voivat olla myös Wyattin määritelmän mukaisia vastustajia, jotka eivät koe tarvitsevansa älypuhelinta tai hylkääjiä, jotka ovat todenneet pärjäävänsä ilman sitä³⁰¹. Esimerkiksi alla olevassa vastauksessa vastaaja kertoo käyttävänsä kompassia ja hän ei käyttäisi älypuhelinta, vaikka sellainen olisikin. Vastaaja kokee selkeästi pärjäävänsä matkalla ilman älypuhelinta.

²⁹⁰ 22KiN50

²⁹¹ 24KiN35

²⁹² 12KiN28

²⁹³ 12KiN28

²⁹⁴ 1KiN24, 4KiN34

²⁹⁵ 6KiN27, 7KiN29

²⁹⁶ 7KiN29

²⁹⁷ 16KiN40

²⁹⁸ 4KiN34

²⁹⁹ Wyatt 2003, 72–75.

³⁰⁰ Suominen 2008, 178.

³⁰¹ Wyatt 2003, 72–75.

”En käytä kuin kompassia. En käyttäisi älypuhelinla tuontomatkoillani, jos minulla sellainen olisi.”³⁰²

Kieltäytyjät vastustavat teknologian tuomista yhteisöön, koska se ei heidän mielestään kuulu hitaaseen luontomatkailuun. Lisäksi he vastustavat voimakkaasti myös erilaisia käyttötapoja. Älypuhelimien käyttö on sallittua lähinnä valokuvaamiseen tai hätätilanteissa. Puhelimen käyttö herättää selkeästi negatiivisia tunnetiloja ja ärsyyntymistä. Mielestäni käyttöajan ja -tavan rajoittaminen ei enää riitä kuvaamaan teknologiasta kieltäytymisen astetta matkalla. Kyse on ennemminkin voimakkaasta järjestelmän osan vastustamisesta muiden toimintojen kuin valokuvaamisen ja hätätilanteiden osalta.³⁰³

2.2 Vastaajajoukon kuvailu

Kyselyn vastaajista 81 % (97/120) on naisia ja 18 % (22/120) miehiä. Yksi henkilö on lisäksi valinnut vastausvaihtoehdon ”Muu”. Räsänen ja Sarpilan mukaan naiset ovat yleensä yliedustettuina otoksissa³⁰⁴, kuten myös tässä tutkimuksessa. Eri tutkijat ovat saaneet erilaisia tuloksia siitä ovatko leppoistajat yleensä naisia vai miehiä. Hamilton ja Mail sekä Chhetri ja kumppanit ovat kumpikin tutkineet millaisia leppoistajat ovat Australiassa demografisilta piirteiltään. Hamiltonin ja Mailin mukaan leppoistajat ovat yleensä miehiä 25 % (naisia 21 %) ja Chhetrin ja kumppanien mukaan naisia 31,9 % (miehiä 24,7 %).³⁰⁵ Kaya ja Yurtseven ovat tutkineet puolestaan Turkissa Seferihisariin saapuvia hitaita matkailijoita, tavoitteenaan määrittellä hitaiden matkailijoiden profiili, ja todenneet, että suurin osa näistä on miehiä 54 % (naisia 46 %)³⁰⁶. Koska erot eri sukupuolten edustusmäärissä ovat tutkimuksissa pieniä, voidaan todeta, että leppoistajat ja hitaat matkailijat voivat olla yhtäläillä miehiä tai naisia. Tässä tutkimuksessa naisvastaajia on enemmän kuin miehiä, mutta se ei vielä kerro siitä, että hitaasta luontomatkailusta eivät olisi kiinnostuneita myös miehet, koska yleensä naiset ovat yliedustettuina otoksissa³⁰⁷.

³⁰² 14KIN57

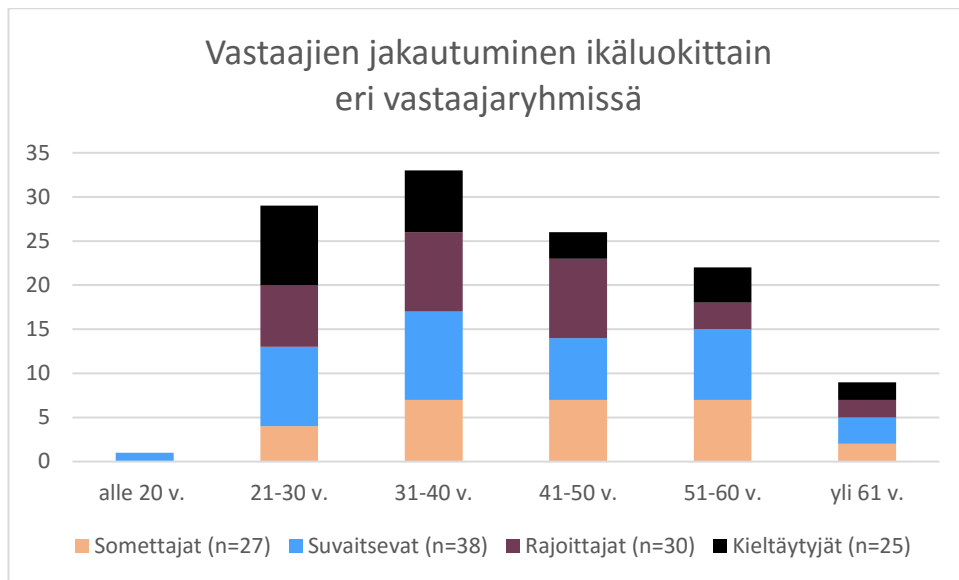
³⁰³ vrt. Suominen 2008, 173–179.

³⁰⁴ Räsänen & Sarpila 2013, 77.

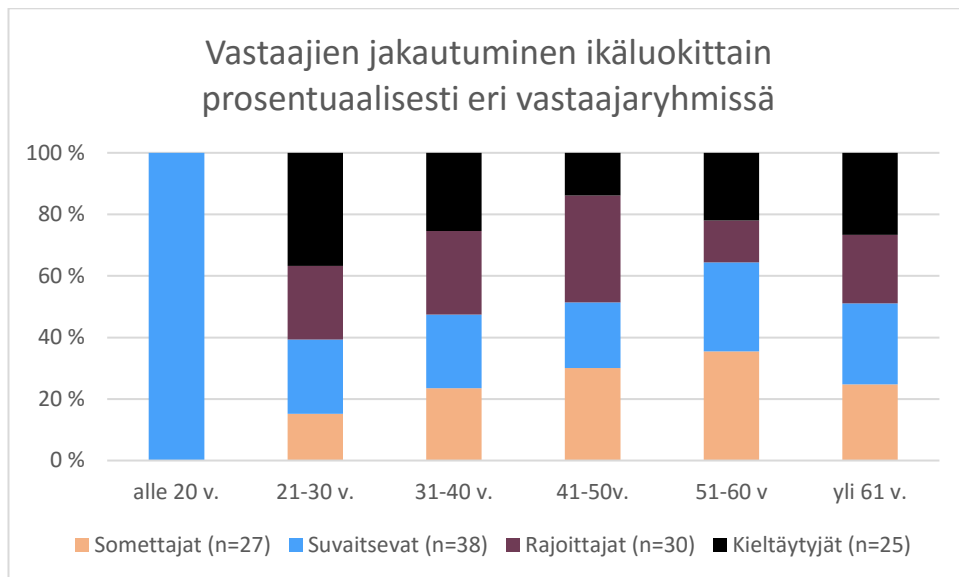
³⁰⁵ Hamilton & Mail 2003, 1; Chhetri et al. 2009a, 66. Kumpaankin tutkimukseen osallistui myös vastaajia, jotka eivät olleet tutkijoiden mukaan leppoistajia. Tällöin näissä tutkimuksissa 100 % on leppoistajiksi määritellyt miehet ja naiset sekä ei-leppoistaja miehet ja naiset.

³⁰⁶ Yurtseven & Kaya 2011, 93.

³⁰⁷ Räsänen & Sarpila 2013, 77.

Kuvio 1. Vastaajien jakautuminen ikäluokittain eri vastaajaryhmissä.

Kuvio 2. Vastaajien jakautuminen ikäluokittain prosentuaalisesti eri vastaajaryhmissä.

Kuten kuvioista 1 ja 2 on nähtävissä, kaikissa ikäluokissa on jokaisen ryhmän edustajia. Pois lukien alle 20-vuotiaat, koska kyselyyn vastasi vain yksi alle 20-vuotias. Näin ollen vastaajien ikää ei juurikaan voida käyttää selittävänä tekijänä eroavissa asenteissa älypuhelimien käyttöön hitaalla luontomatalla. Älypuhelimien käyttöön positiivisesti suhtautuvissa somettajissa on jopa prosentuaalisesti vähiten 21–30-vuotiaita vastaajia ja enemmän vanhempia vastaajia. Nuorempien vastaajien voisi ajatella olevan teknologian käytössä harjaantuneempia kuin vanhempien ikäryhmien ja siten käyttävän puhelinta myös enemmän hitailla luontomatoilla. Tilastokeskuksen mukaan uuden viestintätekniiikan omaksuminen on ollut vahvasti sukupolvisidonnaista, sillä nuoret omaksuvat uudet käyttötavat

ja palvelut ensimmäisinä ³⁰⁸. Toisen tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 16–34-vuotiaista yli 89 % ³⁰⁹ oli käyttänyt internetiä matkapuhelimella muualla kuin kotona tai työpaikalla, kun vastaava käyttäjämäärä 55–64-vuotiailla oli 50 % vuonna 2015 ³¹⁰.

Suomisen mukaan teknologia kielteisyydessä esitetään monesti vastakkainasetteluja, joissa yksi määrittelevä tekijä on ikä ja sukupuoli. Monesti ajatellaan, että varsinkaan vanhemmat naiset eivät voi olla teknologisia edelläkävijöitä. ³¹¹ Myös Kopomaan mukaan Japanissa ikääntyneet ihmiset ovat vaatineet eniten kännykän käytön sääntelyä julkisissa tiloissa ³¹². Prosentuaalisesti laaditusta kuviosta 2 on nähtävissä, että itse asiassa tässä tutkimuksessa 51–60-vuotiaat suhtautuvat älypuhelimien käyttöön nuorempia ikäryhmiä positiivisemmin, koska tässä ikäryhmässä jopa 68 % (15/22) on somettajia tai suvaitsevia, kun taas 21–30-vuotiaiden ryhmässä somettajia tai suvaitsevia on vain 45 % (13/29) vastaajista. Myös vastaajamääriä tarkastellessa 21–30-vuotiaat vastaajat ovat ainoa ikäryhmä, jossa yli puolet (16/29) vastaajista kuuluu rajoittajiin tai kieltäytyjiin. Osaltaan tämä tutkimus voi siis tukea ajatusta, että ikää ei kannattaisi pitää liikaa määrittävänä tekijänä, kun tarkastellaan asenteita teknologian käyttöön. Toki vanhemmissa ikäryhmissä on myös hieman vähemmän vastaajia kokonaisuudessaan kuin nuoremmissa ikäryhmissä.

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2010 tutkimuksessa ikäsidonnaisuus ilmeni vielä jyrkänä tarkasteltaessa aktiivista toimintaa sosiaalisessa mediassa. Aktiiviseksi toiminnaksi katsotaan kirjoittaminen, kommentointi, omien kuvien ja muun materiaalin jakaminen. Vuonna 2014 aktiivisen toiminnan erot olivat tasoittuneet voimakkaasti alle 35-vuotiaiden ja 35–54-vuotiaiden välillä. Kuitenkin edelleen ero 55–74-vuotiaisiin on säilynyt suurena, vaikka sosiaalisen mediaan kirjoittaneiden osuus tässä ikäryhmässä oli kaksinkertaistunut ja kuvia ja muuta sisältöä ladanneiden osuus nelinkertaistunut. ³¹³ Ikäryhmien välisien erojen kaventuminen voi osaltaan selittää sitä, miksi asennoituminen älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkoilla ei myöskään tämän tutkimuksen mukaan ole ikäsidonnaista.

³⁰⁸ Melkas 2010.

³⁰⁹ 16–24-vuotiaat 96 %, 25–34-vuotiaat 89 %. Tilastokeskus 2015b, 1.

³¹⁰ Tilastokeskus 2015b, 1.

³¹¹ Suominen 2008, 179.

³¹² Kopomaa 2008, 91.

³¹³ Tilastokeskus 2014, 15.

Myös Facebook-palvelun käyttö kyselyn jakelukanavana rajaa vastaajaryhmän vain sosiaalista mediaa muutoinkin käyttäviin. Vanhemmista ikäryhmistä jää kokonaan tavoittamatta se joukko, joka ei käytä aktiivisesti sosiaalista mediaa. Kun kaikki vastaajat käyttävät sosiaalista mediaa, ikäsidonaisuus ei välttämättä ilmene aineistosta yhtä vahvasti. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan vuonna 2015 53 prosenttia 16–89-vuotiaista oli seurannut yhteisöpalveluja viimeisten kolmen kuukauden aikana. Palvelujen käyttö on kuitenkin normaalisti hyvin ikäsidonaista, koska jopa 93 % 16–24-vuotiaista seurasi jotain yhteisöpalvelua kun esimerkiksi 55–65-vuotiaista enää 35 % käytti yhteisöpalveluita.

314

Hamiltonin ja Mailin tutkimuksen mukaan leppoistajat voivat yhtäläillä olla 30-, 40- tai 50-vuotiaita ³¹⁵. Yurtsevenin ja Kayan tutkimuksessa hitaat matkailijat olivat yleensä 25–34-vuotiaita (38,9 %) tai 35–44-vuotiaita (27,9 %) ³¹⁶. Tämän tutkimuksen kyselyyn vastanneista suurin osa on 20–40-vuotiaita ³¹⁷. Vaikka hidas matkailu näyttäisi olevan yleisempää nuoremmissa ikäryhmissä, vanhempia vastaajia on saavutettu myös kohtuullisen hyvin, kun 51–60-vuotiaita vastaajia on vain 7 vähemmän kuin 21–30-vuotiaita. Pitää kuitenkin pitää mielessä, että kyselyn jakokanava on myös voinut karsia vanhempien vastaajien määrää. Yhtäläillä kuin Hamiltonin ja Mailin mukaan leppoistajat voivat olla eriikäisiä myös tämän tutkimuksen mukaan hitaat luontomatkaajat voivat olla 20- tai 50-vuotiaita.

Kyselyn vastaajajoukko on painottunut Etelä-Suomeen, sillä noin puolet vastaajista ilmoitti asuinpaikkakunnakseen joko Uudenmaan (40/120) tai Varsinais-Suomen (21/120). Suurin osa vastaajista asuu yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (52/120 - 43,3 %), mikä selittyy vastaajien painottumisella Etelä-Suomeen. Seuraavaksi eniten vastaajia asuu pienemmissä kunnissa, joissa on 4000–9999 asukasta (24/120 - 20 %). Hamiltonin ja Mailin tutkimuksen mukaan kaupunkiasuminen on yksi tekijä, joka voi johtaa yksilön päätök-

³¹⁴ Tilastokeskus 2015b, 8.

³¹⁵ Hamilton & Mail 2003, 15.

³¹⁶ Yurtseven & Kaya 2011, 96.

³¹⁷ Kaksi vastaajaa on ilmoittanut iäkseen yli 100 vuotta. Epäilen kuitenkin kyselyn tavoittaneen näin hyvin vanhempia ikäluokkia ja kyseiset vastaajat ovat jättäneet vastaamatta kysymykseen, jolloin ylin ikä on jäänyt heidän vastaukseksi. Kyseiset vastaajat olivat muilta osin täyttäneet kyselyn loogisesti ja huolellisesti, joten päätin sisällyttää heidän vastauksensa analyysiin.

seen aloittaa leppoistaminen. Heidän mukaansa hieman suurempi osa leppoistajista asuu-kin kaupungissa eikä maalla, vaikka ero ei olekaan suuri.³¹⁸ Chhetrin mukaan taas suurempi osa leppoistajista asuu maalla (31,8 %) kuin kaupungissa (26,3 %) ³¹⁹. Yurtseven ja Kaya eivät ole tarkastelleet tutkimuksessaan hitaiden matkailijoiden kotipaikkakuntaa ja sen suuruutta ³²⁰.

Vastaajat olivat melko kouluttautuneita sillä alemman korkeakoulutuksen oli suorittanut 38,3 % (46/120) vastaajista, ylemmän korkeakoulutuksen 22,5 % (27/120) ja tutkijakoulutuksen 2,5 % (3/120). Myös Yurtsevenin ja Kayan tutkimuksessa vastaajista suurin osa oli melko kouluttautuneita sillä yliopistokoulutuksen oli suorittanut 43,2 % ³²¹. Kyselyssä kysyttiin myös vastaajan sosioekonomista asemaa, koska sillä onko työssäkäyvä, työtön, eläkeläinen tai opiskelija voi olla vaikutusta siihen, kuinka paljon aikaa ja rahaa on käytettävissä matkailuun. Hamiltonin ja Mailin mielestä yleisen oletuksen mukaan leppoistaminen on yleisempää varakkaissa keskiluokan perheissä. Hamiltonin ja Mailin oma tutkimus kuitenkin osoitti, että henkilön sosiaalinen asema ja varakkuus ei vaikuttanut siihen oliko leppoistaja vai ei. ³²²

Chhetrin ja kumppanien sekä Yurtsevenin ja Kayan tutkimuksen mukaan leppoistaminen on hieman yleisempää toimihenkilöillä ³²³. Tässä tutkimuksessa oli yhtä paljon toimihenkilöitä (30/120) ja johtavassa asemassa (7/120) olevia kuin työntekijöitä (37/120). Chhetrin mukaan leppoistajat ovat yleensä paremmin toimeentulevia ³²⁴, mutta Hamiltonin ja Mailin mukaan kaikissa tuloluokissa voi olla leppoistajia ja tulot yleensäkin putoavat leppoistamisen myötä ³²⁵. Kyselyn vastaajista hieman yli puolet on ilmoittanut talouden bruttotuloiksi alle 20 000 euroa (31/120) tai 20 001 - 40 000 euroa (32/120). Tutkimuksessa ei ole tarkasteltu tulojen muutosta, jolloin tulojen mataluutta voitaisiin selittää yksiselitteisesti leppoistamisesta johtuvaksi. Tutkimustuloksen voisi nähdä puoltavan Hamiltonin ja Mailin tutkimustulosta, joka kyseenalaistaa sen, että leppoistajat ovat yleensä jossakin asemassa olevia ja varakkaita. Kaiken kaikkiaan 83 120:sta vastaajasta oli työssäkäyviä. Myös Yurtsevenin ja Kayan tutkimuksessa suurin osa vastaajista oli työssäkäyviä ³²⁶.

³¹⁸ Hamilton & Mail 2003, 15.

³¹⁹ Chhetri et al. 2009 a, 66. Tutkimukseen osallistui myös vastaajia, joita ei luokiteltu leppoistajiksi. Tällöin 100 % on maalla ja kaupungissa asuvat leppoistajat ja ei-leppoistajat.

³²⁰ Yurtseven & Kaya 2011.

³²¹ Yurtseven & Kaya 2011, 96.

³²² Hamilton & Mail 2003, 15–16.

³²³ Chhetri, Stimson & Western 2009b, 351–352; Yurtseven & Kaya 2011, 96.

³²⁴ Chhetri et al. 2009a, 65.

³²⁵ Hamilton & Mail 2003, 17.

³²⁶ Yurtseven & Kaya 2011, 96.

Chhetrin ja kumppanien mukaan suurin osa leppoistajista käy satunnaisesti tai osa-aikaisesti töissä³²⁷. Työskentelyn koko- tai osa-aikaisuutta ei tarkasteltu tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksissa ei ole voitu osoittaa, että leppoistaminen olisi merkittävästi yleisempää esimerkiksi naimisissa olevilla kuin naimattomilla tai perheellisillä verrattuna yksinasuviin, koska eri vaihtoehtojen yleisyys vaihtelee tutkimuksittain³²⁸. Tässä tutkimuksessa suurin osa vastaajista (64/120) ilmoitti olevansa naimisissa tai avoliitossa, mutta heillä ei ollut alle 18-vuotiaita lapsia. 23 vastaajista oli naimisissa tai avoliitossa ja heillä oli alle 18-vuotiaita lapsia. 31 vastaajaa (120:stä) ilmoitti olevansa naimaton, eronnut tai leski (ei alle 18-vuotiaita lapsia).

Tarkasteltaessa kyselyn tuloksia sekä aiempia tutkimuksia leppoistajien ja hitaiden matkailijoiden yleisistä piirteistä voidaan tulla siihen lopputulokseen, että leppoistajien yleisiä piirteitä ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä iän, sukupuolen, aseman tai perhevaiheen kautta³²⁹. Ainoastaan korkeampi koulutusaste antoi viitteitä tässä ja Yurtsevenin ja Kayan tutkimuksessa mahdollisesta taipumuksesta hitaaseen matkailuun³³⁰. Chhetri ja kumppanit sekä Hamilton ja Mail eivät olleet ottaneet tätä tekijää mukaan tutkimuksiinsa³³¹. Lisää tutkimuksia tarvittaisiin, että leppoistajien yleiset piirteet voitaisiin määrittellä. Eroja voi olla maittain ja toisaalta Chhetri ja kumppanit sekä Hamilton ja Mail eivät ole päässeet yhteneviin tuloksiin vielä edes Australian osalta³³².

Vastaajien demografisten piirteiden avulla ei voida luoda kuvaa hitaista luontomatkailijoista tai leppoistajista tietynlaisena ryhmänä. Vastaajat ovat kuitenkin kertoneet harrastavansa hidasta luontomatkailua syistä, jotka voidaan yhdistää leppoistamiseen, hitaaseen matkailuun tai hitaaseen luontomatkailuun. 39 vastaajaa (120:stä) on kertonut olevansa kiinnostunut hitaasta elämäntyylistä ja siihen liittyvistä palveluista, kuten hitaista luontomatkoista. 41 vastaajaa (120:stä) harrastaa hitaita luontomatkoja, koska he kokevat ne ekologiseksi vaihtoehdoiksi. Lumsdon ja McGrath ovat pitäneet ekologisuutta yhtenä hitaan matkailun ominaisuutena³³³, vaikkei sitä ole nostettu esiin hitaan luontomatkailun yhteydessä³³⁴.

³²⁷ Chhetri et al. 2009a, 66.

³²⁸ Chhetri et al. 2009a, 66; Yurtseven & Kaya 2011, 96; Hamilton & Mail 2003, 15.

³²⁹ ks. myös Pasanen 2013, 25.

³³⁰ Yurtseven & Kaya 2011, 96.

³³¹ Chhetri et al 2009a; Hamilton & Mail 2003.

³³² Chhetri et al 2009a; Hamilton & Mail 2003.

³³³ Lumsdon & McGrath 2011, 267.

³³⁴ Varley & Semple 2015; Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

68 vastaajaa (120:stä) harrastaa hitaita luontomatkoja, koska niitä voi järjestää myös pienemmällä budjetilla. Leppoistaminen on monesti yhteydessä kulutuksen vähentämiseen³³⁵. Toisaalta matkojen edullisuuden vuoksi voidaan järjestää useampia matkoja vuodessa tai edullisuus voi olla tärkeää muutoin heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Vastaukset eivät ole välttämättä siis yhteydessä pelkästään leppoistamiseen. Vastaajista 13/120 kertoi vähentäneensä vapaaehtoisesti työntekoa ja hitaan luontomatkailun olevan tapa käyttää työelämästä vapautunutta aikaa. Leppoistaminen voi olla myös yhteydessä vapaaehtoiseen työskentelyn vähentämiseen³³⁶. Kaikilla leppoistajilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta vähentää työntekoa elämäntilanteen vuoksi, vaikka he muutoin haluaisivatkin tehdä niin³³⁷. Toisaalta työntekoa voidaan vähentää myös muista syistä kuin leppoistamisen vuoksi. Vastaajat myös kokivat hitaan luontomatkailun tavallista matkailua antoisammaksi, koska matkalla on aikaa keskittyä ja nauttia (55/120). Kiireettömyys onkin yksi tärkeimpiä tekijöitä hitaassa luontomatkailussa³³⁸.

Yli puolet (68/120) vastaajista tekee 0-5 hitaaksi luontomatkaksi määriteltävää matkaa vuodessa. Yli 20 hidasta luontomatkaa vuodessa tekee vain 15 vastaajaa (120:stä). Kotimaa on suositumpi matkakohde kuin ulkomaat, koska vastaajista yli puolet tekee yleensä tai tekisi mieluummin hitaan luontomatkan kotimaahan (78/120). 41 vastaajaa (120:stä) kokee ulkomaat ja kotimaan yhtä kiinnostavina matkakohteina. Pelkästään ulkomaille suuntautuvista matkoista on kiinnostunut vain yksi vastaaja. Suurin osa vastaajista tekee täysin omatoimisia matkoja (116/120). Vain pieni osa vastaajista tekee joskus tai haluaisi joskus tehdä täysin opastettuja matkoja (13/120), valmiiseen ohjelmaan perustuvia omatoimimatkoja (18/120) tai osallistua kohteesta varattaviin aktiviteetteihin (10/120) tai valmiiksi matkaan paketoituihin aktiviteetteihin (25/120). Hitaita luontomatkoja tehdään mieluiten omien perheenjäsenten kanssa (89/120 - 74,1 %), ystävien kanssa (84/120 - 70 %) tai yksin (60/120 - 50 %). Myös Yurtsevenin ja Kayan tutkimuksen mukaan hitaita matkoja tehdään yleensä perheenjäsenten (44,5 %) kanssa. Mielenkiintoista on, että heidän tutkimuksessaan yksin hitaalla matkalla oli vain 4,9 % vastaajista.³³⁹ Tähän voi vaikuttaa matkakohteiden erilaisuus tai kansalliset tottumukset ja tavat. Tässä tutkimuksessa yli puolelle vastaajista yksi tärkeimpiä syitä tehdä hitaita luontomatkoja oli mahdollisuus olla itsekseen (68/120).

³³⁵ Chhetri et al. 2009a, 52.

³³⁶ Esim. Chhetri et al. 2009a, 52; Kopomaa 2008, 111.

³³⁷ Huneken 2005, 547.

³³⁸ Lumsdon & McGrath 2010, 265–273; Varley & Semple 2015; Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

³³⁹ Yurtseven & Kaya 2011, 97.

Tärkeimpiä syitä tehdä hitaita luontomatkoja oli se, että vastaajat nauttivat luonnossa olemisesta (118/120), hidas luontomatkailu koettiin rentouttavana (101/120) ja että luontomatoilla pääsee pois melusta ja saasteesta (79/120). Myös kuntoilu (58/120) oli yksi tärkeitä syitä jo aiemmin esitettyjen leppoistamiseen liittyvien syiden lisäksi ³⁴⁰. Patikointi ja vaellus olivat kaikista suosituimmat aktiviteetit (116/120). Sen lisäksi melonta (84/120), eläinten ja lintujen tarkkailu (84/120), sienestys ja marjastus (79/120), luontovalokuvaus (76/120), hiihto (66/120) sekä pyöräily (52/120) olivat suosittuja aktiviteetteja.

³⁴⁰ ks. sivu 49.

3. ÄLYPUHELIMEN KÄYTTÖ JA ASENNOITUMINEN SIIHEN - hitaalla luontomatkalla ja yleensä

Aineistoa tarkastellessa huomasin, että vastaajien asennoituminen älypuhelimien käyttöön matkalla vaihteli sen mukaan, mihin sitä haluttiin käyttää. Teknologiasta kieltäytyminen liittyi tällöin jonkin järjestelmän osan vastustamiseen tai huomiota kiinnitetään sisällöllisiin valintoihin ³⁴¹. Pääasiassa älypuhelimien käyttöön liitettiin enemmän negatiivisia termejä kuten raplaaminen ³⁴² tai näprääminen ³⁴³ kuin positiivisia. Mutta kun älypuhelimesta puhutaan laitteena, siinä yhteydessä negatiivisia termejä ei yleensä käytetä vaan puhutaan melko neutraalisti esimerkiksi älypuhelimien käytöstä valokuvaukseen. Tässä on tarkasteltu ensin muutamia yleisiä seikkoja koko vastaajajoukossa ja siirrytty sitten älypuhelimien käytön ja siihen asennoitumisen tarkasteluun käyttötavan mukaan vastaajaryhmittäin.

Joidenkin vastaajien (5/120) mielestä älypuhelimien käyttö on soveliasta tiettyinä ajankohtina. Älypuhelimien voi kirjoittaa tietoja ylös ³⁴⁴ tai sosiaaliseen mediaan voi tehdä päivityksiä ³⁴⁵ iltaisin, tauoilla tai levätessä. Teltassa voi myös pelaila vesisateen sattuessa ³⁴⁶ eli silloin kun sää muutoin estää luonnosta nauttimisen. Tällöin teknologiasta kieltäytymiseen liittyy käyttöajan säännöstely ³⁴⁷ ja käytön siirtäminen sallittuihin hetkiin. Myös Parisin ja kumppanien tutkimuksessa monet vastaajat kertoivat henkilökohtaisista säännöistä, joita he tekivät itselleen puhelimen käytöstä. Vastaajat kertoivat esimerkiksi sallivansa itselleen puhelimen käytön tauolla, mutteivat muina aikoina. ³⁴⁸

Hitaaseen luontomatkailuun kuuluu uppoutuminen, hetkestä nauttiminen ja läsnä oleminen ³⁴⁹. 11 vastaajaa 120:stä kertoi, että älypuhelin vaikuttaa negatiivisesti heidän matka-

³⁴¹ Suominen 2008, 173–174.

³⁴² 16KiN40

³⁴³ 4KiN34

³⁴⁴ 7RaM31

³⁴⁵ 1SoN30, 18SoN51, 24SoN33

³⁴⁶ 22SuN25

³⁴⁷ Suominen 2008, 173–174.

³⁴⁸ Paris et al. 2015, 811–812.

³⁴⁹ Lumsdon & McGrath 2010, 272–273; Kopomaa 2008, 64; Varley & Semple 2015; Virkkunen 2015. Hankeidean esittely.

kokemukseensa. Vastaajien mukaan puhelin vaikuttaa negatiivisesti fyysiseen ja psyykkiseen läsnä olemiseen ³⁵⁰, uusiin kokemuksiin keskittymiseen ³⁵¹ ja hetkestä nauttimiseen ³⁵². Yhden vastaajan mukaan myös luontokokemus vahingoittuu ³⁵³, jos matkalla käyttää puhelinta. Sekä Leppälän että Parisin ja kumppanien tutkimuksessa tehtiin samanlaisia huomioita. Kyseisten tutkimusten vastaajien mukaan älypuhelimien käyttö vie pois hetkestä ³⁵⁴ ja matkakokemuksesta ³⁵⁵ sekä estää olemasta täysin läsnä ³⁵⁶. Whiten ja Whiten mukaan älypuhelin ja siihen liittyvät yhteydenpitotavat matkaillessa ovat jo muuttaneet käsitystä, jonka mukaan matkalla päästään pois arjesta ³⁵⁷. Myös tässä tutkimuksessa kahden vastaajan mukaan älypuhelimien käyttö vaikeuttaa arjesta irtautumista, vaikka se on juuri hitaan luontomatkan tavoite ³⁵⁸. Se ei silti estä matkailijoita yrittämästä arjesta irtautumista ainoastaan vähentämällä älypuhelimien käyttöä, kuten Leppälän tutkimuksessa reppureissaajat pyrkivät tekemään ³⁵⁹.

Yhden näkökulman mukaan elämä on nopeatempoista juuri teknologian vuoksi, joten se voi pitää yllä myös kiireen tuntua matkalla ³⁶⁰. Emekin mukaan se kuinka paljon ihmiset käyttävät teknologiaa on yhteydessä nouseviin stressitasoihin ³⁶¹. Jotkut hotellit ovat jo tarttuneet tähän ja tarjoavat digidieetti lomaa ja digitaalivapaita ympäristöjä. Tällöin ympäristön katsotaan olevan stressitön ja tarjoavan mahdollisuuden parempaan sosiaaliseen kanssakäymiseen. ³⁶² Vastaajista vain neljä (120:stä) koki älypuhelimien käytön stressaavana tai haittaavana rentoutumista. Emekin mukaan kaikissa yhteisöissä ei ollakaan niin vain valmiita hyväksymään ajatusta lomista ilman teknologiaa ³⁶³. Parisin ja kumppanien tutkimuksessa jotkut matkailijat jopa stressaantuivat enemmän siitä, jos he joutuvat luopumaan teknologiasta matkalla. Jos he sulkivat puhelimen, he miettivät koko ajan puhelimen avaamista ja sitä, jos he jäävät jostain paitsi kun puhelin on suljettuna. ³⁶⁴

³⁵⁰ 13KiN24

³⁵¹ 30RaN25

³⁵² 28RaN36, 4RaM33

³⁵³ 12KiN28

³⁵⁴ Leppälä 2014, 41.

³⁵⁵ Paris et al. 2015, 811.

³⁵⁶ Emek 2014, 4.

³⁵⁷ White & White 2007, 101.

³⁵⁸ 26RaN40, 24SuN31

³⁵⁹ Leppälä 2014, 2.

³⁶⁰ Varley & Semple 2015; Kopomaa 2008, 92.

³⁶¹ Emek 2014, 4.

³⁶² Emek 2014, 1.

³⁶³ Emek 2014, 1.

³⁶⁴ Paris et al. 2015, 812.

Mielenkiintoista on, että 13 vastaajaa (120:stä) kommentoi jollakin tavoin puhelimen äänimaailmaa avoimissa vastauksissa, vaikkei aihetta ole muutoin nostettu esiin kyselylomakkeessa. Vastaajat kertoivat pitävänsä itse puhelinta äänettömällä tai he toivoivat muiden käyttävän puhelinta äänettömästi ja välttävän kovaäänistä puhumista. Yksi vastaajista kuvasi puhelimeen puhumista kailottamisena³⁶⁵ ja toinen taas totesi, että ” (...)Pahinta on upeassa maisemassa luonnonäänien keskellä äkkiä kajahtava kännykän soittorämpytys...”³⁶⁶. Outi Ampujan mukaan suomalaisessa kulttuurissa rauha, hiljaisuus ja luontokokemus on perinteisesti liitetty vahvasti yhteen. Hiljaisuutta koetaan nimenomaan metsässä, veden äärellä tai luonnonäänten ympäröimänä. Hiljaisuus ei ole siten täydellistä hiljaisuutta. Luontoon hakeudutaan nimenomaan hiljaisuuden vuoksi. Ampujan tutkimuksissa kaupungista hiljaisuutta löysi vain huomattavan pieni osa vastaajista. Ampujan mukaan viimeaikoina on tutkittu paljon myös metsien ja hiljaisten alueiden merkitystä ihmisten fyysiselle ja psyykkiselle hyvinvoinnille ja todettu, että metsässä samoilu vähentää stressiä, rauhoittaa ja rentouttaa. Luonto tarjoaa vastapainoa arjen vaatimuksille ja kiireelle sekä pakopaikan.³⁶⁷ Sen lisäksi, että älypuhelin itsessään voi lisätä kiireen tuntua ja se voidaan assosoida arkipäivän stressiin, on myös sen äänimaailma sellainen, joka rikkoo luonnon rauhan ja voi osoittautua stressaavaksi³⁶⁸. Koska miellelyhtymä luonnosta hiljaisena paikkana on näin voimakas, ei ole ihme, että niin moni vastaajista on maininnut puhelimen äänimaailman, vaikkei aihetta ole muutoin kyselylomakkeessa nostettu esiin.

Tilastokeskuksen mukaan älypuhelinien käytön arkipäiväistyminen, laitteiden käytettävyyden parantuminen ja internetpalveluiden monipuolistuminen näkyy lisääntyneenä internetin käyttönä älypuhelimilla³⁶⁹. Monet tässäkin luvussa käsiteltävistä toiminnoista ovat sellaisia, jotka vaativat internetyhteyden. Hitailta luontomatkoilla on myös tekijöitä, jotka vaikeuttavat älypuhelinien käyttömahdollisuuksia. Vastaajat ovat maininneet näistä avoimissa vastauksissa akun kestävyuden (10/120) sekä hankaluudet saada yhteyttä verkkoon (6/120). Tämän vuoksi matkailijat eivät aina voi käyttää älypuhelinia niin paljon kuin haluaisivat. Eräs vastaajista käyttäisikin puhelinta enemmän valokuvaamiseen, jos akku kestäisi³⁷⁰. Aleksis Leppälän tutkimuksessa reppureissaajilla älypuhelinien käyttöön

³⁶⁵ 8SoN58

³⁶⁶ 14SoN52

³⁶⁷ Ampuja 2014, 260–273.

³⁶⁸ Äänten merkityssisältö, ennustettavuus ja jossain määrin myös äänenpainetasot määräävät sen koetaanko ääni negatiivisena ympäristötekijänä, meluna vai normaalina ja hyväksyttävänä. Ei-toivottuna, voimakkaana, jatkuvana tai toistuvana melu voi aiheuttaa stressireaktion. (Vuorinen ja Heinonen 2014, 110–112.)

³⁶⁹ Tilastokeskus 2015b, 11.

³⁷⁰ 9SuN30

vaikutti merkittävästi langattoman internetyhteyden saatavuus. Jos langaton internetyhteys oli käytettävissä, reppureissaajien älypuhelimien käyttö selkeästi kasvoi³⁷¹. Reppureissaajien ja hitaiden luontomatkailijoiden välillä on nähtävissä eroja älypuhelimien käyttötavoissa, jotka voivat johtua osittain erilaisista matkakohteista. Ulkomailla matkustaessa käyttöön vaikuttaa langattoman internetyhteyden saatavuus kun taas kotimaassa hitailla luontomatkoilla akun latausmahdollisuudet ja hankaluudet saada yhteyttä verkkoon. Kotimaassa matkailijoilla voi olla internetyhteys omassa puhelimessa, jolloin se ei näkynyt tässä tutkimuksessa käyttöä rajoittavana tekijänä. Varsinkin akun kesto voi vaikuttaa hitailla luontomatkailijoilla siihen, että älypuhelinia käytetään nimenomaan tarpeellisiksi katsottuihin toimintoihin eikä viihdekäyttöön ja kommunikointiin. Reppureissaajat taas nimenomaan käyttävät puhelintaan viihdekäyttöön ja kommunikointiin aina kun langaton internetyhteys on käytettävissä³⁷². Käyttöä rajoittavien tekijöiden lisäksi reppureissaajien ja hitaiden luontomatkailijoiden erilaisiin käyttötapoihin vaikuttaa varmasti myös matkan luonne.

Parisin ja kumppanien mukaan siihen, miten matkalla koetaan vaikeudet saada yhteyttä verkkoon tai käyttää teknologiaa, vaikuttaa matkan luonne, koettu tarve käyttää teknologiaa ylipäänsä ja mahdollisuus vaikuttaa yhteyden muodostamiseen tarvittaessa³⁷³. Ne vastaajat, jotka mainitsivat akun kestävyuden, tuntuivat pääasiassa hyväksyvän akun vaikutuksen älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkoilla: ” (...)älypuhelimien akkujen kesto / kentät erämaassa eivät tue hidasta luontomatkailua(...)”³⁷⁴. Monilla (5/7³⁷⁵) akun rajallisuus kuitenkin oli osittain myös syy vähentää älypuhelimien käyttöä: ” Vähemmän jo pelkästään akun kestävyuden ja kentän takia”³⁷⁶. Parisin ja kumppanien tutkimuksen mukaan osa vastaajista nautti täydellisestä yhteyden katkaisusta, toisista taas se oli epämiellyttävää. Merkityksellistä siinä, kuinka vastaajat kokivat yhteyden katkeamisen, oli se, tiesivätkö he etukäteen siitä vai eivät. Tutkimuksen mukaan osa matkustajista osasi vieroittaa itsensä kokonaan teknologiasta, muuttaa käytöstään ja he etsivät näitä mahdollisuuksia matkoillaan.³⁷⁷ Hitaan luontomatkailun ideologiaan ei erilaisten auktoriteettien mukaan kuulu älypuhelimien käyttö³⁷⁸. Vastausten perusteella pitkiä matkoja tekevät

³⁷¹ Leppälä 2014, 40–45.

³⁷² Leppälä 2014, 40–44.

³⁷³ Paris et al. 2015, 811.

³⁷⁴ 10KIN25

³⁷⁵ Kaiken kaikkiaan seitsemän vastaajaa mainitsi älypuhelimien akun vaikutuksen matkaan.

³⁷⁶ 12SuMu32

³⁷⁷ Paris et al. 2015, 811.

³⁷⁸ Varley & Semple 2015; Niemisen sähköpostiviesti 15.11.2015.

osaavat myös varustautua akkujen riittämättömyyteen matkan aikana. Vastauksissa ei näkynyt pelkoa yhteyden katkeamisesta. Vaikka matkoilla käytetään puhelimia, matkailijat ovat varustautuneet siihen, ettei älypuhelinta välttämättä aina voi käyttää akun keston ja verkon saatavuuden takia (7/120). Kuten myös Parisin tutkimuksessa myös tässä, jotkut vastaajat nimenomaan nauttivat myös yhteyden katkeamisesta: ”(...) Kuinka mahtavalta tuntukaan olla 11 pv putkeen keskellä Atlantin valtameren purjehtimassa, autuaan tietämättömänä mitä maailmassa tapahtuu -sinne ei Soneran kentätkään yllä ;) (...)”³⁷⁹.

Wangin, Xiangin ja Fesenmaierin tutkimuksen mukaan älypuhelimet ovat muuttaneet arkielämäämme täyttämällä tylsät hetket ja lisänneet yhteydenpitoa ystävien ja perheen jäsenten kanssa. Myös tiedonhaku ja teknologian opiskelu sekä uusien sovellusten etsiminen on lisääntynyt. Puhelimet ovat myös korvanneet tietokoneen tai kannettavan pienissä tehtävissä. Heidän mukaansa älypuhelimien käyttötavoilla arjessa on vaikutusta myös älypuhelimien käyttöön matkalla. Wangin, Xiangin ja Fesenmaierin tutkimuksessa monien vastaajien älypuhelimien käyttötavat juonsivat juurensa arjen käyttötappoihin, joita toistettiin matkalla. Osittain matkalla saatettiin myös luoda uusia rutiineja älypuhelimien käyttöön. Kyseisessä tutkimuksessa vastaajat kertoivat käyttävänsä älypuhelinta 22:teen erilaiseen aktiviteettiin matkalla, jotka liittyivät kommunikointiin, sosiaaliseen aktiivisuuteen, viihteeseen, asioiden hoitamiseen ja tiedon saamiseen ja etsintään. Pääasiassa aktiviteetit olivat samoja, joihin älypuhelinta käytettiin myös arjessa. Lisäksi matkalla käytettiin älypuhelinta myös uusilla tavoin, jotka eivät olleet luonteenomaisia arjen käytölle, kuten lentoaikataulujen seuraaminen tai hotellivarausten tekeminen. Tutkimuksessa korostetaan sitä, että älypuhelimet ovat selkeästi muuttaneet matkailua sekä matkan kokemista. Wangin, Xiangin ja Fesenmaierin mukaan matkailijoiden älypuhelimien käyttöä matkalla ei voi edes ymmärtää ilman, että tarkastellaan myös älypuhelimien käyttöä arjessa, koska käyttö siirtyy aina arjesta myös poikkeustilanteisiin.³⁸⁰ Wangin ja kumppanien tutkimuksen tuloksia on käytetty seuraavissa luvuissa, kun tarkastelen hitaiden luontomatkaileijoiden älypuhelimien käyttötappoja yleensä ja matkalla.

Sen lisäksi seuraavissa luvuissa on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin erilaisia älypuhelimien käyttötappoja ja käyttötavan vaikutusta asennoitumiseen. Älypuhelimien käyttötavat olen luokitellut seuraavien kokonaisuuksien alle: älypuhelin viihdekeskuksena, välineenä ja yhteydenpitovälineenä. Sosiaalisen median käyttö, pelien pelaaminen tai audiovisuaa-

³⁷⁹ 28RaN36

³⁸⁰ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 5-10.

listen sisältöjen katselu ja kuuntelu on katsottu tässä tutkimuksessa viihdekäytöksi. Älypuhelinta katsotaan käytettävän laitteena, kun esimerkiksi käytetään älypuhelimien kautta karttapalvelua, maksetaan tai ostetaan palveluita. Älypuhelinta käytetään yhteydenpitovälineenä, silloin kun sitä käytetään soittamiseen, viestien lähettämiseen tai sähköpostin käyttöön. Myös sosiaalisen median kautta voidaan pitää yhteyttä ystäviin ja perheeseen. Ensimmäiseksi on kuvattu älypuhelimien omistusta vastaajaryhmittäin sekä vastauksia monivalintakysymykseen ”Käyttäisin älypuhelinta matkallani”.

3.1 Älypuhelimien omistus ja älypuhelimien käyttö yleensä sekä hitaalla luontomatkalla

Kuten alla olevasta kuviosta 3 on nähtävissä ne, jotka kieltäytyvät käyttämästä älypuhelinta tai suhtautuvat sen käyttöön negatiivisesti hitailla luontomatoilla, eivät välttämättä edes omista sellaista. Tilastokeskuksen mukaan älypuhelimien haltijoiden osuus 16–74-vuotiaissa on ollut 75 % vuonna 2015. Miehillä on älypuhelin käytössä hieman useammin kuin naisilla varsinkin vanhemmissa ikäryhmissä, vaikka ero on kaventunut viime vuosina. Alle 45-vuotiaista 94 prosentilla on nykyään älypuhelin, eikä tämän ikäisissä ole enää eroja älypuhelimien omistuksessa miesten ja naisten välillä.³⁸¹ Tilastokeskuksen mukaan sukupuolten välisten erojen tasoittuminen kertoo älypuhelimien arkipäiväistymisestä³⁸². Tässä tutkimuksessa kaikki vastaajat, jotka eivät omistaneet älypuhelinta olivat naisia, joista neljä oli alle 45-vuotiaita ja kolme yli 45-vuotiaita. Aineistossa naisvastaajat ovat ylliedustettuja ja vastaajamäärä on sen verran pieni, että on vaikea tehdä johtopäätöksiä siitä, onko sukupuolijakauma tällainen yleisten älypuhelimien käyttötottumusten vuoksi vai vain painottumisesta johtuen. Tutkimus on kuitenkin hyvin tavoittanut älypuhelinta käyttävää väestöä, koska tutkimuksessani vain 6 % vastaajista ei omista älypuhelinta, kun vastaava luku 16–74-vuotiaasta väestöstä oli 25 % vuonna 2015³⁸³.

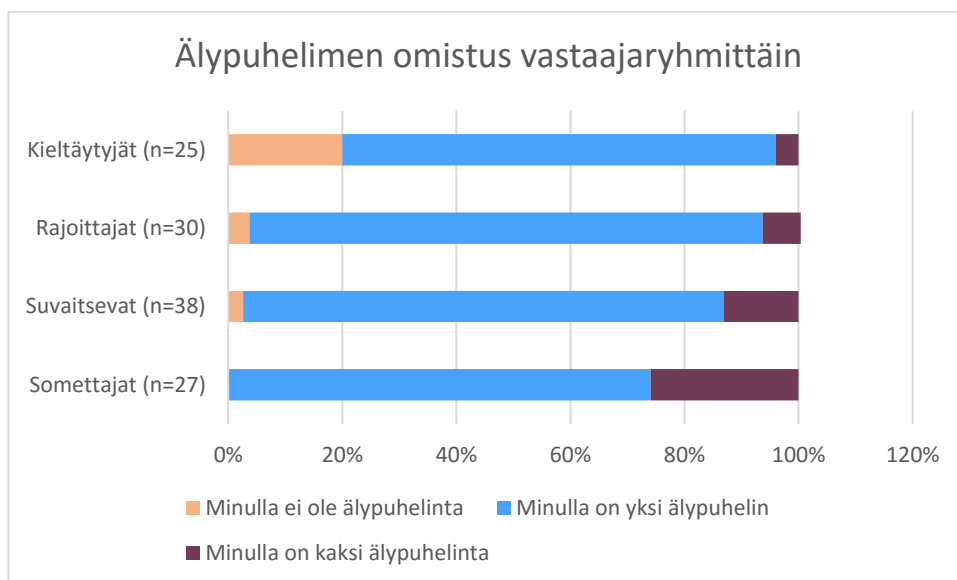
Somettajilla ja suvaitsevilla on useammin kaksi älypuhelinta käytössään kuin rajoittajilla tai kieltäytyjillä. 15 vastaajasta, jotka omistivat kaksi älypuhelinta, on kaksi miestä ja loput 13 naisia. Vastaajat ovat iältään 26–55 vuotiaita. Todennäköisesti he käyttävät myös työelämässä älypuhelinta, koska toinen älypuhelin on useimmiten työpuhelin. Vastauk-

³⁸¹ Tilastokeskus 2015b, 11.

³⁸² Tilastokeskus 2012.

³⁸³ Tilastokeskus 2015b, 11.

sista voi siis ajatella, että se, että puhelinta joutuu käyttämään myös työelämässä, ei välttämättä lisää tarvetta olla ilman puhelinta hitaalla luontomatalla. Parisin ja kumppanien mukaan joillekin on helpotus olla verkon ulottumattomissa, koska silloin työpuheluja ei kerta kaikkiaan voi ottaa vastaan. Toisilla samainen tilanne voi jopa lisätä stressiä, kun he eivät olekaan tavoitettavissa.³⁸⁴

Kuvio 3. Älypuhelimien omistus vastaajaryhmittäin.

95,8 prosenttia (115/120) kaikista vastaajista kertoi käyttävänsä älypuhelinta päivittäin ja vain muutamat käyttivät sitä harvemmin kuin joka päivä. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2015 älypuhelinta on kertonut käyttävänsä 69 % väestöstä³⁸⁵ ja 62 % väestöstä käyttää internetiä matkapuhelimella vähintään kerran viikossa³⁸⁶. Älypuhelimien haltijoista taas 90 % käyttää älypuhelimella internetiä viikoittain³⁸⁷. Tässä on jonkin verran eroja ikäryhmittäin. Kun 16–24-vuotiaista 96 % käyttää matkapuhelimella internetiä viikoittain, 55–64-vuotiaista sitä käyttää enää viikoittain 50 %.³⁸⁸ Tähän tutkimukseen on valikoitunut vastaajia, jotka käyttävät älypuhelinta keskimääräistä useammin. Tosin myös kysymyksen asettelu on erilainen tilastokeskuksen tutkimuksessa. Tämän tutkimuksen vastaajat voivat käyttää älypuhelintaan päivittäin, vaikka eivät käyttäisikään sillä internetiä.

³⁸⁴ Paris et al. 2015, 807.

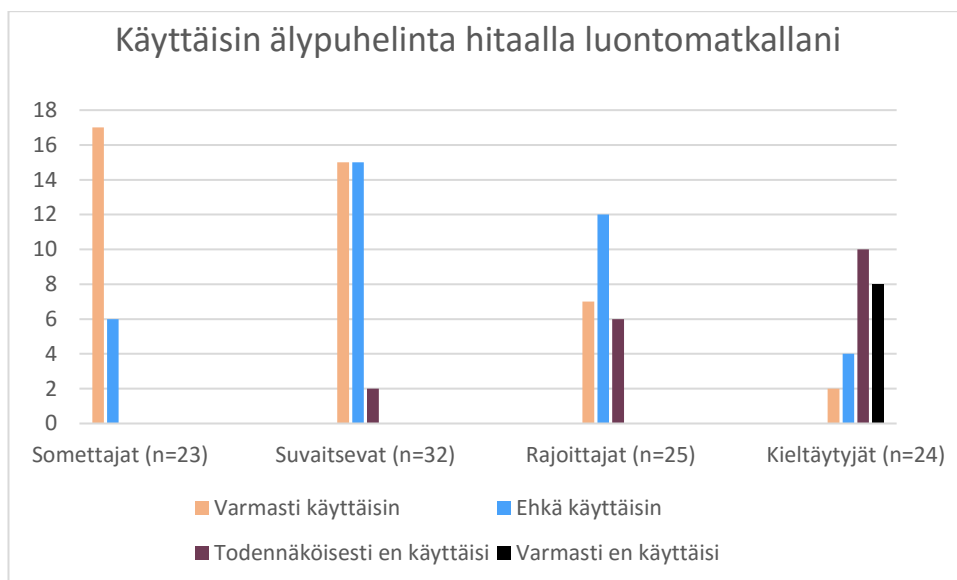
³⁸⁵ Tilastokeskus 2015b, 2.

³⁸⁶ Tilastokeskus 2015b, 14.

³⁸⁷ Tilastokeskus 2015b, 11.

³⁸⁸ Tilastokeskus 2015b, 14.

Vaikka älypuhelinta käytettiin muutoin päivittäin, vaihtelee vastaajien älypuhelimien käyttö hitaalla luontomatalla vastaajaryhmittäin (ks. kuvio 4). Somettajista kaikki vastaajat käyttäisivät puhelinta matkallaan. Suurin osa oli myös täysin varmoja siitä, että he tulisivat käyttämään puhelinta matkalla. Kieltäytyjistä taas suurin osa todennäköisesti ei käyttäisi tai he olivat varmoja, että eivät käyttäisi puhelinta matkalla. Kieltäytyjistä vain muutamat ovat kertoneet käyttävänsä puhelinta hitaalla luontomatalla. Leppälän tutkimuksessa reppureissaajat kertoivat käyttävänsä älypuhelinta matkalla joka päivä ja jotkut käyttivät sitä jopa saman verran kuin kotona. He olisivat toivoneet käyttävänsä puhelinta vähemmän, mutta intensiivinen käyttö oli jäänyt heidän mielestään arkielämästä päälle. Silti puhelinta käytettiin arkielämää vähemmän, vaikka aikaa käyttää puhelinta olisi ollut enemmän. Osa reppureissaajista ei kokenut, että älypuhelin riippuvuuden kanssa olisi ollut ongelmia, vaikka he myönsivät olevansa riippuvaisia.³⁸⁹

Kuvio 4. Käyttäisin älypuhelinta hitaalla luontomatallani-kysymyksen vastaukset vastaajaryhmittäin.

³⁸⁹ Leppälä 2014, 40–44, 58–59.

3.2 Älypuhelin viihdekeskuksena

Vastaajat eivät käyttäisi älypuhelimia audiovisuaalisten sisältöjen katseluun (104/120³⁹⁰) eivätkä pelien pelaamiseen (109/120³⁹¹) hitaalla luontomatalla toisin kuin reppureissajat³⁹². Eräs vastaajista on todennut myös muiden älypuhelimien käytöstä, ”Että ei tänne matopeliä tultu pelaamaan”³⁹³. Toisen vastaajan mukaan lapsetkaan ei pelaa metsässä, koska siellä on muutakin tekemistä³⁹⁴. Älypuhelin tarjoaa kuitenkin viihdykettä silloin, kun luonto ei ole otollisimmillaan: ”(...) Joskus on silti hauska pelata jotain peliä keskellä korpea teltassa kaatosateessa.”³⁹⁵, vaikkei vastaaja kokenut muutoin käyttävänsä puhelinta paljon matkallaan.

Tosin vastaajat eivät näytä pelaavan muutoinkaan kovin aktiivisesti, sillä vastaajaryhmien ääripäistä somettajista 6/27 (22 %) ja kieltäytyjistä vain 1/21 (5 %) on kertonut käyttävänsä älypuhelimia pelien pelaamiseen (kaikista vastaajista 17/120 – 14 %). Audiovisuaalisia sisältöjä yleensä katselee älypuhelimellaan somettajista 11/27 (40,7 %), suvaitsevista 13/37 (35 %) ja rajoittajista 12/30 (40 %). Somettajien, suvaitsevien ja rajoittajien osalta matka vaikuttaa vähentävästi audiovisuaalisten sisältöjen katseluun. Suurin osa (19/21 - 90 %) kieltäytyjistä ei katsele audiovisuaalisia sisältöjä normaalitakaan. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 53 % on pelannut pelejä, kuunnellut musiikkia, katsellut kuvia tai videoita matkapuhelimella 16–74-vuotiaasta väestöstä. Ylipäänsä internetiä matkapuhelimella käyttäneestä väestöstä näitä toimintoja oli käyttänyt matkapuhelimella jopa 74 % väestöstä vuonna 2015 viimeisen 3kk aikana³⁹⁶. Tähän verrattuna tutkimuksen vastaajajoukko pelaa ja käyttää audiovisuaalisia sisältöjä yleensäkin hieman keskimääräistä vähemmän ja merkittävästi vähemmän, jos verrataan henkilöihin, jotka ovat käyttäneet ylipäänsä internetiä matkapuhelimella. Tosin kysymyksen asettelu on taas erilainen. Tässä tutkimuksessa ei ole asetettu aikaväliä vaan kysytty mihin vastaajat yleensä käyttävät älypuhelimiaan, jolloin saadaan myös erilaisia vastauksia.

Wangin ja kumppanien tutkimuksen mukaan matkailijat pelasivat älypuhelimellaan tylsinä hetkinä ja he selittivät käyttäytymistään sillä, että olivat tottuneet tekemään näin arkielämässään. Vastaajat kokivat, että näin he pystyivät viihdyttämään itseään tai olemaan

³⁹⁰ Sisältää vastaukset todennäköisesti en käyttäisi ja varmasti en käyttäisi.

³⁹¹ Sisältää vastaukset todennäköisesti en käyttäisi ja varmasti en käyttäisi.

³⁹² Leppälä 2014.

³⁹³ 12RaN50

³⁹⁴ 24SoN33

³⁹⁵ 22SuN25

³⁹⁶ Tilastokeskus 2015b, 13–14.

oma itsensä myös matkalla, kun he esimerkiksi kuuntelivat lempimusiikkiaan tai pelasivat.³⁹⁷ Myös reppureissaajat käyttivät älypuhelinta matkoillaan musiikkisoittimena³⁹⁸. Wangin ja kumppanien tekemä havainto voi selittää tutkimustulosta siten, että koska hitaat matkailijat eivät pelaa normaalitakaan he eivät tekisi sitä myöskään matkoillaan. Vaikka Wangin huomio selittäisi pelaamisen, se ei selitä silti muuttunutta käytöstä audiovisuaalisten sisältöjen katselussa. Täten muutos hitaiden luontomatkoilijoiden osalta voi johtua matkan kontekstista.

Yhteisöpalveluihin on tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan osallistunut matkapuhelimella 50 % 16–74-vuotiaasta väestöstä Suomessa vuonna 2015. Internetiä matkapuhelimella käyttäneestä väestöstä 70 % vastaajista oli osallistunut yhteisöpalveluihin³⁹⁹. Tämän tutkimuksen vastaajaryhmä on ehkä hieman keskimääräistä aktiivisempi sosiaalisen median käytössä älypuhelimellaan, jos verrataan koko väestön käyttöön, kuten on nähtävissä alla olevasta kuviosta 5. Osaltaan tähän tutkimustulokseen vaikuttaa myös Facebook kyselyn jakokanavana. Vastaajista 82,5 % (99/120) käyttää älypuhelinta yleensä sosiaalisen median selaamiseen. Lisäksi on nähtävissä, että kieltäytyjät ja rajoittajat eivät käytä sosiaalista mediaa älypuhelimellaan yleensä niin paljon kuin somettaajat ja suvaitsevat (ks. kuvio 5). Tällöin sosiaalisen median käyttö matkalla voi olla luonnollisestikin vähäisempää.

Videoiden jakaminen sosiaalisessa mediassa on kaikissa ryhmissä vähäisempää kuin muu sosiaalisen median käyttö (ks. kuvio 5). Kieltäytyjät eivät jaa ollenkaan videoita sosiaalisessa mediassa. Kuvia sen sijaan jaetaan sosiaalisessa mediassa jopa aktiivisemmin kuin tehdään statuspäivityksiä kaikissa vastaajaryhmissä. Tilastokeskuksen vuoden 2014 tutkimuksen mukaan internetiin kirjoittaminen on kasvanut vuodesta 2010 siten, että jo yli 50 % 16–74-vuotiaasta väestöstä kirjoittaa internetiin. Eniten on kasvanut juuri omien tekstien, kuvien tai muun materiaalin lataaminen internetiin muiden nähtäväksi verrattuna muuhun kirjoittamiseen (esim. verkkokeskustelut)⁴⁰⁰. Tilastokeskuksen mukaan tässä näkyy yhteisöpalveluiden suosion kasvu sekä älypuhelimien yleistymisen myötä tapahtunut kuvaamisen ja kuvien julkaisemisen kasvu.⁴⁰¹ Tässä yhteydessä tulee muistaa, että

³⁹⁷ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8–9.

³⁹⁸ Leppälä 2014, 40–44.

³⁹⁹ Tilastokeskus 2015b, 13–14.

⁴⁰⁰ Kasvu vuoden 2010 18 prosentista vuoden 2014 38 prosenttiin. Tilastokeskus 2014, 14.

⁴⁰¹ Tilastokeskus 2014, 14.

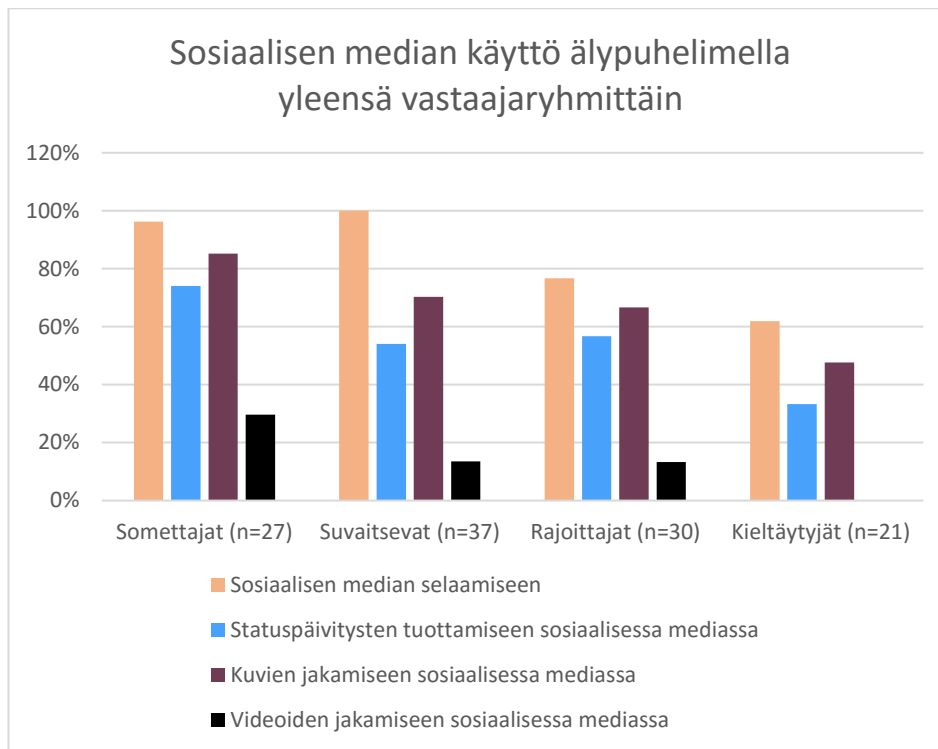
kuitenkin vuonna 2014 vain 23 % naisista ja 13 % miehistä piti itseään aktiivisena toimijana yhteisöpalvelussa, kun suurin osa oli sen sijaan seurailijoita⁴⁰². Tämän tutkimuksen vastaajat ovat verrattain aktiivisia sosiaalisessa mediassa, koska seurailijoita on vähemmän kuin sosiaalisessa mediassa sisältöä julkaisevia (ks. kuvio 5). Tosin tässäkin kysymyksen asettelu on erilainen ja vastaajat eivät välttämättä pidä itseään aktiivisina toimijoina, vaikka he julkaisevatkin sisältöä yhteisöpalveluissa.

Somettajat käyttävät lähes kaikin tavoin (kuvien jakoon, statuspäivitysten tekoon, videoiden jakamiseen) eniten sosiaalista mediaa älypuhelimellaan verrattuna muihin vastaajaryhmiin. Poikkeuksena se, että ainoastaan suvaitsevista kaikki vastaajat käyttävät älypuhelinlaite sosiaalisen median selaamiseen. (ks. kuvio 5) Tilastokeskuksen mukaan yhteisöpalvelujen seuraamisesta on yleensäkin tullut jokapäiväinen tapa. Vuoden 2015 tutkimuksen mukaan 42 % yhteisöpalvelujen seuraajista seuraa niitä jatkuvasti kirjautuneena tai useasti päivässä ja lisäksi 40 % käy palveluissa päivittäin tai lähes päivittäin. Tilastokeskuksen mukaan myös koko väestöön suhteutettuna luvut ovat korkeita. 22 % kaikista 16–89-vuotiaista seuraa yhteisöpalveluja useasti päivässä ja 21 % päivittäin. Yhteisöpalveluja käyttävät eniten nuoret. Useasti päivässä yhteisöpalveluja seuraavien osuus kasvaa edelleen. Edellisestä vuodesta muutos oli 6 prosenttiyksikköä.⁴⁰³ Jos sosiaalisen median käyttö on jokapäiväistä, voi se olla tapa, jota jatketaan myös matkalla⁴⁰⁴. Toisaalta toimintaa saatetaan haluta myös muuttaa ja näin tehdä eroa arkeen. Seuraavaksi onkin tarkasteltu vastaajien sosiaalisen median käyttöä älypuhelimella hitaalla luontomatalla.

⁴⁰² Tilastokeskus 2014, 17. Tutkimuksessa kysyttiin pitivätkö vastaajat itseään seurailijoina, satunnaisina kommentaattoreina vai aktiivisina toimijoina. Seurailijoina itseään piti 30 % naisista ja 43 % miehistä.

⁴⁰³ Tilastokeskus 2015b, 9.

⁴⁰⁴ ks. myös Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 5-10.

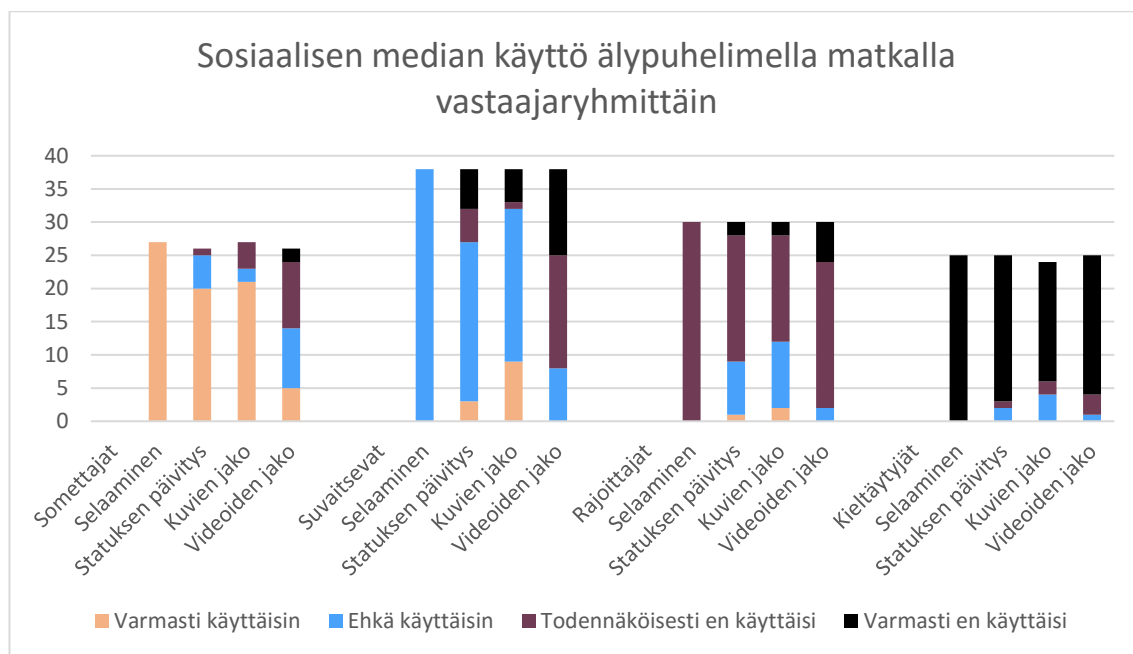
Kuvio 5. Sosiaalisen median käyttö älypuhelimella yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuviosta 6 on nähtävissä, että somettajat sekä selaavat sosiaalista mediaa, tekevät päivityksiä ja jakavat kuvia aktiivisemmin hitaalla luontomatkalla kuin muut vastaajaryhmät. Videoiden jakaminen ei ole niin yleistä kuin muiden sosiaalisen median palveluiden käyttö. Se voi osaltaan selittyä vähäisellä videoiden jakamisella yleensäkin, jota käsiteltiin aiemmin. Vastaajaryhmissä näkyy selkeät asenne erot sosiaalisen median käyttöön: somettajat varmasti käyttäisivät, suvaitsevat ehkä käyttäisivät, rajoittajat todennäköisesti eivät käyttäisi ja kieltäytyjät eivät varmasti käyttäisi erilaisia sosiaalisen median palveluja hitaalla luontomatkalla.

Mielenkiintoista on, että kieltäytyjät ja rajoittajat eivät käyttäisi (todennäköisesti en käyttäisi ja varmasti en käyttäisi) älypuhelimella sosiaalisen median selaamiseen, mutta asenteet statuspäivitysten tai kuvien jakamiseen matkan aikana ovat hiukan myönteisempiä. Myös osa suvaitsevissa varmasti jakaisivat kuvia tai tekisi statuspäivityksen matkalla, mutta vain ehkä selaisi sosiaalista mediaa. Myös avoimissa vastauksissa näkyi, että hitaat luontomatkailijat sallisivat sijainnin päivityksen tai kuvien jakamisen sosiaalisessa mediassa, mutta ”(...) Somessa ehtii selailta etusivuja/muiden päivityksiä arkenakin!”⁴⁰⁵. Omasta matkastaan voi siis kertoa muille matkan aikana, mutta muiden päivitysten lukeminen ja selailu nähdään turhana ajanvietteenä, joka on pois matkalla vietettävästä ajasta. Wangin

⁴⁰⁵ 26RaN40

ja kumppanien tutkimuksessa matkailijat loivat älypuhelimien käyttöön matkalla jopa uusia tapoja ja rutiineja yhteisöpalveluiden osalta. Vastaajat kertoivat esimerkiksi jakavansa enemmän valokuvia Facebookissa matkan aikana.⁴⁰⁶

Kuvio 6. Sosiaalisen median käyttö älypuhelimella matkalla vastaajaryhmittäin.

Leppälän tutkimuksessa vastaajista puolet jakoi ottamiaan valokuvia useammin kuin keran sosiaalisessa mediassa. Muut jakoivat kuvia vasta matkan jälkeen. Vastaajat kokivat myös painetta tarkistaa matkan aikana oliko heidän jakamiaan kuvia kommentoitu tai niistä tykätty sekä mitä ystävät ylipäänsä keskustelivat sosiaalisessa mediassa. Reppureissaajille älypuhelimien tärkeimpiä ominaisuuksia olivat sosiaalinen media ja viestien lähettäminen, koska sitä kautta pidettiin yhteyttä perheeseen ja ystäviin. He myös selasivat sosiaalista mediaa matkan aikana. Osa vastaajista koki hieman turhauttavana, että he huomasivat käyttävänsä sosiaalista mediaa ajanvietteenä, jos heillä oli tylsä hetki.⁴⁰⁷ Reppureissaajat tuntuvat suhtautuvan sosiaalisen median käyttöön hieman vapaammin, koska he selasivat sosiaalista mediaa matkan aikana ja tarkistivat kommentteja sekä osallistuivat keskusteluun, vaikka he kokivatkin sen välillä turhauttavana.

Myös muiden tutkimusten mukaan matkailijat täyttävät tylsiä hetkiä käyttämällä teknologiaa⁴⁰⁸. Wangin, Xiangin & Fesenmaierin tutkimuksessa selitettiin käyttäytymistä sillä,

⁴⁰⁶ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

⁴⁰⁷ Leppälä 2008, 2, 40–44, 56.

⁴⁰⁸ Paris et al. 2015, 811, Leppälä 2008, 2, 40–44, 56, Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

että näin on totuttu tekemään arjessakin ⁴⁰⁹. Joidenkin somettajien mielestä älypuhelimella on soveliasta käyttää sosiaalista mediaa illalla, odottaessa, levätessä tai tauoilla ⁴¹⁰. Näinä hetkinä hitailla matkailijoilla ei ehkä juuri silloin ole käsillään muuta tekemistä ja näin he muiden tutkimusten mukaisesti täyttävät tylsät hetket puhelimen käytöllä ⁴¹¹. Kuten aiemmin tuli jo esiin myös Parisin ja kumppanien tutkimuksessa monet vastaajat kertoivat henkilökohtaisista säännöistä, joita he tekivät itselleen puhelimen käytöstä matkalla, esimerkiksi: puhelinta saa käyttää tauolla, mutta ei muutoin. ⁴¹² Yksi kieltäytyjistä on puhunut yleisestä riippuvuudesta sosiaalisen mediaan ja kuinka metsäretkellä ei ainkaan tulisi käyttää sosiaalista mediaa ⁴¹³. Myös muissa tutkimuksissa jotkut vastaajat olivat tunnistaneeet varsinkin oman riippuvuutensa älypuhelimien käyttöön, mutta he käyttivät puhelimia silti ⁴¹⁴. Ehkä se, että asetetaan henkilökohtaisia sääntöjä älypuhelimien käytölle, on yksi tapa myös säännöstellä älypuhelimien käyttöä ajallisesti ⁴¹⁵ ja hillitä omaa halua käyttää puhelinta liikaa matkan aikana.

Pääasiassa sosiaalisen median käyttöä on kuvattu melko neutraalein termein. Somettajista ja kieltäytyjistä kummastakin ryhmästä yksi vastaaja on puhunut myös sosiaalisessa mediassa ”roikkumisesta” ⁴¹⁶. Rajoittajissa yksi vastaajista on puhunut ”pläräämisestä” ⁴¹⁷ sosiaalisen median käytön yhteydessä.

Kuviossa 7 on asetettu rinnakkain sosiaalisen median käyttö yleensä ja hitaalla luontomatalla. Rajoittajien ja kieltäytyjien sosiaalisen median käyttö älypuhelimella pääosin vähenisi hitaalla luontomatalla arkeen verrattuna. Somettajien ja suvaitsevien osalta hidas luontomatka saattaisi jopa joiltakin osin lisätä sosiaalisen median käyttöä. Vain kuvien jako ei kasvaisi somettajien osalta, jos verrataan yleensä vastauksia varmasti ja ehkä käyttäisin vastausten yhteismäärään. Mielenkiintoista on, että sekä somettajien että suvaitsevien ryhmässä sosiaalisen median selaaminen lisääntyisi yhdellä vastaajalla matkan aikana. Tämä voi tosin selittyä sillä, että kyseiset vastaajat ovat vain jättäneet vastaamatta kysymykseen ”Mihin käyttäisit älypuheliminta yleensä?”. Mutta myös Leppälän tutkimuk-

⁴⁰⁹ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

⁴¹⁰ 1SoN30, 18SoN51, 24SoN33

⁴¹¹ Paris et al. 2015, 811; Leppälä 2008, 2, 40–44, 56; Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

⁴¹² Paris et al. 2015, 811–812.

⁴¹³ 4KiN34

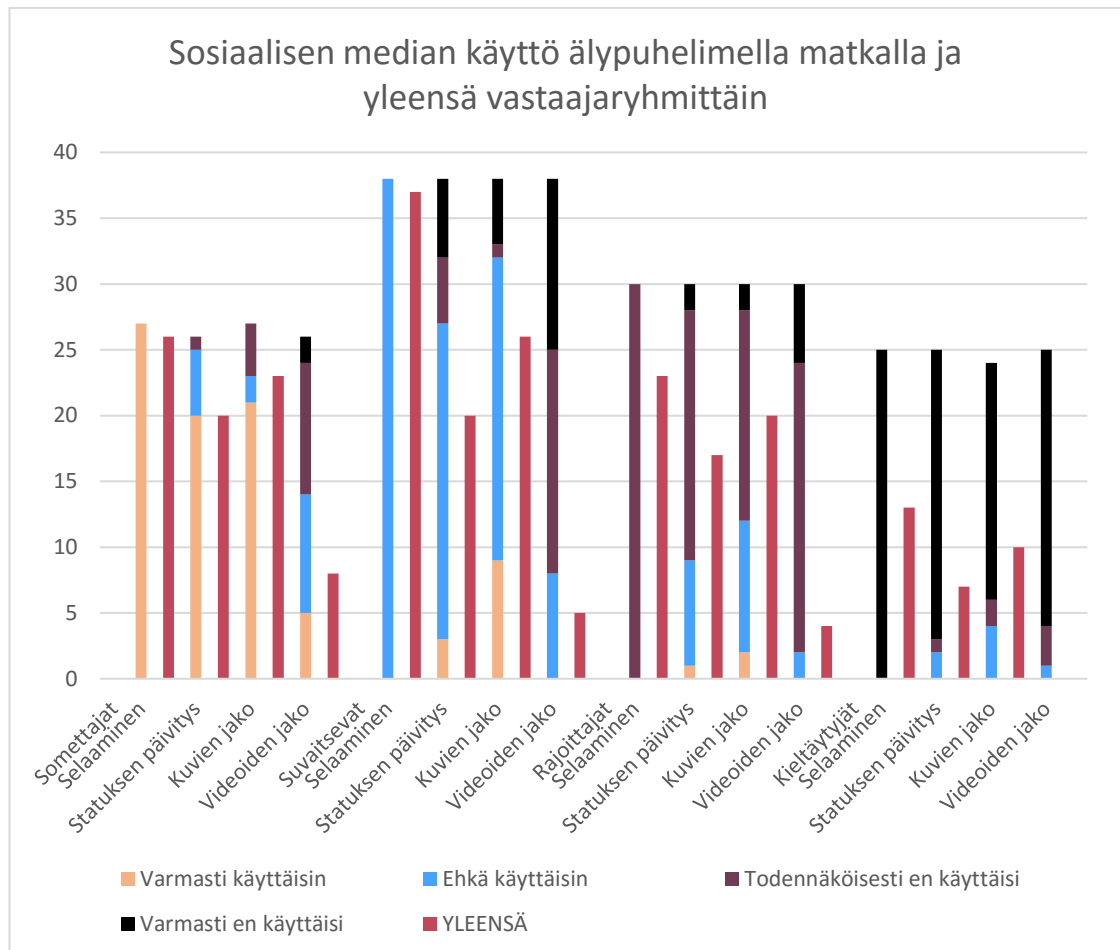
⁴¹⁴ Leppälä 2014, 40–44, 58–59; Paris et al. 2015, 813.

⁴¹⁵ vrt. Suominen 2008, 173–174.

⁴¹⁶ 5SuN26, 6KiN27

⁴¹⁷ 6RaN21

nessa reppureissaajat tunsivat pakottavaa tarvetta tarkistaa oliko heidän kuviaan kommentoitu ja niistä tykätty ⁴¹⁸, jolloin matka voi myös lisätä sosiaalisen median selaamista ⁴¹⁹. Matka on tapahtuma, josta usein halutaan kertoa muille sosiaalisessa mediassa esimerkiksi jakamalla kuvia ⁴²⁰. Hidas luontomatka ei tunnu olevan poikkeus tässä ainakaan somettajien ja suvaitsevien osalta vaan matkasta halutaan kertoa sosiaalisen median kautta myös muille.

Kuvio 7. Sosiaalisen median käyttö älypuhelimella matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

⁴¹⁸ Leppälä 2014, 40–44, 58–59.

⁴¹⁹ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

⁴²⁰ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

3.3 Älypuhelin välineenä

Älypuhelimien käyttöön välineenä suhtaudutaan kaikissa ryhmissä melko neutraalisti. Negatiivisia ilmauksia ”somessa roikkumisesta”⁴²¹ tai puhelimeen ”kailottamisesta”⁴²² ei esiinny siinä yhteydessä, kuten myös alla olevista lainauksista käy ilmi. Lainauksissa näkyy myös, että älypuhelin nähdään tarpeellisenä laitteena silloin, kun sitä käytetään esimerkiksi tiedon etsintään, kuvaamiseen tai karttapalvelun käyttämiseen.

*”En ehkä käyttäisi ”huvikäyttöön” niin paljoa kuin muuten, mutta se on tarpeellinen apuväline.”*⁴²³

*” (...)Mutta apuvälineenä niissä ei ole mitään vikaa, kunhan osaa keskittyä olennaiseen. Puhelin vain pitää osata pitää taskussa ja käyttää sitä vain silloin kun on todella tarpeellista.”*⁴²⁴

*”En käyttäisi puhelinta muuhun kuin tarpeelliseen. Esimerkiksi tiedon hankintaan matkaa koskien, kuvien ottamiseen, karttapalvelun(!) käyttämiseen tms.”*⁴²⁵

Siinä, kuinka paljon ja mihin eri ryhmät käyttäisivät älypuhelimia välineenä, on eroja ryhmittäin. Wangin ja kumppanien tutkimuksen mukaan älypuhelimien käyttö laitteena teki myös monien matkustajien mukaan matkustamisesta sujuvaa. Esimerkiksi lentoaikataulujen tarkistaminen puhelimella oli nopeaa ja tämän koettiin helpottavan matkustamista.⁴²⁶

Avoimissa vastauksissa kysyttiin myös, että mihin muuhun käyttäisit älypuhelimia, siltä varalta, ettei tutkija osannut listata kaikkia mahdollisia vastausvaihtoehtoja. Somettajista yksi käyttäisi älypuhelimia bitcoineilla⁴²⁷ maksamiseen⁴²⁸ ja toinen geokätköilyyn⁴²⁹ ⁴³⁰. Varsinkin bitcoineilla maksaminen tässä yhteydessä, on melko harvinaista. Myös suvaitsevista yksi vastaaja käyttäisi älypuhelimia geokätköilyyn⁴³¹. Rajoittajista yksi vastaajista

⁴²¹ 6KiN27

⁴²² 8SoN58

⁴²³ 6SoN26

⁴²⁴ 25SoN35

⁴²⁵ 14RaN26

⁴²⁶ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 9.

⁴²⁷ Bitcoin on digitaalinen valuutta (Bittiraha.fi 2016: *Mikä on Bitcoin?*).

⁴²⁸ 9SoN41

⁴²⁹ Geokätköily on harrastus, jossa etsitään satelliittipaikannusta hyödyntäen geokätköiksi kutsuttuja rasioita. (geocache.fi 2016: *Mitä on geokätköily?*)

⁴³⁰ 25SoN35

⁴³¹ 27SuN52

käyttäisi älypuhelinta kompassina⁴³² ja toinen GPS:n avulla paikan määrittämiseen⁴³³. Kieltäytyjistä yksi käyttäisi älypuhelinta ”taskulamppuna hätätilanteessa”⁴³⁴. Ilmeisesti siinä tapauksessa, jos oikea taskulamppu ei olisi mukana tai sitten vastauksesta puuttuu pilkku ja älypuhelinta käytettäisiin taskulamppuna ja hätätilanteessa.

Monivalintavaihtoehtoisissa en ollut osannut huomioida sitä, että monille älypuhelin on matkaillessa nimenomaan turvaväline hätätilanteita varten. 14 vastaajaa (120:stä) olikin kertonut käyttävänsä älypuhelinta turvavälineenä. Joidenkin vastaajien mukaan tämä olikin lähinnä ainoa syy, miksi puhelin ylipäänsä on hitaalla luontomatalla mukana (6/120).

*”En halua keskittyä puhelimeen matkalla. Jättäisin puhelimen mieluusti kotiin, mutta otan sen mukaani lähinnä turvallisuussyistä”*⁴³⁵

Varley ja Semple ovat listanneet hitaille luontomatkaille otettavia välineitä. Listaukseen kuuluu heidän mukaansa ruoka, suoja sekä navigointivälineet.⁴³⁶ Luetellut tarvikkeet ovat oleellisia selviytymisen kannalta. Tänä päivänä älypuhelin myös turvavälineenä todennäköisesti kuuluu listalle, vaikka se saattaisikin olla matkan aikana äänettömällä tai suljettuna. Wangin ja kumppanien tutkimuksen mukaan älypuhelin lisäsi merkittävästi turvallisuuden tuntua, koska sillä voi soittaa apua tai itse puhelin pystytään paikallistamaan tarvittaessa⁴³⁷.

Edellisessä luvussa käsiteltiin sitä, minkä verran eri vastaajaryhmät jakavat sosiaalisessa mediassa ottamiaan valokuvia ja videoita hitaan luontomatkan aikana. Vaikka rajoittajat ja kieltäytyjät eivät juuri jakaneet kuviaan sosiaalisessa mediassa, he silti käyttivät älypuhelinta mahdollisesti valokuvaamiseen tai videoiden kuvaamiseen (ks. kuvio 8). Valokuvaaminen on huomattavasti yleisempää kuin videoiden kuvaaminen. Somettajien ja suvaitsevien osalta valokuvaaminen ja videoiden kuvaaminen matkalla saattoi jopa hieman lisääntyä yleiseen käyttöön verrattuna ja eräs somettajista onkin kertonut valokuvaamisen nimenomaan lisääntyvän matkalla⁴³⁸. Rajoittajat ja kieltäytyjät valokuvaisivat ja kuvaisivat videoita yhtä todennäköisesti kuin muutoinkin. Poikkeuksena kieltäytyjien videoiden kuvaaminen lisääntyisi muutamalla vastaajalla.

⁴³² 10RaM52

⁴³³ 29RaN64

⁴³⁴ 21KIN36

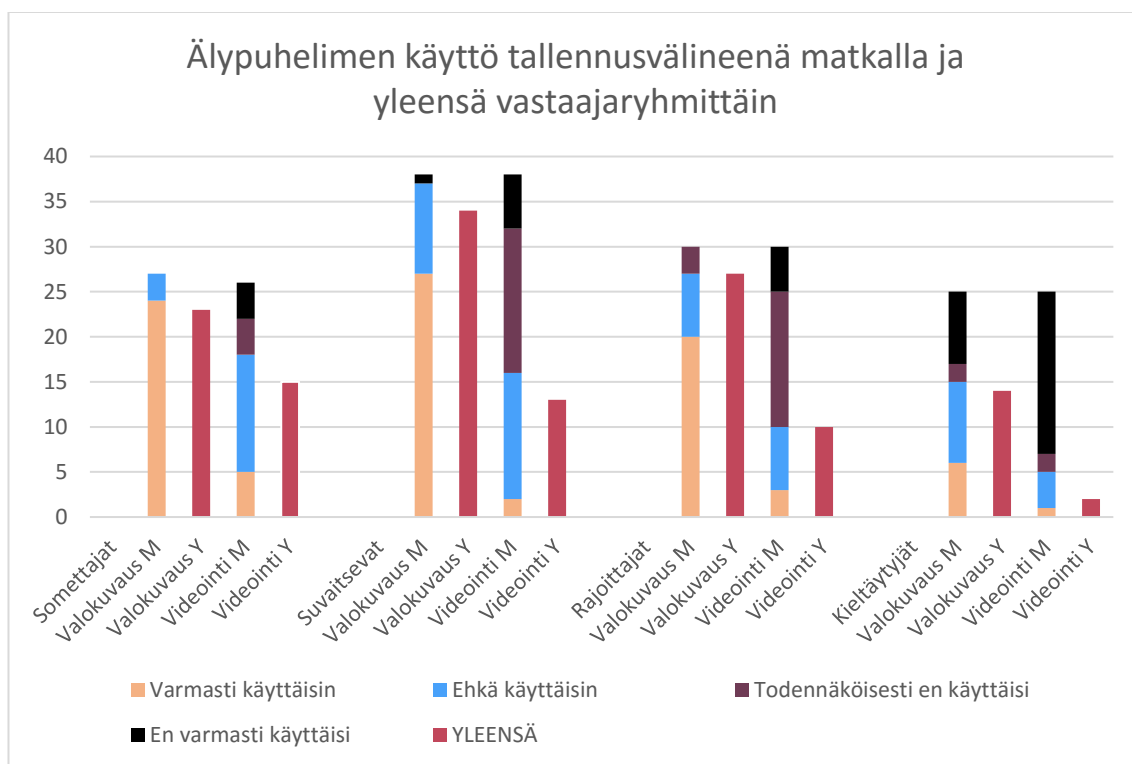
⁴³⁵ 19RaN29

⁴³⁶ Varley & Semple 2015, 83.

⁴³⁷ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 9.

⁴³⁸ 5SoN28

Avointen vastausten mukaan älypuhelimien käyttäminen kamerana oli sallittu älypuhelimien käyttötapa muille matkailijoille (10/120). Se oli yksittäisistä käyttötavoista myös yleisimmin mainittu avoimissa vastauksissa, kun vastaajat kertoivat mihin he käyttäisivät tai muut voisivat käyttää älypuhelimia hitaalla luontomatalla (21/120). Kieltäytyjistäkin kaksi on kommentoinut omasta älypuhelimien käytöstään, että ei käyttäisi älypuhelimia muutoin kuin kuvaamiseen ⁴³⁹. Eräs vastaajista on myös todennut, että älypuhelimien poistaminen on haastavaa, koska se korvaa niin monta erillistä laitetta ⁴⁴⁰. Aika monella älypuhelin tuntuu korvaavan kameras, jolloin sen käyttäminen kameras sijasta on hyväksyttävää ja jo melko yleistä. Leppälän tutkimuksessa älypuhelin korvasi kahdella (yhteensä kahdeksan) reppureissaajalla kokonaan kameras matkalla ⁴⁴¹. Tilastokeskuksen mukaan älypuhelimien yleistymisen myötä on tapahtunut myös kuvaamisen kasvua ⁴⁴².

Kuvio 8. Älypuhelimien käyttö tallennusvälineenä matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Valokuvauksen ja videoiden kuvaamisen ohella karttapalvelujen käyttö ja tiedonhaku älypuhelimella ovat toimintoja, joihin jokaisessa vastaajaryhmässä ainakin joku on kertonut käyttävänsä älypuhelimia hitaan luontomatkan aikana (ks. kuvio 9). Varley ja Semple ovat listanneet hitaille luontomatkalle mukaan otettavaksi navigointivälineet ⁴⁴³.

⁴³⁹ 5KiN26, 9KiN63.

⁴⁴⁰ 11RaN36

⁴⁴¹ Leppälä 2014, 41.

⁴⁴² Tilastokeskus 2014, 14.

⁴⁴³ Varley & Semple 2015, 83.

Muutammat vastaajat kertoivat käyttävänsä älypuhelinlaan navigointiin myös avoimissa vastauksissa (8/120).

Somettajilla älypuhelimien käyttö tiedonhakuun ja karttapalveluiden käyttöön voi jopa hieman kasvaa matkalla (ks. kuvio 9). Eräs somettajista kertoikin, ettei yleensä valmistaudu kovin paljon matkoihin etukäteen, jolloin hän käyttää matkan aikana puhelinta tiedonhakuun ⁴⁴⁴. Toinen somettajista taas yritti valmistautua mahdollisimman hyvin etukäteen, ettei matkalla tarvitsisi käyttää puhelinta siihen ⁴⁴⁵. Wangin ja kumppanien tutkimuksen mukaan jotkut älypuhelimien käyttäjät olivat niin tottuneita arjessaan tiedonhakuun, että he kokivat kykenemättömyyttä tehdä päätöksiä ilman tiedonhakua. He myös uskoivat, että tiedonhaku matkalla parantaisi matkakokemusta. Lisäksi se vähensi etukäteissuunnittelun tarvetta ja lisäsi joustavuutta. ⁴⁴⁶

Kieltäytyjillä tiedonhaku matkan aikana on yleistä käyttöä vähäisempää, mutta karttapalvelun käyttö lähes yhtä yleistä kuin muutoin (ks. kuvio 9). Somettajat, suvaitsevat ja rajoittajat käyttävän älypuhelinlaa tiedonhakuun ja karttapalvelua matkalla ja yleensä useammin kuin kieltäytyjät, joista hieman reilu puolet vastaajista käyttää älypuhelinlaa tiedonhakuun yleensä (14/25) ja karttapalvelua (12/25) taas käyttää yleensä vain alle puolet vastaajista. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan Suomen väestöstä 16–74-vuotiaista 59 % vastaajista on käyttänyt paikannus- tai reitityspalveluja matkapuhelimella. Internetiä matkapuhelimella käyttäneistä jopa 82 % oli käyttänyt paikannus- tai reitityspalveluja ⁴⁴⁷ Kieltäytyjistä seitsemän ei ylipäänsä omistanut älypuhelinlaa, jolloin on ymmärrettävää, että heistä niin moni ei käytä karttapalveluita älypuhelimella yleensääkään. Muissa vastaajaryhmissä kartta- ja reittipalvelujen käyttäminen noudattaa melko hyvin tilastokeskuksen tutkimustulosta ja 80 % tai yli 80 % vastaajista käyttää yleensä kartta- ja reittipalveluja.

Leppälän tutkimuksessa reppureissaajat käyttivät älypuhelinlaa jonkin verran matkan suunnitteluun matkalla, mutta yleensä matkaa suunniteltiin enemmän suusta suuhun kulkevan tiedon varassa matkan aikana. Reppureissaajat käyttivät älypuhelinlaa myös tiedonsaantiin lukemalla ja katsomalla uutisia. ⁴⁴⁸ Sitä, millaista tiedon etsintää matkan aikana tehtiin, ei ollut eritelty tässä tutkimuksessa. Matkan suunnittelua tarkasteltaessa luonnossa ei välttämättä tule muita matkailijoita vastaan, jolloin vastaavanlainen informaation

⁴⁴⁴ 9SoN41

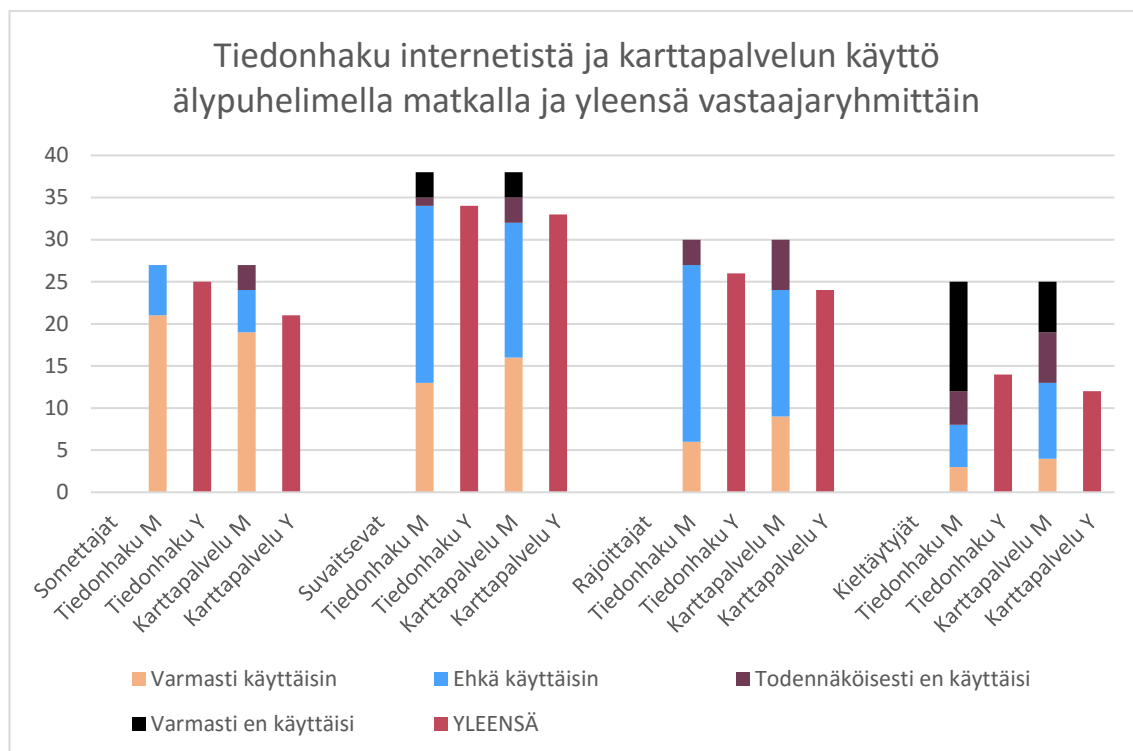
⁴⁴⁵ 25SoN35

⁴⁴⁶ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 9.

⁴⁴⁷ Tilastokeskus 2015b, 13–14.

⁴⁴⁸ Leppälä 2014, 40-57.

vaihto ei ole mahdollista ja puhelinta tarvitaan esimerkiksi sijainnin määrittämiseksi. Wangin, Xiangin & Fesenmaierin mukaan tiedonhaku puhelimella matkan aikana toi lisäarvoa matkalle ja aiemmin mainitun joustavuuden ja etukäteissuunnittelu mahdollisuuden lisäksi matkailijat tunsivat muun muassa itsensä varmemmiksi matkalla⁴⁴⁹. Mahdollisesti hitaat luontomatkoilijatkin myös kokevat älypuhelimien käytön tiedonhakuun tuovan lisäarvoa matkalle, koska niin moni käyttäisi älypuhelimia siihen.

Kuvio 9. Tiedonhaku internetistä ja karttapalvelun käyttö älypuhelimella matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Kuten alla olevasta kuviosta 10 on nähtävissä NFC:n⁴⁵⁰ tai QR-koodien⁴⁵¹ käyttö hitaalla luontomatalla ei olisi kovin yleistä. Tähän voi osaltaan vaikuttaa, se että suurin osa vastaajista lähtisi omatoimimatalle, jolloin ei ole välttämättä mahdollisuutta edes käyttää näitä. Suomessa ei ole vielä kovin yleisesti tietoa QR-koodien takana luonnossa. NFC:tä yleensä käyttää vain yksi somettajista ja eri vastaajaryhmistä matkalla sitä olisivat valmiit käyttämään vain muutamat yksittäiset henkilöt (ks. kuvio 10). Somettajat käyttäisivät

⁴⁴⁹ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 9.

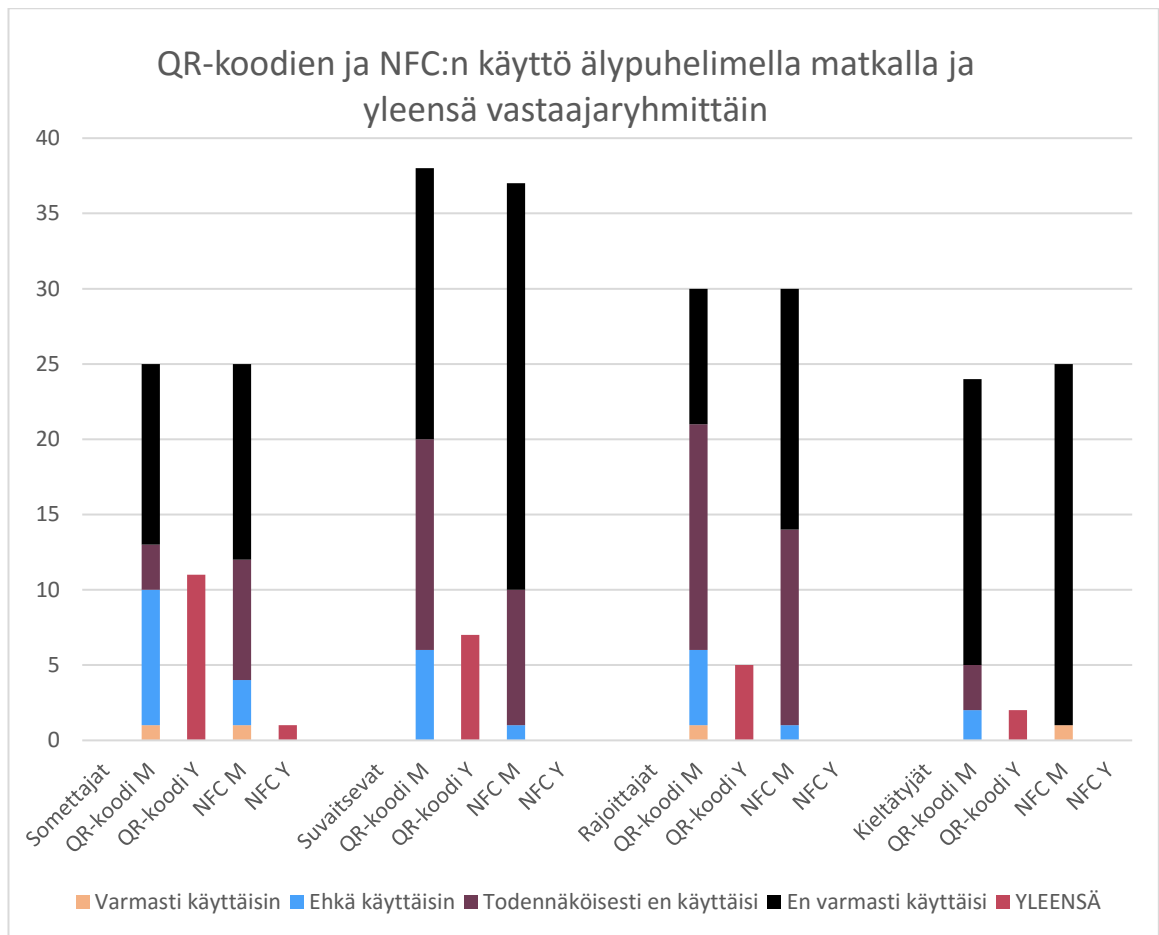
⁴⁵⁰ NFC-tunnistus on etätunnistusta käytävä tekniikka, jonka avulla mobiililaitte voi viestiä jonkin toisen laitteen kanssa lähietäisyydeltä langattomasti. NFC:tä käytetään esimerkiksi lähimaksamiseen. (Sanasto-keskus TSK 2015, 17.)

⁴⁵¹ QR-koodilla halutaan yleensä välittää internetosoitteen linkki mobiililaitteeseen. QR-koodien lukemiseen tarvitaan älypuhelimien kameran lisäksi puhelimeen erikseen asennettava sovellus. (Qr-koodit.fi 2015: *Tietoa QR-koodista.*)

näitä palveluita hitaalla luontomatalla eniten. Wangin ja kumppanien tutkimuksessa vastaajat käyttivät arjessaan älypuhelinta palvelujen varaamiseen sekä maksamiseen, jolloin he kokivat älypuhelimen käytön esimerkiksi hotellin varaamiseen ja maksamiseen luonnollisena myös matkalla. Älypuhelimen käyttö johonkin arjessa antaa varmuutta käyttää sitä vastaavanlaisten palvelujen käyttöön myös matkalla.⁴⁵² Hitailla luontomatkailijoilla ei ollut ennestään tällaisten palvelujen käytöstä kokemusta, joten niiden käyttö jäisi vähäiseksi myös matkalla. QR-koodeja käyttäisi myös suurin piirtein sama määrä vastaajia hitaalla luontomatalla ja yleensä.

Avoimissa vastauksissa ei kommentoitu ollenkaan NFC:tä tai QR-koodien käyttöä, joten vastauksista jää epäselväksi se, miten vastaajat kokisivat näiden käytön hitaalla luontomatalla. Monivalintakysymystenvastauksista on nähtävissä, että näiden käyttö ei olisi kovin yleistä, mutta on epäselvää johtuuko se siitä, ettei näiden käyttöön ole tarvetta tai mahdollisuutta vai siitä etteivät käyttäjät halua käyttää älypuhelinta QR-koodien lukemiseen tai maksamiseen käyttäen NFC:tä.

⁴⁵² Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 9.

Kuvio 10. QR-koodien ja NFC:n käyttö älypuhelimella matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

3.4 Älypuhelin yhteydenpitovälineenä

Tässä osiossa on tarkasteltu älypuhelimien käyttöä yhteydenpitovälineenä. Tarkasteluun on otettu sähköpostien vastaanottaminen ja lähettäminen, soittaminen sekä viestien (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.) lähettäminen perheen ja ystävien kesken. Tilastokeskuksen mukaan pikaviestipalvelut kuten WhatsApp ovat korvanneet varsinkin nuorilla paljon tekstiviestien lähettämistä ⁴⁵³ ja ne onkin luettu tässä tutkimuksessa samaan kategoriaan tekstiviestien kanssa. Myös sosiaalisen median kautta voi lähettää viestejä esimerkiksi Facebook-messengerillä. Osa vastaajista on voinut ajatella sen kuuluvan myös samaan kategoriaan WhatsAppin kanssa, koska messengeristä on asennettavissa myös oma sovelluksensa älypuhelimeen. Sosiaalisen median käyttö voi olla myös vuorovaikutteista yhteydenpitoa, mutta sitä on käsitelty omana osiona ja kyselylomakkeessa ei myöskään

⁴⁵³ Tilastokeskus 2014, 18.

kysytty erikseen esimerkiksi, että kuinka paljon kommentoisit matkalla muiden statuspäivityksiä, joten tässä tutkimuksessa ei ole niinkään huomioitu sosiaalista mediaa tästä näkökulmasta.

Leppälän tutkimuksessa älypuhelin oli reppureissaajille tärkeä yhteydenpitoväline. Yhteyttä pidettiin sosiaalisen median ja WhatsAppin kautta. Tärkeimpiä ominaisuuksia matkan aikana olivat sosiaalinen media ja rajaton viestien lähettämismahdollisuus. Yhteyttä pidettiin lähes aina kun langaton internetyhteys oli saatavilla. Leppälä katsoi älypuhelimien yhteydenpito-ominaisuuksien korvanneen myös perinteisemmän yhteydenpidon sähköpostitse internetkahviloista. Leppälän tutkimuksessa osa vastaajista tunsivat myös pakonomaista tarvetta tarkistaa, kuka oli kommentoinut ladattuja kuvia tai mistä ryhmäkeskusteluissa puhuttiin.⁴⁵⁴ Whiten ja Whiten tutkimuksessa myös ilmeni, että suurimmalle osalle oli erittäin tärkeää fyysisestä etäisyydestä huolimatta pitää yllä sosiaalisesti ja emotionaalisesti suhteitaan kotona ja osallistua niissä tapahtuviin merkittäviin hetkiin myös matkoillaan. Yhteyttä koettiin kun kotoa saatiin viestejä ja kotijoukot kertoivat kotona tapahtuvista merkittävistä tapahtumista. Samalla myös omia kokemuksia haluttiin jakaa ja saada näin ollen virtuaalisia matkakumppaneita. Vain muutamalle vastaajalle matka tarkoitti selkeää katkoa yhteydenpidossa perheeseen ja ystäviin. Yhteydenpitoa motivoi läheisyyden tunne.⁴⁵⁵

Wangin ja kumppanien mukaan älypuhelimien myötä on totuttu korkeampaan yhteydenpitoon perheen, ystävien ja jopa työpaikan kanssa, joten matkailijat tunsivat matkankin aikana sosiaalista velvollisuutta pitää yhteyttä yhtä tiheään. Matkan aikana osa matkustajista kehitti uusia rutiineja, jotka sopivat matkan rytmiin siitä, kuinka usein he tarkistivat viestit tai laittoivat kuvia muille nähtäväksi. Wangin ja kumppanien tutkimuksessa yksi vastaajista kertoi tarkistavansa sähköpostit matkallakin jopa 14–20 minuutin välein ja toinen 30 minuutin välein.⁴⁵⁶

Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 61 % 16–75-vuotiaasta väestöstä oli lukenut sähköposteja matkapuhelimella ja internetiä matkapuhelimella käyttäneestä väestöstä taas 85 % vuonna 2015⁴⁵⁷. Somettajista ja suvaitsevista suurin osa käyttää älypuhelinia sähköpostien lukemiseen ja lähettämiseen yleensä (ks. kuvio 11). Somettajat käyttäisivät tähän älypuhelinia myös matkalla jossain määrin, kun taas suvaitsevista yli puolet ei käyttäisi

⁴⁵⁴ Leppälä 2008, 2, 40–44.

⁴⁵⁵ White & White 2007, 95, 100.

⁴⁵⁶ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 8.

⁴⁵⁷ Tilastokeskus 2015b, 13–14.

älypuhelinta tähän matkalla. Rajoittajista ja kieltäytyjistä noin puolet käyttää älypuhelinta sähköpostien lukemiseen ja niihin vastaamiseen yleensä. Hitaalla luontomatalla älypuhelin käyttö tähän tarkoitukseen oli rajoittajista ja kieltäytyjistä suurimmalla osalla melko epätodennäköistä. Rajoittajista muutamat saattaisivat ehkä käyttää älypuhelinta hitaalla luontomatalla myös tähän.

Mielenkiintoista on, että kaikki vastaajat eivät käytä älypuhelinta soittamiseen yleensä (ks. kuvio 11), mikä on kumminkin puhelimen alkuperäinen käyttötapa. Kieltäytyjillä tässä näkyy toki se, että vastaajista seitsemän ei omista älypuhelinta. Suvaitsevien ja kieltäytyjien vastaajaryhmissä useampi käyttää älypuhelinta viestien lähettämiseen kuin soittamiseen. Viestien lähettäminen on jossain määrin voinutkin korvata soittamista. Tilastokeskuksen tutkimuksessa koko 16–89-vuotiaasta väestöstä kolmannes oli käyttänyt pikaviestipalveluita. Erityisesti nuoret ja nuoret aikuiset ovat ottaneet pikaviestipalvelut käyttöönsä, koska 16–24-vuotiaista vastaajista 88 % oli käyttänyt pikaviestipalveluita vuonna 2014 ⁴⁵⁸.

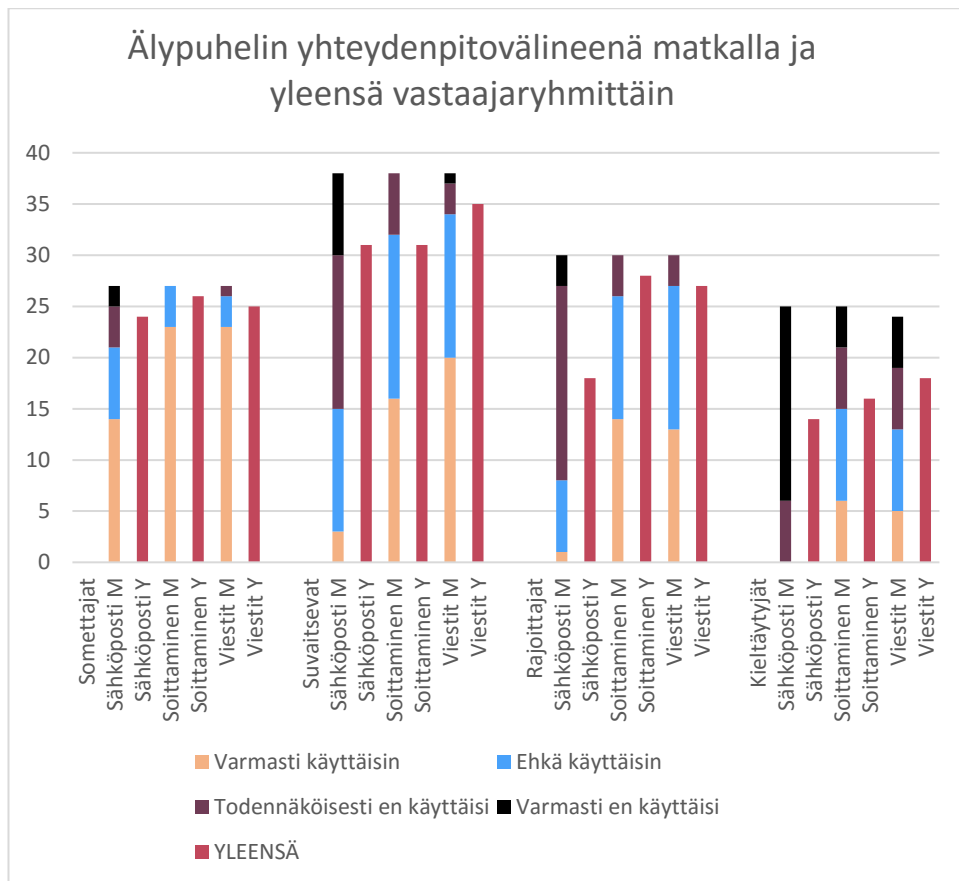
Kaikissa vastaajaryhmissä on henkilöitä, jotka käyttäisivät älypuhelinta soittamiseen ja viestien lähettämiseen myös matkan aikana (ks. kuvio 11). Somettajista lähes kaikki todennäköisesti käyttäisi puhelinta tähän hitaalla luontomatalla. Kieltäytyjissä osa vastaajista ei varmasti tai todennäköisesti käyttäisi älypuhelinta soittamiseen tai viestien lähettämiseen matkan aikana. Näyttää siltä, että myös hitaat luontomatkaileijat saattavat kokea Leppälän sekä White ja Whiten tutkimusten mukaisesti tarvetta olla yhteydessä läheisiinsä ja ystäviinsä matkan aikana ⁴⁵⁹, koska niin moni kuitenkin käyttäisi puhelinta yhteydenpitoon. Wangin ja kumppanien tutkimuksen mukaan sen lisäksi että matkailijat tunsivat yhteyttä perheeseensä ja ystäviinsä matkalla pitämällä heihin yhteyttä, heistä tuntui myös turvallisemmalta ⁴⁶⁰. Ehkä myös turvallisuuden tunteen vuoksi niin moni kertoi käyttävänsä älypuhelinta kommunikointivälineenä myös hitaista luontomatkaileijoista. Sen avulla voidaan ottaa yhteyttä kotiin hätätilanteissa tai toisaalta matkailijat kuulevat heti, jos kotona on tapahtunut jotain. Eräs suvaitsevista onkin todennut, että ”(...) on silti yhteyden toimiessa mukava viestitellä/soitella kotiväelle olevansa kunnossa.” ⁴⁶¹. Vain muutamat kieltäytyjistä katkaisisivat yhteydenpidon tai he eivät käyttäisi älypuhelinta yhteydenpitoon, koska heillä ei ole sellaista.

⁴⁵⁸ Tilastokeskus 2014, 18.

⁴⁵⁹ Leppälä 2014, 40, White & White 2007, 100.

⁴⁶⁰ Wang, Xiang & Fesenmaier 2014, 9.

⁴⁶¹ 14SuM58

Kuvio 11. Älypuhelin yhteydenpitovälineenä matkalla ja yleensä vastaajaryhmittäin.

Avoimissa vastauksissa viestien lähettämistä on kuvattu melko neutraalisti, vaikka esimerkiksi liiallista ”näpyttelyä” onkin toivottu vältettävän⁴⁶². Negatiivisessa merkityksessä oli kommentoitu avoimissa vastauksissa pitkiä kova-äänisiä puheluita⁴⁶³, jatkuvaa puhelimeen puhumista⁴⁶⁴ tai jopa suoranaista ”kailottamista”⁴⁶⁵. Vastaajista löytyy myös kuitenkin niitä, jotka ovat maininneet puhelimeen puhumisen matkalla neutraalissa merkityksessä (5/120). Osa vastaajista toivoo tosin tällöinkin, että puhelimella hoidetaan vain välttämättömät puhelut⁴⁶⁶:

”(...)Jos joku soittaa ja on tärkeää asiaa, voi vastata puhelimeen/viestiin(...)”⁴⁶⁷

Aiemmin tässä raportissa on esitelty Ampujan tutkimustuloksia, joiden mukaan puhelimen äänimaailma voi nimenomaan häiritä, koska Suomessa luontoon liitetään hiljaisuus

⁴⁶² 6SuN38

⁴⁶³ 5SoN28, 24SuN31

⁴⁶⁴ 7SoN40, 24SuN31

⁴⁶⁵ 8SoN58

⁴⁶⁶ 14RaN26, 9RaN42

⁴⁶⁷ 14RaN26

⁴⁶⁸. Myös Kopomaa on kuvannut, sitä miten Japanissa puhelimen käytölle on asetettu rajoituksia ja puhelimeen kuiskaillaan metrossa, koska siellä on pyydetty vähentämään puhelimen käyttöä. Kopomaan mukaan kännykkäkieltoalueet ovat kollektiivisia jarruja liialle vauhdille. ⁴⁶⁹ Kun älypuhelinta käytetään yhteydenpitovälineenä, syntyy varsinkin puhumisesta ääntä, joka voidaan nähdä negatiivisena, varsinkin jos matkailijat ovat ventovieraita ⁴⁷⁰.

⁴⁶⁸ Ampuja 2014, 260–273.

⁴⁶⁹ Kopomaa 2008, 90.

⁴⁷⁰ Suominen 2008, 173–174.

4. LOPUKSI

4.1 Loppupäätelmät

Tutkimuksessa vastaajat jaettiin neljään ryhmään suodattamalla vastaukset monivalintakysymyksen ”Mihin käyttäisit älypuhelinta hitaalla luontomatalla” kohdan ”Sosiaalisen median selaamiseen”-vastausten kautta. Näin saatiin neljä ryhmää: somettajat (27/135), suvaitsevat (38/135), rajoittajat (30/135) ja kieltäytyjät (25/135). Tarkastelusta jäi pois 15 vastausta. Vastaajaryhmien suhtautuminen älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatoilla vaihtelee. On ihmisiä, jotka suhtautuvat älypuhelimien käyttöön myös tämän tyyppisillä matkoilla positiivisesti tai neutraalisti eivätkä he sinällään koe, että puhelimen käyttö tekee matkasta välttämättä sen hektisemmän tai, että sen käyttö olisi jotenkin ristiriidassa hitaan luontomatkailun ideologian kanssa. Mutta on myös toinen ääripää, joka ei haluaisi käyttää puhelinta matkalla eivätkä he halua muidenkaan käyttävän sitä. He kokevat, että älypuhelin haittaa fyysistä ja psyykkistä läsnäoloa matkalla, heikentää ”hetkeen” keskittymistä sekä rentoutumista, haittaa ympäristön havainnointia ja tuo levottomuutta sekä vaikeuttaa arjesta irtautumista.

Somettajat käyttäisivät itse älypuhelinta vähemmän matkalla kuin yleensä. Muiden älypuhelimien käyttö ei häiritsisi heitä laisinkaan tai kohtuullinen käyttö ei häiritsisi. Suvaitsevien oma älypuhelimien käyttö vähenisi ja olisin joidenkin vastaajien osalta mahdollisimman vähäistä. Suvaitsevat joko hyväksyisivät muiden älypuhelimien käytön ilman ehtoja tai jos se olisi kohtuullista. Rajoittajat vähentäisivät oman käyttönsä vain tarpeelliseksi kokemaansa toimintaan ja he haluaisivat, etteivät muutkaan matkailijat käyttäisi älypuhelinta muutoin kuin tarpeen vaatiessa. Muiden liiallinen älypuhelimien käyttö häiritsisi rajoittajia. Kieltäytyjistä osa kieltäytyisi älypuhelimien käytöstä kokonaan matkalla tai he käyttäisivät sitä vain tarpeen vaatiessa matkan kannalta oleelliseen toimintaan tai hätätilanteissa. Muiden älypuhelimien käyttö ärsyttäisi heitä. Vain muutamat vastaajat eivät nähneet ollenkaan ristiriitaa älypuhelimien käytössä hitailla luontomatoilla. Negatiivinen suhtautuminen älypuhelimien käyttöön matkalla näkyi selkeiden ilmausten lisäksi vastaajien käyttämissä sanavalinnoissa – älypuhelimien käytöstä puhuttiin esimerkiksi näppäilyinä ja räpeltämisenä. Tosin suhtautumisessa käyttöön on eroja sen mukaan, mihin älypuhelinta hitaalla luontomatalla käytettäisiin.

Vain muutamat vastaajat liittivät älypuhelimien hitaaseen luontomatkkaan, kun aiheeseen ei ollut vielä johdateltu, mutta puhelinta kuitenkin käytettiin useissa yhteyksissä kun aiheeseen syvennyttiin tarkemmin. Somettajat käyttivät todennäköisemmin ja enemmän älypuhelimia matkalla kaikissa yhteyksissä, kun taas kieltäytyjät käyttivät älypuhelimia kaikista vähiten. Älypuhelimien käyttötavat arjessa, vaikuttavat myös siihen, miten älypuhelimia käytetään matkalla. Kieltäytyjistä kaikki eivät edes omistaneet älypuhelimia, kun somettajista osalla oli jopa kaksi älypuhelimia käytössä. Vaikka älypuhelimien käyttö yleisesti ottaen väheni matkalla, tarkasteltaessa erikseen erilaisia käyttötapoja esimerkiksi valokuvaaminen lisääntyi somettajilla ja suvaitsevilla matkan aikana. Hitaiden luontomatkailijoiden älypuhelimien käyttö erosi myös reppureissaajien älypuhelimien käytöstä matkalla, jolloin tutkimuksessa esiin tulleet piirteet ovat ominaisia hitaassa luontomatkailussa, mutta eivät yleisesti ottaen matkailussa. Toisaalta vertailtavaksi ei löytynyt tutkimusta, jossa olisi tutkittu luontomatkailijoiden älypuhelimien käyttötottumuksia. Jonka vuoksi ei voida tyhjentävästi todeta ovatko havaitut käyttötavat nimenomaan hitaaseen luontomatkailuun vai ylipäänsä luontomatkailuun liittyviä. Vaikka käyttötavat voivat olla erilaisia erityyppisillä matkoilla, yleisesti ottaen älypuhelimien käyttö matkoilla vähenee tai matkailijat ainakin pyrkivät vähentämään sitä arkeen verrattuna.

Sosiaalisen median käyttö hitailla luontomatoilla jakoi kaikista eniten mielipiteitä. Somettajat selaisivat sosiaalista mediaa, julkaisivat kuvia ja tekivät statuspäivityksiä matkalla. Suvaitsevat saattaisivat käyttää sosiaalista mediaa, rajoittajat todennäköisesti eivät käyttäisi ja kieltäytyjät eivät varmasti käyttäisi sosiaalista mediaa hitailla luontomatoillaan. Somettajat käyttävät sosiaalista mediaa yleensäkin arjessa enemmän kuin muut vastaajaryhmät. Kieltäytyjät taas vähiten, jolloin heidän älypuhelimien käyttönsä matkalla ei välttämättä edes muutu paljon, jos käyttö on muutoinkin vähäistä. Videoiden jakaminen oli kaikissa ryhmissä vähäisempää kuin muu sosiaalisen median käyttö. Kuvia jaettaisiin todennäköisemmin kuin tehtäisiin statuspäivityksiä. Somettajista ja suvaitsevista useampi saattaisi tehdä statuspäivitysten tai jakaa kuvia matkalla kuin yleensä. Tällöin hidas luontomato itseasiassa lisääisi sosiaalisen median käyttöä. Kuvien jakamiseen ja statuksen päivitykseen suhtauduttiin myönteisemmin kuin sosiaalisen median selaamiseen matkan aikana. Suurin osa kommentoi sosiaalisen median käyttöä neutraalisti, mutta vastauksissa esiintyi myös muutamia negatiivisia kommentteja ”somessa roikkumisesta” tai ”some riippuvuudesta”. Suurin osa vastaajista ei käyttäisi älypuhelimia pelaamiseen tai audiovisuaalisten sisältöjen katselamiseen matkalla. Vastaajat eivät pelanneet normaalisti, mutta audiovisuaalisten sisältöjen katselu väheni verrattuna yleiseen käyttöön.

Älypuhelimien käyttäminen välineenä hitaalla luontomatalla oli hyväksytympää kuin muu käyttö. Älypuhelimia saa käyttää matkalla valokuvaamisen, tiedonhakuun tai suunnistamiseen. Avoimissa vastauksissa useat vastaajat olivat myös tuoneet esiin, että älypuhelin on tänä päivänä tärkeä turvaväline ja sen vuoksi sitä ei uskalleta aina edes sulkea matkan ajaksi. Muutamat vastaajat olivat tuoneet esiin myös akun kestävyys ja huonot kentät. Akun huonon kestävyys vuoksi älypuhelimia ei aina voitu käyttää niin paljon kuin olisi haluttu tai sen vuoksi turvauduttiin vanhoihin iskunkestäviin ”peruspuheliimiin”. Tästä syystä puhelinta jouduttiin myös välillä pitämään suljettuna matkan aikana.

Somettajien ja suvaitsevien osalta valokuvaus lisääntyisi matkan aikana ja vaikka rajoittajat ja kieltäytyjät eivät juurikaan jakaisi ottamiaan kuvia sosiaalisessa mediassa matkan aikana, osa heistä käyttäisi silti älypuhelimia valokuvaamiseen. Videoiden kuvaus oli huomattavasti vähäisempää kaikissa ryhmissä kuin valokuvaaminen. Valokuvaus esiintyi kaikista yleisimpänä toimintona, johon puhelinta käytettäisiin, kun tarkastellaan avoimia vastauksia. Älypuhelin tuntuu korvaavan monella vastaajalla perinteisen kameran matkalla. Somettajat, suvaitsevat ja rajoittajat käyttävät älypuhelimien karttapalvelua ja älypuhelimia tiedonhakuun yleensä sekä käyttäisivät sitä myös näihin toimintoihin hitaalla luontomatalla. Kieltäytyjistä noin puolet vastaajista ei käytä kumpaakaan yleensä ja vain muutamat käyttäisivät näitä toimintoja matkalla. NFC:n ja QR-koodien käyttäminen matkalla ja yleensä oli kaikissa ryhmissä melko vähäistä. Somettajat käyttäisivät niitä matkalla todennäköisimmin ja kieltäytyjät epätodennäköisimmin, jos niitä olisi käytettävissä.

Somettajat lukisivat ja mahdollisesti lähettäisivät sähköpostiviestejä matkalla todennäköisemmin kuin muut ryhmät. Kieltäytyjät suhtautuivat tähänkin kaikista kielteisimmin. Puhelinta käytettäisiin soittamiseen ja viestien lähettämiseen hitaan luontomatkan aikana kaikissa ryhmissä. Vain kieltäytyjistä muutamat vastaajat ovat ilmoittaneet, että todennäköisesti eivät käyttäisi älypuhelimia tähän hitaan luontomatkan aikana. Kun tarkastellaan avoimia vastauksia puhelimeen puhumiseen liittyen, ilmenee muutamia negatiivisia kommentteja. Varsinkin liian pitkäkestoinen, kovääninen puhuminen koettaisiin häiritseväksi ja puhelimeen puhumista on nimitetty jopa ”kailottamiseksi”. Muutoinkin avoimissa vastauksissa on kiinnitetty huomiota puhelimen äänimaailmaan. Osa vastaajista pitäisi puhelimen äänettömällä tai kommentoi nimenomaan, että muiden puhelimen käyttö ei saisi olla äänekkästä. Tämä onkin luonnollista, jos huomioidaan Outi Ampujan tutkimukset joiden mukaan luontoon lähdetään nimenomaan rauhoittumaan ja pakoon kau-

punkkien melua. Luonnon äänten ei nähdä rikkovan hiljaisuutta, mutta älypuhelimien äänekäs käyttö tekee sen. Älypuhelimien käyttö on myös suotavampaa toisina hetkinä kuin toisina. Esimerkiksi illalla tai tauoilla älypuhelimia voi käyttää.

Sen lisäksi, että somettajat esiintyvät ryhmänä joka käyttäisi kaikilla tavoin eniten älypuhelimia matkalla, ovat he myös ehkä muita ryhmiä paremmin omaksuneet puhelimen erilaisia käyttötapoja. Somettajat ovat nimittäin ainut ryhmä, jossa avoimissa vastauksissa kerrottiin, että älypuhelimia voitaisiin käyttää matkalla myös bitcoineilla maksamiseen ja tässä ryhmässä oli myös ainoa vastaaja, joka on joskus käyttänyt älypuhelimella NFC:tä. Somettajissa oli myös eniten vastaajia, joilla oli kaksi älypuhelimia käytössään. Kieltäytyjissä taas oli eniten vastaajia, joilla ei ollut ollenkaan älypuhelimia ja jotkut heistä kertoivat käyttävänsä vielä niin kutsuttua peruspuhelimia. Kieltäytyjissä voi näin ollen olla joitakin Suomisen kuvaamia digiänkyriä, jotka ovat todenneet vanhan teknologian hyväksi ja toimivaksi eivätkä he näe, mitä lisähyötyjä uuden teknologian käyttöönotto voisi heille tuoda. Negatiivinen suhtautuminen eri käyttötapoihin myös kuvastaa tätä. Monet myös käyttivät älypuhelimia ylipäänsä melko vähän ja käyttö oli myös vähäistä matkalla. Tällöin älypuhelimien käyttöä ei ehkä ole omaksuttu niin monipuolisesti ylipäänsä kuin somettajien ryhmässä.

Kaikissa vastaajaryhmissä oli vastaajia eri ikäluokista. Itseasiassa nuoret suhtautuivat jopa negatiivisemmin älypuhelimien käyttöön hitaalla luontomatalla kuin vanhemmat vastaajat. Nuoremmista ikäryhmistä vastaajia oli enemmän kieltäytyjissä ja rajoittajissa kuin somettajissa ja suvaitsevissa. Vaikka tilastokeskuksen tutkimusten mukaan nuoret käyttäjät omaksuvat erilaisia käyttötapoja nopeammin ja käyttävät teknologiaa monipuolisemmin kuin vanhemmat ikäryhmät, se ei näy tässä tutkimuksessa suoraviivaisesti ainakaan positiivisempaa suhtautumisena. Tähän voi osaltaan vaikuttaa se, että kyselyn jakokanavana käytettiin Facebook-palvelua, jolloin tavoitettiin vain sellaisia henkilöitä myös vanhemmista ikäryhmistä, jotka käyttävät sosiaalista mediaa muutoinkin.

Hitaan luontomatkailemisen määritelmässä kuvataan hidasta luontomatkaa mahdollisuutena päästä eroon jokapäiväisestä tehokkuudesta ja nopeudesta sekä kiireen tunnusta, jota ”nopeiden teknologioiden” käyttö osaltaan saa aikaan. Täten voitaisiin pohtia ovatko ne vastaajat, jotka hyväksyvät älypuhelimien käytön matkalla, oikeita hitaan luontomatkailemisen aatteen kannattajia? Ilmiö on kuitenkin verrattain uusi eikä ole mahdollista määritellä tyhjentävästi kuka on hidas luontomatkaileja ja kuka ei ole. Hitaan luontomatkailemisen ideologiaa voi noudattaa matkailussa myös eriasteisena ja monestikin eri toimintatavoista jokainen valitsee itselleen sopivimmat. Ihmiset myös kokevat erilailta sen, mitkä kriteerit

rajaavat määritelmää ja millainen on ”hidas luontomatkailija”. Kaikki tähän kyselyyn vastaajat ovat päättäneet kyselyyn vastatessaan, että he ovat kiinnostuneet kyselyn ingressissä määritellyn kaltaisista hitaista luontomatoista. Monet heistä kuitenkin ottaisivat älypuhelimien mukaan ja käyttäisivät sitä hitaalla luontomatkallaan, vaikka se auktoriteettien, mielipidejohtajien ja käsitteen määrittelijöiden mukaan ei kuuluisikaan hitaaseen luontomatkailuun.

Vastaajat joko eivät koe, että älypuhelin on ristiriidassa ideologian kanssa tai sitten älypuhelimesta on tullut niin välttämätön väline, ettei sitä voi jättää kotiin. Hidas luontomatkka kuitenkin muuttaa älypuhelimien käyttöä. Riippuu henkilöstä kuinka paljon älypuhelimien käyttö muuttuu ja miten. Joillain hidas luontomatkka voi jopa lisätä älypuhelimien käyttöä valokuvaamisen ja sosiaalisen median päivittämisen osalta, vaikka yleisesti ottaen älypuhelimien käyttö vähenee. Älypuhelimien käyttäminen matkalla tiedonhakuun, valokuvaamiseen ja suunnistamiseen on sosiaalisesti hyväksytympää kuin sen käyttäminen esimerkiksi pelien pelaamiseen, audiovisuaalisten materiaalien katsomiseen tai sosiaalisen median selaamiseen. Älypuhelimien käyttö tulisi myös rajoittaa tiettyihin hetkiin ja se ei saa olla äänestä.

4.2 Tutkimusprosessin arviointi

Tutkimuksen arviointiin kuuluu myös tutkimuksen luotettavuuden (reliaabelius) ja pätevyden (validius) arviointi. Pätevyden arvioinnilla tarkoitetaan sen arviointia oikeuttaako käytetty aineisto, tutkimusmenetelmät ja saadut tulokset esitetyt väitteet. Tutkijan tulee myös arvioida, että onko tutkimuksessa onnistuttu tutkimaan juuri sitä, mitä on tarkoitus tutkia. Reliabiliteetilla taas tarkoitetaan tutkimustulosten luotettavuutta: kyetäänkö tulokset toistamaan? Toistaminen voi tapahtua joko tutkimuskertojen välillä tai arvioitsijoiden välillä.⁴⁷¹ Eskolan ja Suorannan mukaan reliabiliteettia voidaan myös parantaa indikaattoreiden vaihtamisella eli yhdenmukaisuuden osoittamisella eri tavoin⁴⁷².

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan reliaabelius ja validius kytketään yleensä kvantitatiiviseen tutkimukseen ja ne ovat saaneet erilaisia tulkintoja kvalitatiivisen tutkimuksen piirissä, jossa niiden käyttöä on pyritty välttämään. Vaikkei termejä haluaisi käyttää, tulee tutkijan silti pyrkiä jollain tavoin arvioimaan kvalitatiivisen tutkimuksen luotet-

⁴⁷¹ Suominen 2015, 53–54.

⁴⁷² Eskola & Suominen 1998, 214.

tavuutta ja pätevyyttä. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan laadullisissa tutkimuksissa tutkijat pohtivatkin, miten he kertoisivat lukijoilleen tarkasti, mitä he ovat tutkimuksessaan tehneet ja miten he ovat päätyneet saatuihin tuloksiin. Validius merkitsee tällöin kuvauksen ja siihen liitettyjen tulkintojen yhteensopivuutta eli onko selitys luotettava. Laadullisen aineiston analyysissä on myös keskeistä luokittelujen tekeminen. Luotettavuutta parantaa se, että luokittelun syntymisen alkujuuret ja perusteet on kuvattu selkeästi. Lisäksi olisi kerrottava millä perusteella tutkija esittää tulkintoja ja mihin hän päätelmänsä perustaa. Tämä voidaan tehdä liittämällä esimerkiksi raporttiin suoria lainauksia.⁴⁷³

Olen pyrkinyt kuvaamaan mahdollisimman tarkasti tutkimusprosessia ja toisaalta tapaa, jolla olen muodostanut vastaajaryhmät. Näin ollen tutkimus on toistettavissa. Ja toisaalta näin olen halunnut osoittaa, miten olen päätenyt esitettyihin tulkintoihin. Olen myös havainnollistanut väittämiä suorilla lainauksilla aineistosta, jotka osaltaan oikeuttavat tulokset. Myös muiden tutkijoiden havainnot aihepiiristä ovat tukeneet tutkimuksessa esitettyjä väitteitä. Alla on pohdittu vielä tutkimukseen liittyviä seikkoja, jotka osaltaan vaikuttavat tutkimuksen pätevyyteen ja luotettavuuteen.

Hidas luontomatkailu on uusi käsite, jolloin on tärkeää, että sen merkitys on selitetty informanteille. Kyselylomakkeen ingressissä tehtiinkin näin. Palauteosiossa yksi vastaajista oli kommentoinut, että hän toivoi ymmärtäneensä hitaan luontomatkailun merkityksen oikein ja toisen vastaajan mielestä määritelmän olisi pitänyt olla kristallinkirkas, jotta epäselvyyksiä ei olisi jäänyt. Näin tutkimuksen teon jälkeen voidaan tarkastella hitaan luontomatkailun käsitettä ja sitä olisi ehkä voinut selventää kuvaamalla, että päämäärän lisäksi itse matka on tärkeä ja kuvaamalla vieläkin monipuolisemmin hitauden ja uppoutumisen käsitteitä. Lisäksi olisi voinut mainita, että nimenomaan matkailijan oma kokemus matkan hitaudesta on käsitteessä keskeistä, koska tutkijat eivät ole voineet määritellä tyhjentävästi hitaan matkailun sisältöä. Kaiken kaikkiaan käsitteen moniselkoisuutta oli kommentoinut kuitenkin vain neljä vastaajaa. Kaikki vastaajat eivät myöskään lue ingressiä ennen kyselyyn vastaamista. Vaikka muutamat henkilöt olivatkin kommentoineet käsitteen määrittelyn riittämättömyyttä, näen kuitenkin, että suurin osa vastaajista oli ymmärtänyt hitaan luontomatkailun määritelmän. Mielestäni käsite oli myös määritelty tarpeeksi kattavasti ja perusteellisten valintojen kautta. Monet vastaajat myös puhuivat itse hitaan luontomatkailun ideologiasta ja hitaasta matkailusta, joka viittaisi siihen, että heillä

⁴⁷³ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 214–215.

on myös kyselyn ulkopuolista tietoa käsitteestä, koska kyselylomakkeessa ei käytetty missään vaiheessa näitä termejä.

Sen lisäksi, että arvioidaan sitä ovatko informantit ymmärtäneet tutkimuksen ytimessä olevan käsitteen. Voidaan myös arvioida sitä, kuinka hyvin tutkimus on saavuttanut tutkimuksen kohteeksi asetettua kohderyhmää. Miettisen ja Vehkalahtien mukaan itsevalikoituvasta näytteestä ei voida olla varmoja edustavatko vastaajat kiinnostuksen kohteena olevaa populaatiota ⁴⁷⁴. Hidasta elämää -sivuston seuraajat ovat kiinnostuneet hitaasta elämän tyylistä ja seuraavat siihen liittyvää keskustelua. Retkipaikka-sivustojen käyttäjät ovat taas pääasiassa kiinnostuneet retkeilystä ja osa heistä voi olla myös leppoistajia. Olin toivonut, että Hidasta elämää -sivustolta olisi saatu enemmän vastauksia, koska silloin vastaajille hidastaminen olisi ollut todennäköisesti myös tutumpi käsitteenä. Vertailemalla näiden kahden jakokanavan kautta saatuja vastaajia keskenään olisi voitu nähdä onko vastauksissa eroja. Koska vastausmäärät jäivät vähäisiksi Hidasta elämää -sivustolta, voidaan vain luottaa siihen, että vastaajat ovat lukeneet huolellisesti tutkimuksen ohjeistuksen. Sillä kyselylomaketta mainostaessa pyydettiin vastaajiksi vain hitaista luontomatkoihin kiinnostuneita ja kyselylomakkeen ingressissä määriteltiin hidas luontomatkailu, jos käsite ei ollut ennestään tuttu. Näiden perusteella vastaajat ovat identifioineet itsensä hitaiksi luontomatkailijoiksi ja vastanneet sitten kyselyyn. Vastauksissa oli myös piirteitä, jotka kytkevät vastaukset leppoistamiseen, hitaaseen matkailuun ja hitaaseen luontomatkailuun, joten mielestäni vastauksia voidaan tulkita hitaan luontomatkailun kontekstissa.

Tutkimukseni mukaan suhtautuminen älypuhelimien käyttöön hitailla luontomatkailuilla ei ole ikäsidonnaista vaan kaikissa ikäryhmissä on niin somettajia kuin kieltäytyjiä. Kuitenkin Facebook kyselyn jakelukanavana rajaa vastaajaryhmän vain sosiaalista mediaa muutoinkin käyttäviin, jolloin esimerkiksi vanhemmista ikäryhmistä jää kokonaan tavoittamatta se joukko, joka ei käytä aktiivisesti sosiaalista mediaa. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan vuonna 2014 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä vain 30 % on seurannut jotain yhteisöpalvelua viimeisen 3 kk aikana ⁴⁷⁵. Kyselyn jakelukanava voi olla yksi tekijä, miksi asennoituminen ja älypuhelimien käyttö matkoilla ei ole aineistoni mukaan ikäsidonnaista. Tutkimustulosta tulee tarkastella siten sillä varauksella, että jos tutkimus toteutettaisiin esimerkiksi postikyselynä, se voisi muuttaa tutkimustulosta.

⁴⁷⁴ Miettinen & Vehkalahti 2013, 88.

⁴⁷⁵ Tilastokeskus 2014, 1.

Kyselylomakkeessa on määritelty sosiaalinen media, QR-koodit, YouTube, NFC sekä WhatsApp, mutta tutkimuksen keskiössä oleva älypuhelin on jäänyt määrittelemättä. Näin ollen on ollut vastaajien oman tulkinnan varassa millainen puhelin luetaan älypuhelimeksi. Tilastokeskuksen tutkimuksissa älypuhelin on määritelty matkapuhelimeksi, jossa on vähintään 3G-internetyhteys, qwerty-kirjainnäppäimistö⁴⁷⁶ ja hyötysovellusten latausmahdollisuus⁴⁷⁷. Kyselylomakkeen onnistuneisuutta voidaan arvioida myös siltä osin, että oliko erilaisten älypuhelimien käyttö mahdollisuuksien kuvailu riittävää ja näin ollen vastausvaihtoehdot riittäviä. Olisiko audiovisuaalisten toimintojen yhteen kokoamisen sijaan pitänyt erottaa musiikin kuuntelu ja videoiden katselu? Olisiko pitänyt lisätä verkkolehtien lukeminen matkalla vastausvaihtoehdoksi? Nykyisellä tarkkuudella oli mielestäni kuitenkin mahdollista määritellä tarpeeksi tarkasti suhtautuminen älypuhelimien käyttöön toimintatavan mukaan viihdekeskuksena, laitteena tai yhteydenpitovälineenä, jolloin tarkempien toimintojen kuvaaminen ei olisi ollut välttämättä tarkoituksenmukaista. Lisäksi vastaajille on annettu mahdollisuus monivalintakysymysten lopussa kertoa, mihin muuhun kuin annettuihin vastausvaihtoehtoihin he käyttäisivät älypuhelinia. Jos monivalintakysymysten asettelussa oli puutteita, niitä pystyy täydentämään näiden vastausten kautta.

Tutkimuksen alkuvaiheessa tutkimusasetelma oli melko laaja, jolloin kyselylomakkeestakin tuli suhteellisen pitkä. Vastaajat ovat olleet kuitenkin kiinnostuneita aiheesta, koska niin moni on vastannut kyselyyn ja vastannut myös avoimiin kysymyksiin, huolimatta kyselylomakkeen pituudesta. Jos tutkija olisi jo tutkimuksen alkuvaiheessa rajannut tutkimusasetelman tiukemmin, olisi kyselylomakkeessa voitu keskittyä yhteen aihealueeseen monipuolisemmin. Toisaalta tulokset mahdollistavat nyt myös uusien tutkimusten tekemisen ilman uutta aineistonkeruuta. Tutkimuksen painopistealueiden rajaaminen ja tutkimuskysymysten tarkentaminen on kuitenkin ollut tutkimuksen onnistumisen kannalta oleellista myöhemmässä vaiheessa. Ilman tätä tulosten käsittely olisi voinut jäädä pintapuoliseksi. Vaikka tutkimuksen painopistealue ja tutkimuskysymykset ovat tarkentuneet tutkimusprosessin aikana, voidaan tutkimuksesta todeta, että siinä on pystytty vastaamaan esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Täten tutkimus täyttää mielestäni tutkimuksen pätevyden vaatimuksen siinä, että se tutkii sitä, mitä oli tarkoituskin tutkia.

⁴⁷⁶ Yleisintä kirjoituskonetyyppisten näppäimistöjen asettelua kutsutaan Qwerty-näppäimistöksi, koska sen ylimmän kirjainrivin kuusi ensimmäistä näppäintä muodostavat tämän kirjainyhdistelmän. (tieteen kuvalehti 2014: *Mistä näppäimistön kirjainten järjestys juontuu?*)

⁴⁷⁷ Tilastokeskus 2015b, 11.

Tutkimuksessa päädyin tarkastelemaan vastauksia tutkimuskysymyksiin useiden erilaisien metodologisten valintojen kautta. Älypuhelimien käyttöä matkalla on esimerkiksi tarkasteltu sekä ristiintaulukoimalla monivalintakysymysten vastauksia että sisällön erittelyn avulla avoimista vastauksista. Kysymys on tällöin menetelmätriangulaatiosta. Jaakko Suomisen mukaan menetelmätriangulaatiota voidaan käyttää, kun tavoitteena on moninäkökulmainen kartoittava tutkimus, jossa tutkija pyrkii kokonaisvaltaiseen tulkintaan tutkimuskohteesta kuten tässä. Suominen kutsuu tätä tapaa holistiseksi menettelyksi.⁴⁷⁸

Vaikka menetelmän käyttö voi Suomisen mukaan viitata myös siihen, että tutkija ei tunne tarpeeksi syvällisesti menetelmiä ja haluaa innoissaan kokeilla erilaisia⁴⁷⁹, mielestäni useiden menetelmien käyttö on kuitenkin tässä yhteydessä perusteltua. Pelkkä monivalintavastausten ristiintaulukointi ei kerro nyansseja, joita on erotettavissa kun vastauksia tarkastellaan myös sisällön erittelyn ja näytänäkökulman kautta. Menetelmätriangulaation avulla tutkimuksessa on pystytty tarkastelemaan samanaikaisesti sekä erilaisten toimintatapojen yleisyyttä vastaajajoukossa määrällisesti että vastauksiin liittyviä erilaisia käsityksiä ja niiden saamia merkityksiä syvällisemmin. Tutkimuksen metodologiset valinnat tukevat näin tutkimuksessa esitettyjen väitteiden pätevyyttä ja osaltaan myös luotettavuutta, kun samoihin johtopäätöksiin voidaan päätyä erilaisia metodeja käyttäen.

Tutkimustuloksia analysoidessani olen vertaillut vastauksia kysymyksiin ”Mihin yleensä käytät älypuhelinia? Valitse alla olevista vaihtoehdoista” sekä ”Mihin käyttäisit älypuhelinia hitaalla luontomatkalla? Valitse vastausvaihtoehdoista varmasti käyttäisin, ehkä käyttäisin, todennäköisesti en käyttäisi, varmasti en käyttäisi” toisiinsa. Näissä kysymyksissä kysymyksen asettelu on erilainen, jolloin ne eivät ole yksi yhteen vertailtavissa. Jos nyt laatisin kyselylomakkeen uusiksi, tekisin näiden kahden kysymyksen vastausvaihtoehdot samanlaisiksi, jolloin niitä voisi luotettavammin vertailla toisiinsa.

Mielestäni tutkimuksen pätevyys on kuitenkin yleisesti ottaen hyvä. Käytetty aineisto, tutkimusmenetelmät sekä saadut tulokset oikeuttavat esitetyt väitteet. Tutkimuksen osalta ja sen luotettavuuden osalta jäi eniten mietityttämään, se johtuiko ikäjakauman tasaisuus vastaajaryhmissä sattumasta tai kyselynjakokanavasta ja saataisiinko samanlaisia tuloksia, jos tutkimus toistettaisiin.

⁴⁷⁸ Suominen 2010.

⁴⁷⁹ Suominen 2010.

4.3 Tulevaisuuden tutkimus – jatkotutkimusaiheet

Tutkimus herätti useita kysymyksiä ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Jo kerätty aineisto itsessään mahdollistaisi jatkotutkimuksia. Tutkimuksesta rajattiin nyt pois älypuhelimien käyttö ennen matkaa ja matkan jälkeen, jolloin älypuhelimien käyttöä voitaisiin edelleen tarkastella haluttaessa koko matkan elinkaareissa. Tällöin voitaisiin tutkia sitä, vaikuttaako hidas luontomatka älypuhelimien käyttöön ennen matkaa tai matkan jälkeen ja miten. Kyselylomakkeessa on kysytty myös, mihin olet aiemmilla matkoillasi käyttänyt älypuhelinia ja monivalintakysymyksissä on kysytty: mihin käyttäisit sitä tulevilla matkoillasi. Haluttaessa voitaisiin tarkastella näiden vastausten eroa, jotta nähdään onko älypuhelimien käyttö tai käyttöaie muuttunut matkojen välillä.

Tässä tutkimuksessa keskityttiin myös tutkimaan älypuhelimien käyttöä hitailla luontomatkoilla. Yksi vastaajista on kommentoinut, että miksi tutkimuksessa ei tutkita tabletteja, koska ne ovat monesti käyttökelpoisempia esitettyihin käyttötapoihin. Halutessaan tutkimuksen voisi toistaa, siten että ottaisi painopisteeksi, jonkin toisen laitteen kuten tabletit tai älykellot. Tutkimuksessa myös ilmeni, että monet vastaajat käyttivät älypuhelinia valokuvaamiseen. Mielenkiintoista olisi myös tietää kuinka moni käyttää vielä kameraa vai kuuluvatko ne lähinnä ammattikuvaajien varustukseen? Ottavatko hitaat luontomatkailijat joitain muita laitteita mukaan matkoilleen ja jos ottavat niin mitä?

Tutkimus osoitti, että reppureissaajat ja hitaat luontomatkailijat suhtautuvat erilailla älypuhelimien käyttöön matkoillaan ja lisäksi matkoilla vallitsevat olosuhteet vaikuttivat erilailla älypuhelimien käyttöön. Olisi mielenkiintoista tutkia myös sitä, miten kulttuurimatkatkailijat tai rantalomista kiinnostuneet matkatkailijat kokisivat älypuhelimien käytön? Lisäksi tässä tutkittiin hitaita luontomatkailijoita, jolloin olisi mielenkiintoista myös tietää, miten luontomatkailijat kokisivat älypuhelimien käytön? Johtuivatko älypuhelimien käyttöön liittyvät asenteet ja käyttötavat itse asiassa luonnonympäristöstä matkakohteena vai hitaan matkailun kontekstista? Kumpi on tekijä vaikuttaa enemmän älypuhelimien käyttöön? Älypuhelimien käyttöä voitaisiin tutkia myös laajemmin leppoistamisen kontekstissa. Leppoistamisesta ylipäänsä olisi mielestäni myös hyvä tehdä enemmän tutkimusta Suomessa.

Tämän tutkimuksen osalta haluaisin toistaa tutkimuksen erilaisella aineistonkeruumenettelmällä laajemmalle vastaajajoukolle, jolloin voitaisiin mahdollisesti paremmin todentaa, onko suhtautuminen älypuhelimien käyttöön ikäsidonnaista vai ei. Samoin olisi mielenkiintoista vertailla vastauksia sukupuolen tai muiden demografisten tekijöiden mukaan

ja tarkastella vaikuttavatko ne vastaajan asenteisiin. Tässä tutkimuksessa tätä ei tehty, koska tutkimuksessa ei ollut tarpeeksi suuria ryhmiä esimerkiksi erikokoisista kunnista tai miesvastaajia tarpeeksi, jolloin eri vastaajaryhmien tarkastelu demografisten tekijöiden perusteella ei ollut mielekästä.

Tutkimuksessa älypuhelimesta puhuttaessa käytettiin välillä melko värikästä sanastoa. Olisi mielenkiintoista tutkia enemmän myös sitä, millaisia termejä älypuhelimien käyttöön liitetään ja missä yhteydessä erilaiset termit esiintyvät. Tässä olen tehnyt omia tulkintoja termien negatiivisuudesta ja positiivisuudesta, mutta voisiko älypuhelimia myös räplätä vaikkapa rakastavasti? Ovatko jotkut termit jo vakiintuneita yleiseen käyttöön tai onko älypuhelimien liittyvässä kielenkäytössä eroja alueellisesti?

LÄHTEET

Kaikki internet-osoitteet tarkistettu 19.8.2016.

Aineisto

Verkkokysely hitaista luontomatkoista. Webropol-ohjelmalla toteutettu verkkokysely. Vastaukset (135 kpl) tekijän hallussa.

Verkkosivut, blogit ja sähköpostiviestit

Bittiraha.fi 2016: *Mikä on Bitcoin?* <<https://bittiraha.fi/content/mik%C3%A4-bitcoin>>.

Geocache.fi 2016: *Mitä on geokätköily.* <<http://www.geocache.fi/>>.

Hidasta elämää Facebook-sivu 2015: <<https://www.facebook.com/hidastaelamaa/>>.

Kain, Patricia 1998: *How to Do a Close Reading?* Harvard College. <<http://writingcenter.fas.harvard.edu/pages/how-do-close-reading>>.

Kleemola, Anne 2004: *Teemamatkailusanasto.* Vaasan yliopisto. Viestintätieteiden laitos. <<http://lipas.uwasa.fi/termino/WasaTerm/teemamatkailu/index.html>>.

Koppa 2015: *Lähiluku.* Jyväskylän yliopisto. <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/lahiluku>>.

KvantiMOTV 2004: *Ristiintaulukointi.* Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi.html>>.

LUC Matkailu 2016: *Julkaisut.* Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. <<http://matkailu.luc.fi/Suomeksi/Tutkimus-ja-kehittaminen/Julkaisut>>.

Matkailu.org 2016: *Etusivu.* <<http://www.matkailu.org/>>.

Nieminen, Pekka, Wikström, Sanna 2015: *Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kanava.* <<http://hidastaelamaa.fi/etusivu/yhteystiedot/>>.

Nieminen, Pekka 2015: *Re: VS: Pro gradu-tutkielman verkkokyselyn julkaiseminen Hidasta elämää-sivustolla.* Sähköposti Heta Pekkariselle 15.11.2015. (tekijän hallussa).

Qr-koodit.fi 2016: *Tietoa QR-koodista.* <<http://www.qr-koodit.fi/qr-koodi>>.

Retkipaikka - luontoseikkailijoiden kohtaamispaikka Facebook-ryhmä 2015: <<https://www.facebook.com/groups/retkipaikka/>>.

Retkipaikka Facebook-sivu 2015: <<https://www.facebook.com/retkipaikka/?fref=ts>>.

Retkipaikan verkkosivu 2015: *Tehdään yhteistyötä!* <<http://retkipaikka.fi/vapaa/yhteistyö/>>.

Suominen, Jaakko 2010: *Triangulaatio digitaalisen kulttuurin lähestymistapana.* Koneen kokemus ja tietokoneen takapuoli -blogi. <<https://jaasuo.wordpress.com/2010/06/01/triangulaatio-digitaalisen-kulttuurin-lahestymistapana/>>.

Tilastokeskus 2015a: *Luokitukset.* <<http://www.stat.fi/meta/luokitukset/perhevaihe/001-1979/index.html>>.

Tilastokeskus 2016: *Suomalaisten matkailu, käsitteet ja määritelmät*. Suomen virallinen tilasto (SVT). <<http://www.stat.fi/til/smat/kas.html>>.

University of Highlands and Islands 2015a: *Dr. Peter Varley*, <<https://www.whc.uhi.ac.uk/research/about-us/dr-peter-varley>>.

University of Highlands and Islands 2015b: *Dr. Peter Varley*, <<https://www.uhi.ac.uk/en/media/find-an-expert/dr-peter-varley>>.

Urbaanisanakirja.com 2016: haku sanalla chillataan. <<https://www.urbaanisanakirja.com/>>.

Wahlman, Jani 2015: Vakaalla maalla -blogi. <<http://hidastaelamaa.fi/author/jani-wahlman/>>.

Muu kirjallinen aineisto

Emek, Mehmet 2014: Digital detox for the holidays: are we addicted? *International Conference on Tourism Transport & Technology ICTTT 2014*, 1-3. elokuuta 2014, United Kingdom.

Hall, Colin Michael 2007: The Possibilities of Slow Tourism: Can the Slow Movement Help Develop Sustainable Forms of Tourism Consumption? *Achieving Sustainable Tourism Conference*. 11.–14. syyskuuta, Helsingborg, Ruotsi.

Hodgkinson, Tom 2006: *Joutilaisuuden ylistys*. Englanninkielinen alkuteos: How to be Idle 2004. Suom. Risto K. Träff. Basam Books, Helsinki.

Honoré, Carl 2006: *Slow – Elä hitaammin!* Englanninkielinen alkuteos: In praise of Slow 2005. Suom. Outi Huovinen. Bazar, Helsinki.

Kopomaa, Timo 2008: *Leppoistamisen tekniikat*. Like Kustannus, Helsinki.

Latouche, Serge 2010: *Jäähvyäiset kasvulle*. Ranskankielinen alkuteos: Petit traité de la décroissance sereine 2007. Suom. Marja Ollila. Like Kustannus, Helsinki.

Noor, Farah Atiqah Mohamad, Nair, Vikneswaran, Mura, Paolo 2014: *Rail Travel: Conceptualizing a Study on Slow Tourism Approaches in Sustaining Rural Development*. SHS Web of Conferences 12.

Partanen, Minttu-Maaria 22.11.2011: *Downshiftaus saattaa vahvistaa perinteisiä sukupuolirooleja*. YLE Uutiset. <http://yle.fi/uutiset/downshiftaus_saattaa_vahvistaa_perinteisia_sukupuolirooleja/5456998>.

Saaranen-Kauppinen, Anita, Puusniekka, Anna 2006: *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>.

Sanastokeskus TSK 2015: *Mobiilisanasto – matkaviestinsanaston (TSK 29) täydennysosa*. Sanastokeskus TSK ry, Helsinki.

Suominen, Jaakko 2015: *Lomaketutkimus ja nettikyselyt tutkimusmenetelminä*. Asian-tuntija luennon kirjallinen materiaali ja muistiinpanot. (tekijän hallussa).

Tieteen Kuvalehti 2014: *Mistä näppäimistön kirjainten järjestys juontuu?* <<http://tieku.fi/teknologia/tietokoneet/mista-nappaimiston-kirjainten-jarjestys-juontuu>>.

Virkkunen, Veijo 2015: *SAINT: Slow Adventure in Northern Territories* - hankeidean esittely PDF. Metsähallitus, 2.7.2015. (tekijän hallussa).

Von Schönburg, Alexander 2007: *Tyylikkään köyhäilyn taito*. Saksankielinen alkuteos: Die Kunst des stilvollen. Verarments: Wie man ohne Geld reich wird 2005. Suom. Raija Nylander. Atena, Jyväskylä.

Tutkimuskirjallisuus

Ahvenjärvi, Mari 2015: ”Meille pelaaminen on semmoista mukavaa yhdessäoloa” 3–8-vuotiaiden lasten vanhempien osallistuminen ja suhtautuminen lapsen digitaaliseen pelaamiseen. Pro gradu-tutkielma. Turun yliopisto, kulttuurituotannon ja maiseman tutkimuksen koulutusohjelma, digitaalinen kulttuuri, Pori.

Alasuutari, Pertti 2011: *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. painos. Vastapaino, Tampere.

Alhonsalo, Pekka 2015: *Älypuhelin sovellukset matkailijan käytäntöjä muokkaavana ilmiönä*. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, johtamiskorkeakoulu, yrityksen taloustiede, markkinointi, Tampere.

Ampuja, Outi 2014: Luonnon rauha – Mitä se on ja mistä sitä löytyy? *Huutoja hiljaisuuteen*. Toim. Outi Ampuja, Miikka Peltomaa. Gaudeamus, Helsinki, 259–273.

Aittokoski, Virpi 2013: *Matkabloggaajien ja matkailuorganisaation välisen yhteistyön kehittäminen*. Matkailunedistämiskeskus. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu, Palveluliiketoiminnan koulutusohjelma, ylempi AMK.

Buckley, Ralf 2003: Adventure Tourism and the Clothing, Fashion and Entertainment Industries. *Journal of Ecotourism*, 2:2, 126–134.

Caffyn, Alison 2012: Advocating and Implementing Slow Tourism. *Tourism Recreation Research*, 37:1, 77–80.

Chhetri, Prem, Khan, Asad, Stimson, Robert, Western, John 2009a: Why Bother to ‘Downshift’? The Characteristics and Satisfaction of Downshifters in the Brisbane-South East Queensland Region, Australia. *Journal of population research*, 26:1, 51–72.

Chhetri, Prem, Stimson, Robert J., Western, John 2009b: Understanding the Downshifting Phenomenon: A Case of South East Queensland, Australia. *Australian journal of social issues*, 44:4, 345–362.

Dickinson, Janet E., Lumdson, Les M. 2010: *Slow Travel and Tourism*. Earthscan, Bristol.

Dickinson, Janet E., Lumdson, Les M., Robbins, Derek 2011: Slow Travel: Issues for Tourism and Climate Change. *Journal of Sustainable Tourism*, 19:3, 281–300.

Doherty, Daniel, Etzione, Amizai 2003: *Voluntary Simplicity: Responding to Consumer Culture*. Rowman & Littlefield publishers, inc. Maryland.

Elgin, Duane, Mitchell, Arnold 1977: *Voluntary Simplicity*. < http://duaneelgin.com/wp-content/uploads/2010/11/voluntary_simplicity.pdf>.

Eskola, Jari, Suoranta, Juha 1998: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino, Tampere.

- Etzioni, Amitai 1998: Voluntary Simplicity: Characterisation, Select Psychological Implications, and Societal Consequences. *Journal of Economic Psychology*, 19:5, 619–643.
- Gardner, Nicky 2009: A Manifesto for Slow Travel. *Hidden Europe Magazine*, 25, 10–14.
- Gregg, Richard B. 1936: *The Value of Voluntary Simplicity*. Pendle Hill.
- Halonen, Katri 2010: *Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tärähtäminen kulttuurituotannon kenttään*. Tuottaja 2020 – Osaraportti 2. 1. painos. Metropolia ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Hamilton, Clive, Mail, Elisabeth 2003: *Downshifting in Australia. A Sea Change in the Pursuit of Happiness*. Discussion paper number 50. The Australia Institute.
- Harju-Myllyaho, Anu, Jutila, Salla 2015: Verkkopalvelut työelämälähtöisyyden välineenä matkailualan korkeakouluopetuksessa – case matkailu.org. *Matkailututkimus*, 11:2, 106–118.
- Heinonen, Sirkka, Halonen, Minna 2007: *Ekotehokkaan maaseudun ja kaupunkiseudun kokeilumalleja. Teoriaa ja käytännön innovaatioita*. Ekoseutumallit –hankkeen RAPORTTI 2. Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula 1997: *Tutki ja kirjoita*. 6. uudistettu painos. Tammi, Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula 2009: *Tutki ja kirjoita*. 15. uudistettu painos. Tammi, Helsinki.
- Hultamo, Terhi 2015: *Matkailutyöntekijöiden asennoituminen sosiaalisen median hyödyntämiseen työtehtävissään*. Pro gradu-tutkielma. Lapin yliopisto, matkailualan tutkimus ja koulutusinstituutti.
- Huneke, Mary E. 2005: The Face of the Unconsumer: An Empirical Examination of the Practice of Voluntary Simplicity in the United States. *Psychology & Marketing*, 22:7, 527–550.
- Juniu, Susana 2000: Downshifting: Regaining the Essence of Leisure. *Journal of Leisure Research*, 1st Quarter, 32:1, 69–73.
- Kirsi, Maarit 2011: *Mikä ihmeen Slow? Hitaampaa elämäntapaa kannattavan ideologian hallitsevat kehykset*. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, sosiaalipsykologia, Tampere.
- Kleemola, Anne 2014: *Elämyksiä etsimässä. Seikkailumatkailun terminologinen käsitteanalyysi*. Pro gradu-tutkielma. Vaasan yliopisto, Multimediajärjestelmien ja teknisen viestinnän koulutusohjelma, viestintätieteet, Vaasa.
- Kuosmanen, Teemu 2010: *Kiire ja kohtuus - Kohtuuden kysymykset runsauden yhteiskunnassa*. Pro gradu-tutkielma. Itä-Suomen yliopisto, Yhteiskunta- ja kauppatieteiden tiedekunta, sosiologia, Joensuu.
- Lehtinen, Elisa 2012: *Slow-matkailua Porvoossa vieraanvaraisuutta ja yhteisöllisyyttä hyödyntäen*. Opinnäytetyö. Haaga-helia ammattikorkeakoulu, matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelma.

- Leimu, Pekka 2005: Kyselyt. *Polkuja etnologian menetelmiin*. Toim. Pirjo Korhokangas, Pia Olsson, Helena Ruotsala. Ethnos Ry, Helsinki, 77–88.
- Leppälä, Alekski 2014: *Reppureissaajien tietotekniikan käyttö ja asenteet*. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, Maantieteen ja Geologian laitos, Matkailumaantiede, Helsinki.
- Leppäniemi, Matti 2008: *Mobile marketing communications in consumer markets*. Väitöskirja. Oulun yliopisto, Economics and Business Administration, markkinointi, Oulu.
- Lumdsom, Les M., McGrath, Peter 2011: Developing a Conceptual Framework for Slow Travel: a Grounded Theory Approach. *Journal of Sustainable Tourism*, 19:3, 267–279.
- Maniates, Michael 2002: In Search of Consumptive Resistance: The Voluntary Simplicity Movement. *Confronting Consumption*. Toim. Princen, Thomas, Maniates, Michael, Conca, Ken. The MIT press, Lontoo, 199–235.
- Markwell, Kevin, Fullagar, Simone, Wilson, Erica 2012: Reflecting Upon Slow Travel and Tourism Experiences. *Slow Tourism. Experiences and Mobilities*. Toim. Simone Fullagar, Erica Wilson, Kevin Markwell. Channel view publications, Bristol, 227–233.
- Matkailun edistämiskeskus 2010: *Kansainvälinen luontomatkailu tutkimus 2010*. < <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2013/04/A169-Kansainva%CC%88linen-luontomatkailututkimus-2010-Korj.pdf>>.
- Matkailun edistämiskeskus 2014: *Kesän luontoaktiiviteettien kehittämisstrategia 2015–2018*. < <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2015/01/Kes%C3%A4n-luonto-aktiiviteettien-kehitt%C3%A4misstrategia2015-2018-copy.pdf?dl>>.
- Melkas, Perttu 2010: Miehet ovat naisia liikkuvampia netin käyttäjiä. *Hyvinvointikatsaus 3/2010*. Tilastokeskus.
- Miettinen, Jani, Vehkalahti, Kimmo 2013: Verkkokysely tutkimuksen otoksen valinta. *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen, Minttu Tikka. Vastapaino, Tampere, 84–104.
- Mikkonen, Jenni, Pesonen, Juha 2012: *Suomalaiset matkailun verkkokaupat – nykytila ja tarjonta 2012*. Itä-Suomen yliopisto. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos.
- Mäenpää, Outi 2011: *Torransuon kansallispuiston kävijätutkimus 2010*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B 154.
- Mäkinen, Outi 2016: *Self-service technology in hotel reception: finnish customer perceptions*. Pro gradu-tutkielma. Lapin yliopisto, matkailualan tutkimus ja koulutusinstituutti, Rovaniemi.
- Nelson, Michelle R., Rademacher Mark A., Paek, Hye-Jin, 2007: Downshifting Consumer = Upshifting Citizen? An Examination of a Local Freecycle Community. *The Annals of the American academy of political and social science*, 611:1, 141–156.
- Noor, Farah Atiqah Mohamad, Nair, Vikneswaran, Mura, Paolo 2015: Towards the Conceptualization of Slow Tourism Theory for a Rural Destination. *Innovation and Best Practices in Hospitality and Tourism Research*. Toim. Salamiah A. Jamal, Salleh Mohd Radzi, Norzuwana Sumarjan, Chemah Tamby Chik, Mohd Faez Saiful Bahktiar. CRC Press, Taylor & Francis Group, Lontoo, 175-179.

- Nyman, Reeta 2012: *Pyhä–Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2009–2010*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 174.
- Näkki, Kirsi 2006: *Vapaaehtoinen vaatimattomuus - Kestävä kulutus osana kuluttajaidentiteettiä*. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos, kuluttajaekonomia, Helsinki.
- Paris, Cody Morris, Berger, Edward Alexander, Simon, Rubin, Casson, Mallory 2015: *Disconnected and Unplugged: Experiences of Technology Induced Anxieties and Tensions While Traveling*. *Information and Communication Technologies in Tourism 2015*. Springer International Publishing, Switzerland, 803-816.
- Pasanen, Elina 2013: *Oravanpyörästä hyppääminen. Downshiftaaminen elämänpolitiikkana*. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, sosiaalipolitiikka, Tampere.
- Pasanen, Katja, Konu, Henna 2013: How web 2.0 and social media is utilized by Finnish festivals and events. *22nd Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research, "Innovation and Value Creation in Experience-based Tourism"*, 85-87.
- Pesonen, Juho, Mikkonen, Jenni, Makkonen, Marika, Honkanen, Antti 2014: *Barriers Affecting Social Media Adoption in Finnish Tourism Businesses*. Itä-Suomen yliopisto, Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos, Savonia ammattikorkeakoulu.
- Pesonen, Juho, Horster, Eric 2012: Near field communication technology in tourism. *Tourism Management Perspectives*, 4, 11–18.
- Räsänen, Pekka, Sarpila, Outi 2013: Internet-lomake vai ei? Verkkokysely postikyselyitä täydentävänä tiedonkeruu menetelmänä. *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen, Minttu Tikka. Vastapaino, Tampere, 68–83.
- Salmela, Niko 2014: *Kohtuullistaminen elämäntyylinä – Valtavirtaisen kulutuskulttuurin ja aikakäsitysten kyseenalaistajat suomalaisissa blogeissa*. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, sosiologia, Jyväskylä.
- Soininen, Tiia 2011: *Slow Tourism Now and in the Future*. Opinnäytetyö. Kajaanin ammattikorkeakoulu, matkailu, Kajaani.
- Sunday, Joseph 2015: *Evaluating users' satisfaction on website. Case: VisitRovaniemi.fi*. Pro gradu-tutkielma. Lapin yliopisto, matkailualan tutkimus ja koulutusinstituutti, Rovaniemi.
- Suominen, Jaakko 2008: Kuinka kieltäytyä koneista. *Kiitos ei! Kieltäytymisen kulttuurihistoriaa*. Toim. Mari K. Niemi, Gummerus Kustannus Oy, Jyväskylä, 169–188.
- Suominen, Jaakko 2016: Helposti ja halvalla? Nettikyselyt tutkimusaineiston kokoamisessa. Toim. Pirjo, Korhokangas, Pia, Olsson, Helena Ruotsala & Anna-Maria Åström. *Kirjoittamalla kerrotut – kansatieteelliset kyselyt tiedon lähteinä*. Ethnos-toimite 19. Ethnos ry., Helsinki, 103–152.
- Stewart, Erika, Ilola, Heli, Lüthje, Monika 2014: Digitalisoitunut matkavalokuvaus – tirkistelyä vai toisen aitoa kohtaamista? *Kulttuurintutkimus*, 31:1, 14–27.
- Svärd, Verna 2013: *Features of Slow Philosophy in Kajaani: Slow Tourism as a Tool in Destination Development in the Land of Hunger*. Opinnäytetyö. Rovaniemen ammattikorkeakoulu, matkailu, Rovaniemi.

- Tihilä, Katri 2015: *Taking it slow on the Trans-Mongolian railway - or not? A case study on slow travel and tourist experience*. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta, Geotieteiden ja maantieteen laitos, Helsinki.
- Tilastokeskus 2012: 3. *Internetin käyttö muualla kuin kotona tai työpaikalla*. Suomen virallinen tilasto (SVT). Helsinki.
- Tilastokeskus 2014: *Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö*. Suomen virallinen tilasto (SVT). Helsinki.
- Tilastokeskus 2015b: *Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö*. Suomen virallinen tilasto (SVT). Helsinki.
- Tuomi, Jouni, Sarajärvi, Anneli 2009: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 10. uudistettu painos, Tammi, Helsinki.
- Valli, Raine 2007: Paperinen kyselylomake. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Toim. Raine Valli, Juhani Aaltola, PS-kustannus, Jyväskylä, 84–109.
- Varley, Peter, Semple, Tristan 2015: Nordic Slow Adventure: Explorations in Time and Nature. *Scandinavian Journal of hospitality and Tourism*, 15:1-2, 73–90.
- Verhelä, Pauli 2008: *Matkailun ohjelmapalvelujen turvallisuus*. Pro gradu-tutkielma. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, talousoikeuden laitos, Vaasa.
- Vuorinen, Heikki S., Heinonen-Guzejev, Marja 2014: Miten melu vaikuttaa terveyteen? *Huutoja hiljaisuuteen*. Toim. Outi Ampuja, Miikka Peltomaa. Gaudeamus, Helsinki, 97–118.
- Wang, Dan, Xiang, Zheng, Fesenmaier, Daniel R. 2014: Smartphone Use in Everyday Life and Travel. *Journal of Travel Research*, 1–12.
- White, Naomi Rosh, White, Peter B. 2007: Home and Away. Tourist in a Connected World. *Annals of tourism Research*, 34:1, 88–104.
- World Tourism Organization (UNWTO) 2014: *Global Report on Adventure Tourism*. World Tourism Organization (UNWTO), Madrid.
- Wyatt, Sally: *Non-Users Also Matter: The Construction of Users and Non-Users of the Internet*. < https://www.researchgate.net/publication/254769192_Non-users_also_matter_The_construction_of_users_and_non-users_of_the_Internet>.
- Yurtseven, Ridvan H., Kaya, Ozan 2011: Slow Tourists: A Comparative Research Based on Cittaslow Principles. *American International Journal of Contemporary Research*, 1:2, 91–98.

LIITE 1 Kyselylomake

Aineiston keräämisessä käytetty kyselylomake, kopioitu Wepropol-ohjelmasta.

Verkkokysely hitaista luontomatkoista

Hei,

Teen pro gradu-tutkielmaani Turun yliopistossa liittyen hitaaseen luontomatkailuun. Jos olet kiinnostunut tämän kaltaisista matkoista, ole hyvä ja vastaa verkkokyselyyni. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15–20 minuuttia.

Hidas luontomatkailu on kiireetöntä ja elämyksellistä matkailua, jossa liikutaan suurimaksi osaksi vähän rakennetussa luonnonympäristössä lihasvoimin. Matka voi olla kesoltaan yhden päivän tai useampia päiviä ja sisältää yöpymistä matkakohteessa. Matka voi sisältää myös muita elementtejä ja luontomatkailu voi olla esimerkiksi vain yhtenä päivänä toteutettava aktiviteetti. Hitaan luontomatkan tavoitteena on ympäristöön sulautuminen ja uppoutuminen, luonnon rauhasta nauttiminen ja luonnon kokeminen. Matkan keskeisenä elementtinä voi olla luonnon tai eläinten tarkkailu, paikalliseen kulttuuriin tutustuminen, villiruoka tai luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutusten hyödyntäminen. Hidasta luontomatkailua ovat esimerkiksi patikointi, melonta, luontovalokuvaus, kalastus, sauvakävely tai villiruuan valmistus. Hitaat luontomatkat suuntautuvat matkailijan tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastaukset arkistoidaan ja niitä voidaan käyttää soveltuvin osin tulevissa tutkimuksissa.

Ystävällisin terveisin,

Heta Pekkarinen

hekapek@utu.fi

Turun yliopisto

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

Kiitos vastauksestasi!

SIVUN VAIHTO

Sinä luontomatkailijana

1. Kuinka monta hitaaksi luontomatkaksi määriteltävää matkaa teet keskimäärin vuodessa?

(Alasvetovalikko, vastausvaihtoehdot 0-100)

2. Teetkö yleensä tai tekisitkö mieluummin hitaan luontomatkan kotimaahan vai ulkomaille?

Kotimaahan

Ulkomaille

Kumpikin matkakohde on yhtä kiinnostava

En tee hitaita luontomattoja

En osaa sanoa

3. Millaisia hitaita luontomattoja yleensä harrastat tai haluaisit harrastaa? (Voit valita yhden tai useampia vaihtoehtoja)

Täysin opastetut matkat

Valmiiseen ohjelmaan perustuva omatoimimatkka

Valmiiksi matkaan paketoitit aktiviteetit

Kohteessa varattavat aktiviteetit

Täysin omatoimiset matkat

4. Kenen kanssa mieluiten teet tai tekisit hitaita luontomattoja? (Voit valita yhden tai useampia vaihtoehtoja)

Yksin

Omien perheenjäsenien kanssa

Muiden sukulaisten kanssa

Ystävien kanssa

Työtovereiden kanssa

Opiskeluryhmän kanssa

Eläkeläisryhmän kanssa

Matkailuyrityksen muiden asiakkaiden kanssa

Kerhon tai yhdistyksen tms. jäsenien kanssa

Joidenkin muiden, kenen? _____

5. Miksi olet kiinnostunut hitaista luontomatkoista? (Voit valita yhden tai useampia vaihtoehtoja) *pakollinen

Harrastukseeni kuuluu olennaisena osana hidas luontomatkaileminen (esimerkiksi partio, lintujen tarkkailu)

Nautin luonnossa olemisesta

Olen kiinnostunut villiruuasta

Olen kiinnostunut luonnon terveyst- ja hyvinvointivaikutuksista

Olen kiinnostunut hitaasta elämäntyylistä ja siihen liittyvistä palveluista kuten hitaista luontomatkoista

Hidas luontomatkalla tarjoaa mahdollisuuden olla itsekseen

Haluan tutustua matkalla uusiin ihmisiin

Koen, että hidas luontomatkaileminen on ekologinen vaihtoehto

Hidas luontomatkaileminen on rentouttavaa

Haluan olla yhdessä oman seurueen kanssa

Olen kiinnostunut tutustumaan paikalliseen kulttuuriin

Pidän kuntoilusta

Luontomatalla pääsen pois melusta ja saasteesta

Hitaat luontomatkat tarjoavat mahdollisuuden itsensä kehittämiseen ja oppimiseen

Hitaat luontomatkoja voi järjestää myös pienemmällä budjetilla

Koen hitaan matkailun perinteistä matkailua antoisammaksi sisällöltään, koska matkalla on aikaa keskittyä ja nauttia

Olen vapaaehtoisesti vähentänyt työntekoa ja hidas luontomatkaileminen on tapa käyttää työelämästä vapautunutta aikaa

Jokin muu syy, mikä? _____

6. Millaisista aktiviteeteista olisit kiinnostunut hitaalla luontomatallasi? (Voit valita yhden tai useampia vaihtoehtoja)

Patikointi ja vaellus (sis. sauvakävely ja lumikenkäily)

Melonta

Kiipeily

Vesiaktiviteetit (sukellus, snorklaus, lainelautailu)

Purjehtiminen

Luontovalokuvaus

Eläinten ja lintujen tarkkailu luonnossa

Kalastus

Metsästys

Luolailu

Retkiluistelu

Hiihto

Safarit (esim. koiravaljakkoajelu ja ratsastus)

Pyöräily

Paikalliseen kulttuuriin tutustuminen

Villiruoan valmistaminen

Sienestys ja marjastus

Luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin tutustuminen (esim. luonnon yrteihin tutustuminen tai avantouinti)

Jokin muu, mikä? _____

7. Jos olet aiemmin ollut hitaalla luontomatalla, olitko tyytyväinen matkaasi?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

8. Jos et ole ollut tyytyväinen aikaisempiin hitaisiin luontomatkoihisi, miksi et?

9. Kuvaa kuvitteellisen tai todellisen hitaan luontomatkasi vaiheita:

- ennen matkaa (miten varaat matkan, miten valmistaudut matkalle)

- matkalla (mitä teet matkallasi, keitä muita matkalle osallistuu, missä matkailet, mitä matkaasi sisältyy)

- matkan jälkeen (mitä kerrot matkastasi sen jälkeen - kenelle ja miten, jätätkö kenties asiakaspalautetta, jos olet ollut matkailuyrityksen matkalla).

Voit kirjoittaa halutessasi vain lyhyen kertomuksen ja siirtyä sen jälkeen seuraaviin kysymyksiin.

SIVUN VAIHTO

Tutkimuksen toinen osio käsittelee älypuhelin käyttöä hitailla luontomatkoilla.

Älypuhelimien käyttösi yleensä

Kyselyssä käytettyjen termien selitykset:

QR-koodi on tietoa sisältävä kuva, joka voidaan lukea älypuhelimien kameralla. QR-koodien lukemiseen tarvitaan älypuhelimeen erikseen asennettava sovellus. QR-koodin lukemisen jälkeen laite siirtyy internetsivustolle, joka on ohjelmoitu koodiin.

Near Field Communication-teknologiaa käytetään lähimaksamiseen matkapuhelimen avulla. Tähän tarvitaan erillinen NFC-SIM-kortti. Maksaminen tapahtuu tällöin tuomalla NFC-SIM-kortin sisältävä laite lukuetaisyydelle maksupäätteestä.

WhatsApp on pikaviestisovellus, jonka avulla voi lähettää ilmaiseksi viestejä, jakaa kuvia tai soittaa puheluita toisten käyttäjien kanssa. Sovelluksen voi halutessaan ladata älypuhelimeen.

YouTube on internetissä toimiva videopalvelu, jonka kautta käyttäjä voi lisätä omia videoita tai katsoa sekä ladata muiden käyttäjien lisäämiä videoita.

Sosiaalisella medialla tarkoitetaan internetin palveluita ja sovelluksia, joissa yhdistyy käyttäjien välinen kommunikaatio ja oma sisällöntuotanto. Esimerkiksi Facebook, Twitter, blogit, Snapchat, Instagram ja YouTube ovat tällaisia palveluita.

10. Valitse seuraavista älypuhelimien omistustasi parhaiten kuvaava vaihtoehto

Minulla ei ole älypuhelinta

Minulla on yksi älypuhelin

Minulla on kaksi älypuhelinta

Minulla on enemmän kuin kaksi älypuhelinta

11. Kuinka usein käytät älypuhelinta?

Joka päivä

Useita kertoja viikossa

Kerran viikossa

Joka toinen viikko

Kerran kuukaudessa

12. Mihin käytät yleensä älypuhelintasi seuraavista vaihtoehdoista? (Valitse yksi tai useampi vaihtoehto)

Sosiaalisen median selaamiseen

Statuspäivitysten tuottamiseen sosiaalisessa mediassa

Kuvien jakamiseen sosiaalisessa mediassa

Videoiden jakamiseen sosiaalisessa mediassa

Tiedonhakuun internetistä

Tuotteiden tai palveluiden ostamiseen

Asiakaspalautteiden täyttämiseen

Sähköpostien lukemiseen ja lähettämiseen

Yhteydenpitoon yritysten kanssa soittamalla

Yhteydenpitoon yritysten kanssa viestitse (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.)

Yhteydenpitoon yritysten kanssa heidän mobiilisovellustaan käyttäen

Yritysten mobiilisovellusten lataamiseen ja niiden käyttämiseen

YouTube-videoiden, elokuvien, sarjojen tai muiden audiovisuaalisten sisältöjen katseluun

QR-koodien lukemiseen

Maksamiseen Near Field Communication-tekniikkaa käyttäen

Käytän älypuhelimen karttapalvelua

Pelien pelaamiseen

Valokuvaamiseen

Videoiden kuvaamiseen

Soittamiseen perheen ja ystävien kesken

Viestien (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.) lähettämiseen perheen ja ystävien kesken

Muuhun, mihin: _____

Älypuhelimien käyttö hitaalla luontomatkaasi

13. Jos olet ollut hitaalla luontomatalla, kerro siitä sisältyikö matkaasi älypuhelimien käyttöä ennen matkaa, matkan aikana ja matkan jälkeen?

Vastaa seuraaviin kysymyksiin koskien tulevaa kuvitteellista hidasta luontomatkaasi.

Seuraavissa vastausvaihtoehdot: Varmasti käyttäisin, ehkä käyttäisin, todennäköisesti en käyttäisi ja en varmasti käyttäisi. Halutessaan kysymykseen pystyi jättämään myös vastaamatta.

14. Mihin käyttäisit älypuhelimiasi liittyen hitaaseen luontomatkaasi ennen matkaa?

Ostaisin matkan matkailuyrityksen mobiilikaupasta, jos se olisi mahdollista

Ostaisin matkan matkailuyrityksen verkkosivuilta käyttäen älypuhelimiani verkkolaitteena

Käyttäisin matkailuyrityksen mobiilisovellusta

Osallistuisin viestitse (tekstiviesti, WhatsApp-viesti yms.) matkailuyritysten kilpailuihin

Kysyäkseen lisätietoja matkailuyrityksen palveluista soittamalla

Kysyäkseen lisätietoja matkailuyrityksen palveluista viestitse (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.)

Kysyäkseen lisätietoja matkailuyrityksen palveluista sähköpostitse käyttäen älypuhelimiani

Lukeakseni matkailuyrityksen mainoksessa olleen QR-koodin

Tiedonhakuun internetistä ennen matkaa

Tehdäkseni statuspäivityksen matkastani sosiaaliseen mediaan

Ottaakseni kuvia matkavalmisteluistani

Jakaakseni kuvia matkavalmisteluistani sosiaalisessa mediassa

Tehdäkseni videon matkavalmisteluistani

Julkaistakseni videon matkavalmisteluistani sosiaalisessa mediassa

Keskustellakseni matkastani puhelimessa perheeni tai ystäväni kanssa

Keskustellakseni matkastani viestitse (tekstiviesti, WhatsApp-viesti yms.) perheeni tai ystäväni kanssa

Käyttäisin älypuhelinta liittyen hitaaseen luontomatkaani ennen matkaa

Johonkin muuhun, mihin? _____

15. Mihin käyttäisit älypuhelinta hitaalla luontomatkallesi?

Yhteydenpitoon matkailuyrityksen kanssa soittamalla

Yhteydenpitoon matkailuyrityksen kanssa viestitse (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.)

Yhteydenpitoon matkailuyrityksen kanssa sähköpostitse käyttäen älypuhelinta

Sosiaalisen median selaamiseen

Statuspäivitysten tuottamiseen sosiaalisessa mediassa

Valokuvaamiseen

Kuvien jakamiseen sosiaalisessa mediassa

Videoiden tekemiseen

Videoiden julkaisemiseen sosiaalisessa mediassa

Tiedonhakuun internetistä

YouTube-videoiden, elokuvien, sarjojen tai muiden audiovisuaalisten sisältöjen katseluun

Sähköpostien lukemiseen ja lähettämiseen

QR-koodien lukemiseen

Maksamiseen Near Field Communication-tekniikkaa käyttäen

Puhelimen karttapalvelua suunnistamiseen

Pelien pelaamiseen

Soittamiseen perheen ja ystävien kesken

Viestien (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.) lähettämiseen perheen ja ystävien kesken

Käyttäisin älypuhelinta hitaalla luontomatkallani

Johonkin muuhun, mihin? _____

16. Mihin käyttäisit älypuhelinta hitaan luontomatkasi jälkeen?

Asiakaspalautteen täyttämiseen, jos olisit osallistunut matkailuyrityksen matkalle

Tehdäkseni statuspäivityksen matkastani sosiaaliseen mediaan

Jakaakseni kuvia matkasta sosiaalisessa mediassa

Jakaakseni videoita matkasta sosiaalisessa mediassa

Keskustellakseni matkastani puhelimitse perheeni tai ystäväni kanssa

Keskustellakseni matkastani viestitse (tekstiviestit, WhatsApp-viestit yms.) perheeni tai ystäväni kanssa

Käyttäisin älypuhelinta liittyen matkaani matkan jälkeen

Johonkin muuhun, mihin? _____

17. Mitä ajattelisit muiden matkailijoiden älypuhelimien käytöstä matkan aikana, kun olisit hitaalla luontomatkalla?

18. Vaikuttaisiko hidas luontomatka älypuhelimesi käyttöön? Miten kokisit älypuhelimien käyttösi hitaalla luontomatkallasi?

Vastaajien taustatiedot

19. Sukupuoli

Nainen

Mies

Muu

En halua vastata

20. Syntymävuosi

(Alasvetovalikko, vaihtoehdot 1915–2015)

21. Asuinmaakunta

- 01 Uusimaa
- 02 Varsinais-Suomi
- 04 Satakunta
- 05 Kanta-Häme
- 06 Pirkanmaa
- 07 Päijät-Häme
- 08 Kymenlaakso
- 09 Etelä-Karjala
- 10 Etelä-Savo
- 11 Pohjois-Savo
- 12 Pohjois-Karjala
- 13 Keski-Suomi
- 14 Etelä-Pohjanmaa
- 15 Pohjanmaa
- 16 Keski-Pohjanmaa
- 17 Pohjois-Pohjanmaa
- 18 Kainuu
- 19 Lappi
- 21 Ahvenanmaa - Åland

22. Asuinkuntasi väkiluku

- alle 4000 asukasta
- 4000–99999 asukasta
- 10000–24999 asukasta
- 25000–99999 asukasta

yli 100000 asukasta

23. Koulutus

Perusaste

Keskiaste (esim. lukio tai ammattikoulu)

Alempi korkeakouluaste

Ylempi korkeakouluaste

Tutkijakoulutus

24. Asema

Työntekijä

Toimihenkilö

Johtava asema

Yrittäjä

Eläkeläinen

Opiskelija

Työtön

Muu, mikä? _____

25. Mitkä ovat taloutenne bruttotulot vuodessa?

alle 20 000 euroa

20 001 - 40 000 euroa

40 001 - 55 000 euroa

55 001 - 70 000 euroa

70 001 - 90 000 euroa

yli 90 000 euroa

En halua vastata

26. Perhevaihe

vanhempien kotona asuva naimaton

muu naimaton, eronnut tai leski, ei alle 18-vuotiaita lapsia

naimisissa tai avoliitossa, ei alle 18-vuotiaita lapsia
naimisissa tai avoliitossa, 0-17-vuotiaita lapsia
yksinhuoltaja

27. Palautetta kyselystä:

LIITE 2 Blogikirjoitus

Jani Wahlmanin kirjoittama blogikirjoitus, jonka yhteydessä verkkokyselylomake julkaistiin Hidasta elämää -sivustolla 3.12.2015. Blogikirjoitus on luettavissa: <http://hidastaelamaa.fi/2015/12/hitaasti-matkat-ent-enemman/>

Hitaasti matkat-ent-ent-enemmän

Menin naimisiin viime kesänä, ja häämatkalla olimme pari viikkoa syyskuussa. Matkamme kohdistui Italiaan, Toscanan pittoreskeihin maisemiin. Yksi etappi siellä oli Greve in Chianti, joka on Chiantin viininviljelyalueen porttikaupunki. Maailmankuulu viinikin meitä sinne ehkä vei, mutta yksi merkittävä syy kaupungissa vierailuun oli sen taattu hitaus.

Greve kuuluu cittaslow-verkoston. Se on kansainvälinen, elämänlaatua korostava pikukakaupunkiverkosto, jolla on muun muassa tällaisia päämääriä:

- Elämän tekeminen paremmaksi kaikille kaupungialueella asuville,
- maailman kaupunkien tasapäästymisen ja globalisoitumisen vastustaminen ja
- kulttuurisen moninaisuuden ja kaupunkien ainutlaatuisuuden puolustaminen.

Cittaslow on rakentunut samoista lähtökohdista kuin esimerkiksi slow food -liike. Minua kiinnostavat monet tällaiset elämän osa-alueiden hidastamiseen tähtäävät liikkeet ja verkostot – erityisesti paikallisia, alkuperäisiä ja aitoja ruokia varjeleva slow food sekä hitaaseen matkailuun ja elämäntyyliin liittyvät kokonaisuudet.

Olen matkani varrella tullut moneen otteeseen todenneeksi, että hötkyilemällä ja tehokkaimalla ei saa juuri koskaan aikaiseksi parastaan. Se myös syö hyvinvointia, mikä on ikävä noidankehä.

Parhaaseensa kykenee keskittymällä. Keskittyminen vaatii eri suuntiin sinkoilun rauhoittamista. Matkailun – puhutaan sitten lomamatkailusta tai suurimmasta ja upeimmasta matkasta nimeltä elämä – kohdalla tietynlainen hitaus on valttia. Ennen *suoritin* lomamatkani juoksemalla läpi kaikki turistioppaassa mainitut kohteet. Nytemmin, vähän viisastuttuani, olen huomannut, että matkastaan saa paljon enemmän irti rauhallisella ja syvän uteliaalla etenemisellä. Niin lomalla kuin elämässä. Juoksen ja säntäilen vieläkin, mutta suurimman osan ajasta käytän rauhalliseen etenemiseen.

Vallan totta on se, mitä David L. Weatherfordin sanotaan kiireestä todenneen (tämä on yksi lempisitaateistani):

When you run so fast to get somewhere, you miss half the fun of getting there.

Vanha sanontakin kuuluu, että tärkeää ei ole päämäärää, vaan matka sinne. Ryntäily tähtää päämäärään pääsemiseen, jotta tämänkin *suoritteen* voi ruksia pois tehtävälislistaan.

Hidas eteneminen, hidas matkailu, hidas elämä – ylipäätään hidastaminen – tähtäävät matkaan keskittymiseen. Matka meidän tulee joka tapauksessa tehdä, ja se on paljon pidempi prosessi kuin päämäärään saapuminen. Miksi siis riistäisimme itseltämme valtavan suuren elämänmaun potentiaalin keskittymällä sokeasti vain päämääriin?

Juuri siksi hitaasti matkaten saa jokainen meistä paljon enemmän.

Hitaan matkaamisen teemaan minut johdatti häämatkamuistoni lisäksi ystäväni Hetan tekemä tutkimus hitaista luontomatkoista. Hidasta elämää -sivustolta jos mistä ajattelimme löytyvän tutkimuksen suhteen erinomaista kohderyhmää. Jos sinulla on siis muutama minuutti, osallistu 13.12.2015 mennessä Hetan [tutkimukseen täällä](#).